

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Mr Richard Parry Jones, BA, MA.
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD	NOTICE OF MEETING	
PWYLLGOR SAFONAU	STANDARDS COMMITTEE	
DYDD MAWRTH, 11 RHAGFYR 2012 am 2.00 o'r gloch	TUESDAY, 11 DECEMBER 2012 at 2.00 pm	
YSTAFELL BWYLLGOR 1, SWYDDFEYDD Y CYNGOR, LLANGFNI	COMMITTEE ROOM 1, COUNCIL OFFICES, LLANGFNI	
Swyddog Pwyllgor	John Gould (01248) 752 515	Committee Officer

Aelodau Annibynnol / Independent Members

Denise Harris Edwards
Islwyn Jones
Leslie Lord
Dilys Shaw
Michael Wilson

Yn cynrychioli'r Cyngor Sir / Representing the County Council

Cynghorydd Trefor Lloyd Hughes
Cynghorydd Ieuan Williams

Yn cynrychioli'r Cynghorau Tref/Cymuned / Representing the Town/Community Councils

William Raymond Evans
John Roberts

R H A G L E N

1 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

2 **COFNODION Y CYFARFOD** (Tudalennau 1 - 8)

I gadarnhau Cofnodion y cyfarfodydd a ganhaliwyd a'r:-

(i) 31 Hydref am 2 o' gloch

(ii) 31 Hydref am 4 o'r gloch - Gwrandawriad Gollyngiad

3 **CWYN YN ERBYN CYNGHORYDD CYMUNED** (Tudalennau 9 - 42)

I dderbyn adroddiad gan y Swyddog Monitro

(i) i ystyried cwyn yn erbyn Cynghorydd sydd yn honni iddo dorri'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau yn dilyn ymchwiliad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

(ii) i benderfynu a ddylai'r mater fynd ymlaen i wrandawriad lleol.

4 **CWYNION AM YMDDYGIAD I'R OMBWDSMON** (Tudalennau 43 - 46)

(a) Cyflwyno er sylw'r Pwyllgor -

Adroddiad gan y Swyddog Gofal Cwsmer ar ffurf matrices wedi ei ddiweddiaru ar gyfer Cynghorwyr Sir. Er gwybodaeth a chwestiynau.

(b) Cyflwyno er sylw'r Pwyllgor -

Adroddiad gan y Swyddog Gofal Cwsmer ar ffurf matrices wedi ei ddiweddarau ar gyfer Cymunedau Tref a Chymuned. Er gwybodaeth a chwestiynau.

5 **PENDERFYNIADAU PANEL DYFARNU CYMRU** (Tudalennau 47 - 64)

Adroddiad crynodeb gan y Swyddog Gofal Cwsmer.

6 **PENDERFYNIAD Y PANEL DYFARNU YNGLYN AG APÊL CYNGHORYDD HEFIN THOMAS**

Adroddiad ar lafar gan Gadeirydd y Pwyllgor Safonau ar ei fyfyrddodau ar benderfyniad y Panel Dyfarnu a'i Gyfarfod arfaethedig efo'r Arweinyddion Grwpiau.

7 **(A) STATWS CYNLLUN DATBLYGU AELODAU** (Tudalennau 65 - 104)

Adroddiad diweddarau gan y Prif Swyddog Datblygu ar faterion yn codi o'r Cynllun Datblygu Aelodau ac o'r Grŵp Datblygu Aelodau.

(b) Cyflwyno Adolygiadau Datblygiad Personol ar gyfer Aelodau

Adroddiad gan y Prif Swyddog Datblygu ar Adolygiadau Datblygiad Personol ar gyfer Aelodau.

8 **FFORWM PWYLLGORAU SAFONAU GOGLEDD CYMRU** (Tudalennau 105 - 106)

I drafod rhaglen y Gynhadledd Genedlaethol sydd i'w chynnal yn Venue Cymru, Llandudno ar 19 Ebrill 2013 (copi ynghwlm) ac i'r Pwyllgor Safonau wneud argymhellion ar y rhaglen drafft.

9 **NEWIDIADAU ARFAETHEDIG I'R CYFANSODDIAD** (Tudalennau 107 - 122)

(a) Protocol i Aelodau mewn Wardiau Aml-Aelod

Adroddiad yn ôl gan y Panel o 3 Aelod gyda'u hargymhellion ynglŷn â'r "Y Berthynas rhwng Aelodau a Swyddogion : Wardiau Aml Aelod", sydd yn Adran 5.3.6 o'r Protocol Perthynas i Aelodau a Swyddogion.

10 **RHEOLAU GWEITHDREF MATERION CYNLLUNIO (ADRAN 4.6 Y CYFANSODDIAD), I WNEUD Y NEWIDIADAU YN RHAI PARHAOL.**
(Tudalennau 123 - 160)

Adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor gan y Pennaeth Gwasanaeth (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd) a'r Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol ynglŷn â gwneud y newidiadau i'r Cyfansoddiad yn rhai parhaol, Adran 4.6 Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio, yn dilyn diwedd cyfnod arbrofol o 12 mis.

- Penderfyniad y Pwyllgor Gwaith ar 3/12/2012.
- Penderfyniad y Cyngor ar 6/12/2012 - ar gael yn y cyfarfod.
- Er gwybodaeth i'r Pwyllgor Safonau.

This page is intentionally left blank

PWYLLGOR SAFONAU

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 31 Hydref, 2012

YN BRESENNOL:

Aelodau Annibynnol

Mr. Michael Wilson (Cadeirydd)
Mr. Islwyn Jones (Is-Gadeirydd)
Ms. Denise Harris Edwards
Mr. Leslie Lord,
Mrs. Dilys Shaw

Yn cynrychioli'r Cyngor Sir

Y Cyngorydd Ieuan Williams

WRTH LAW:

Pennaeth Swyddogaeth (Cyfreithiol a Gweinyddiaeth/Swyddog Monitro),
Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro (RMJ),
Rheolydd Gwasanaethau Tai (HR) (ar gyfer eitem 3),
Rheolydd y We a Gwybodaeth Gorfforaethol (PA) (ar gyfer eitem 4),
Swyddog Gofal Cwsmer (BJ) (ar gyfer eitemau 5, 6 a 7),
Uwch Swyddog Datblygu (MW) (ar gyfer eitemau 8 a 10.2),
Swyddog Pwyllgor (MEH).

YMDDIHEURIADAU:

Y Cyngorydd T.Ll. Hughes

HEFYD YN BRESENNOL:

Dim

1. DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni chafwyd yr un datganiad o ddiddordeb gan nac Aelod na Swyddog.

2. COFNODION

Cadarnhawyd y cofnodion o'r cyfarfodydd fel a ganlyn :-

- Cofnodion y cyfarfod a gafwyd ar 25 Gorffennaf, 2012, yn amodol ar gynnwys enwau'r Cyngorwyr Raymond Evans a John Roberts (yn cynrychioli'r Cyngorau Tref a Chymuned) at restr y rheiny a oedd yn bresennol yn y cyfarfod.
- Cofnodion y Gwrandawriad Caniatâd Arbennig a gynhaliwyd ar 25 Gorffennaf, 2012.
- Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 16 Awst, 2012.

3. PROSES GOSOD TAI A RÔL AELODAU

Cyflwynwyd – diweddariad gan y Pennaeth Gwasanaeth (Tai) ar yr uchod.

Dywedodd y Rheolwr Gwasanaethau Tai fod yr Adain Dai wedi cynhyrchu taflen ac ynddi wybodaeth ynghylch tai cymdeithasol sy'n cynnwys rhan ar gwestiynau a ofynnir yn fynych ac atebion iddynt gan gynnwys eglurhad ynghylch rôl Aelodau Etholedig yn y broses. Mae ffurflen

ganiatâd i ddatgelu gwybodaeth wedi cael ei chyflwyno ar gyfer Aelodau Etholedig, Aelodau Seneddol, Aelodau Cynulliad, aelodau teulu neu unigolion eraill sy'n gweithredu fel eiriolwyr ar ran ymgeisydd.

Nododd y Swyddog ymhellach fod Uned Gofal Cwsmer wedi cael ei sefydlu ers Awst 2012 a gobeithir y bydd yr Uned yn gallu datrys materion a gweithredu fel pwnt cyswllt gyda'r gwasanaeth ar gyfer Aelodau Etholedig.

Nodwyd pan fydd Rhan 1 system TG Orchard yn weithredol o ddiwedd mis Tachwedd 2012 a Rhan 2 yn ystod chwarter cyntaf 2013/14, y gellir gwella ymhellach y gwasanaethau i gwsmeriaid.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

GWEITHREDU : Dim

4. SEFYLLFA GYFREDOL YNGLŶN Â CHYHOEDDI COFRESTRAU STATUDOL AR LEIN

Cyflwynwyd - diweddariad gan Reolwr y We a Gwybodaeth Gorfforaethol ynghylch ymestyn y drefn o gyhoeddi Datganiadau o Ddiddordebau'r Aelodau ar-lein i gynnwys datganiadau yng nghyswllt rhoddion a lletygarwch yn ychwanegol at ddiweddordebau mewn cyfarfodydd fel y gellir diweddarau'n rhyngweithiol y ffurflenni rhoddion a lletygarwch a'r Gofrestr Sefydlog.

Nododd Rheolwr y We a Gwybodaeth Gorfforaethol y bydd agwedd Rhaglenni a phapurau Pwyllgorau'r system Mod.Gov newydd yn weithredol ac yn cael ei chyhoeddi ar y rhyngwrwyd erbyn dechrau mis Tachwedd ac y rhoddir sylw i anghenion o ran hyfforddiant ar gyfer y Cyngor newydd.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

GWEITHREDU: Bod Rheolwr y We a Gwybodaeth Gorfforaethol yn cyflwyno diweddariad pellach i'r cyfarfod o'r Pwyllgor Safonau a gynhelir ar 13 Mawrth 2013 ynghylch cynnydd, gweithrediad a'r hyfforddiant cynefino y bwriedir ei ddarparu ar gyfer Aelodau newydd a rhai sy'n dychwelyd.

5. PROSIECT RHEOLI CWYNION

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Swyddog Gofal Cwsmer ar y Prosiect Rheoli Cwynion.

Dywedwyd bod gwaith wedi cael ei gwblhau i addasu'r Polisi i amgylchiadau Ynys Môn sy'n adlewyrchu'r realiti y mae cyfyngiadau o ran adnoddau'n eu gorfodi. Rhagwelir y bydd y Polisi Newydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ar 19 Tachwedd 2012 ar gyfer ei gymeradwyo gyda dyddiad gweithredu arfaethedig o 1 Ebrill 2013. Nododd y Swyddog Gofal Cwsmer ymhellach y gobeithir delio gyda chwynion yn fwy effeithlon ac y bydd llai o gwynion felly'n cael eu cyflwyno i'r Ombwdsmon.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad a chefnogi'r cynnig.

GWEITHREDU: Bod y Swyddog Gofal Cwsmer yn cyflwyno diweddariad i'r Pwyllgor Safonau a gynhelir ar 13 Mawrth 2013.

6. CWYNION AM YMDDYGIAD I'R OMBWDSMON

6.1 Cyflwynwyd er gwybodaeth – adroddiad gan y Swyddog Gofal Cwsmer ar ffurf matrices wedi'i ddiweddarau mewn perthynas â Chynghorwyr Sir.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad er gwybodaeth.

GWEITHREDU: Bod y Swyddog Gofal Cwsmer yn cyflwyno diweddariad ar unrhyw ddatblygiadau pellach i'r Pwyllgor Safonau nesaf a gynhelir ar 11 Rhagfyr 2012.

6.2 Cyflwynwyd er gwybodaeth – adroddiad gan y Swyddog Gofal Cwsmer ar ffurf matrices wedi'i ddiweddarau mewn perthynas â Chynghorwyr Tref a Chymuned.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad er gwybodaeth.

GWEITHREDU: Bod y Swyddog Gofal Cwsmer yn cyflwyno diweddariad ar unrhyw ddatblygiadau pellach i'r Pwyllgor Safonau nesaf a gynhelir ar 11 Rhagfyr 2012.

6.3 ADRODDIAD BLYNYDDOL OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU

Cyflwynwyd er gwybodaeth – adroddiad gan y Swyddog Gofal Cwsmer yn cynnwys crynodeb o faterion sy'n berthnasol i Gyngor Sir Ynys Môn.

Dywedodd y Swyddog Monitro fod gan y Cyngor Sir Brothocol Lleol ar gyfer Datrys Anghydfodau sy'n delio gyda chwynion lefel isel rhwng aelodau etholedig a rhwng aelodau etholedig a swyddogion; cafwyd un Panel Gwrandawriad. Nododd fod yna rôl i'r Pwyllgor Safonau ac os na fedrir datrys yr anghydfod, yna gall Arweinydd y Cyngor ofyn i'r Pwyllgor Safonau gyfarfod yn anffurfiol.

Dywedodd y Cynghorydd Ieuan Williams fod rhaid i'r Cyngor ddangos i'r Ombwdsmon fod ganddo weithdrefnau yn eu lle i ostwng nifer y cwynion a dderbynnir. Nododd fod lefel y cwynion yn parhau i fod yn uchel yn yr Adain Fudd-daliadau ac awgrymodd y dylid cyfeirio'r mater i Gadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol fel y gall ef ofyn am fanylion am y gwendidau a'r ffordd ymlaen i ostwng nifer y cwynion y mae'r gwasanaeth yn eu derbyn.

Yn dilyn trafodaethau pellach, **PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.**

GWEITHREDU: Gofyn i Gadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ofyn am adroddiad i drafod y lefel uchel o gwynion yn yr Adain Fudd-daliadau.

7. CRYNODEB O BENDERFYNIADAU PANEL DYFARNU CYMRU

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Swyddog Gofal Cwsmer ar yr uchod.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

GWEITHREDU: Bod y Swyddog Gofal Cwsmer yn cyflwyno diweddariad ar unrhyw ddatblygiadau pellach i'r Pwyllgor Safonau nesaf a gynhelir ar 11 Rhagfyr 2012.

8. (A) STATWS CYNLLUN DATBLYGU AELODAU

Cyflwynwyd – diweddariad gan yr Uwch Swyddog Datblygu ar faterion yn codi o'r Cynllun Datblygu Aelodau a'r Gweithgor Datblygu Aelodau.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

(B)CYFLWYNO ADOLYGIADAU DATBLYGIAD PERSONOL AR GYFER AELODAU

Cyflwynwyd – diweddariad gan yr Uwch Swyddog Datblygu ynghylch Adolygiadau Datblygiad Personol ar gyfer Aelodau.

Cyfeiriodd y Cynghorydd I Williams at feddalwedd TG sydd ar gael mewn awdurdodau eraill ar gyfer hyfforddiant. Roedd ef o'r farn y dylai'r awdurdod hwn ymchwilio i'r posibilrwydd o gynnig hyfforddiant ar gyfrifiadur ar rai pynciau yn hytrach na threfnu sesiynau hyfforddi yn Swyddfeydd y Cyngor gydag ond y nifer leiaf o aelodau'n mynychu.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad.

GWEITHREDU: Bod yr Uwch Swyddog Datblygu yn cyflwyno diweddariad i'r cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor Safonau a gynhelir ar 11 Rhagfyr 2011.

9. FFORWM PWYLLGORAU SAFONAU GOGLEDD CYMRU

Cyflwynwyd – Rhaglen y cyfarfod o'r Fforwm Pwyllgorau Safonau a gynhaliwyd ar 17 Gorffennaf 2012 a 4 Hydref 2012 ynghyd â nodiadau'r Swyddog Monitro a'r Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro.

Cyfeiriodd y Swyddog Monitro at y fforwm a fynychodd a nododd y cafwyd trafodaeth fanwl ar hyfforddiant i aelodau ac ynghylch a ddylid gwneud hyfforddiant yn orfodol ac a oes modd cosbi aelodau am beidio mynychu.

Cafwyd trafodaeth ynghylch lefelau mynychu gwael ymhlith Aelodau a chynrychiolwyr y Cynghorau Tref/Cymuned mewn sesiynau hyfforddi. Nodwyd y gellid anfon sleidiau o'r sesiynau hyfforddi at y sawl sydd ddim yn gallu mynychu a gofyn iddynt lenwi holiadur atborth ynglŷn â'u dealltwriaeth o'r deunydd a gawsant.

Nododd yr Uwch Swyddog Datblygu y bydd sesiynau hyfforddi ynghylch E-ddysgu'n cael eu trefnu yn y dyfodol agos.

Ychwanegodd y Swyddog Monitro fod Cynadleddau Pwyllgorau Safonau wedi bod yn cael eu cynnal bob dwy flynedd. Penderfynwyd yn awr y dylai Aelodau 6 Phwyllgor Safonau Gogledd Cymru drefnu'r Gynhadledd nesaf yn Venue Cymru, Llandudno ym mis Ebrill y flwyddyn nesaf.

Rhoes y Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro adroddiad ar y fforwm a fynychodd ef a chyfeiriodd at yr eitemau ar raglen y Gynhadledd ar gyfer Cymru gyfan a gynhelir fis Ebrill nesaf.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

GWEITHREDU:

- (1) **Bod yr Uwch Swyddog Datblygu yn cyflwyno diweddariad i'r cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor Safonau a gynhelir ar 11 Rhagfyr 2012 mewn perthynas â'r materion a godwyd ynghylch hyfforddiant.**
- (2) **Trefniadau ac eitemau rhaglen i gael eu hystyried ar gyfer y Gynhadledd Cymru Gyfan ym mis Ebrill yn y cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor Safonau ar 11 Rhagfyr 2012.**

10. NEWIDIADAU ARFAETHEDIG I'R CYFANSODDIAD

10.1 Protocol i Aelodau mewn Wardiau Aml-Aelod

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro yn amgáu cymalau amlddewis i'r Pwyllgor gytuno arnynt a drafftio protocol yn barod ar gyfer ymgynghori yn ei gylch gyda'r Aelodau.

Yn dilyn trafodaeth, penderfynwyd sefydlu Panel bychan ac arno 3 Aelod o'r Pwyllgor Safonau i gyfarfod yn anffurfiol i drafod y Protocol.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

GWEITHREDU: Enwebu Ms Denise Harris Edwards, Mr Islwyn Jones a'r Cynghorydd Ieuan Williams i gyfarfod yn anffurfiol gyda'r Swyddogion perthnasol i drafod y Protocol ar gyfer aelodau mewn Wardiau Aml-Aelod ac adrodd yn ôl i'r cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor Safonau ar 11 Rhagfyr 2012.

10.2 Hyfforddiant i Aelodau

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro ynghylch hyfforddiant i Aelodau ar y Côt Ymddygiad ac agweddau eraill gan gynnwys hyfforddiant gorfodol ar y Côt ac ymgymryd â datblygiad proffesiynol parhaus a'i gofnodi bob blwyddyn ac yn amgáu nifer o opsiynau i'r Pwyllgor eu hystyried gyda golwg ar ymgynghori gyda'r Aelodau yn eu cylch.

PENDERFYNWYD argymhell i'r Cyngor llawn :-

'diwygio'r Côt Ymddygiad i wneud hyfforddiant ar y Côt Ymddygiad yn orfodol; dylai Aelodau newydd o'r Cyngor Sir a'r Aelodau hynny o'r Cyngor Sir sydd ddim wedi gwasanaethu'n ddi-dor fynychu un sesiwn hyfforddiant yn ystod y broses gynefino ac yn bendant yn ystod y chwe mis cyntaf; a dylai aelodau eraill y Cyngor Sir fynychu un sesiwn hyfforddiant yn ystod eu cyfnod yn y swydd'.

GWEITHREDU : Bod adroddiad gan y Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Sir mewn perthynas â newidiadau i'r Côt Ymddygiad.

11. ADOLYGIAD BLYNYDDOL COFRESTRAU CYHOEDDUS O DDIDDORDEBAU'R AELODAU AC AELODAU CYFETHOLEDIG

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro ynghylch yr uchod.

Gofynnwyd i Aelodau'r Pwyllgor Safonau gynnal yr adolygiad blynyddol o Ffurflenni Datgan Diddordeb yr Aelodau a'r Aelodau Cyfetholedig o ran y 'Gofrestr Sefydlog' (gwybodaeth cyn datgan), Datganiadau mewn Cyfarfodydd, Datganiadau ynghylch Rhoddion a Lletygarwch a Chyrff Allanol.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

GWEITHREDU: Aelodau'r Pwyllgor Safonau i gyflwyno adroddiad ar eu canfyddiadau wedi iddynt adolygu Ffurflenni Datgan Diddordeb yr Aelodau a'r Aelodau Cyfetholedig ynghyd â Datganiadau mewn Cyfarfodydd, Datganiadau ynghylch Rhoddion a Lletygarwch a Cyrff Allanol.

12. Y CÔD YMDDYGIAD – CANLLAWIAU GAN OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU

Cyflwynwyd, er gwybodaeth – y ddolen i'r Canllawiau ar wefan yr Ombwdsmon. Mae holl Aelodau'r Cyngor wedi cael gwybod am hyn.

**MR. M. WILSON
CADEIRYDD**

13.

This page is intentionally left blank

PWYLLGOR SAFONAU

PANEL CANIATÂD ARBENNIG

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 31 Hydref 2012

YN BRESENNOL: Mr Michael Wilson (Cadeirydd)
Mr Islwyn Jones
Mr Leslie Lord

WRTH LAW: Pennaeth Swyddogaeth (Cyfreithiol a Gweinyddol)/Swyddog
Monitro,
Swyddog Pwyllgor (MEH)

YMDDIHEURIADAU: Dim

**HEFYD YN
BRESENNOL:** Y Cynghorydd O Glyn Jones – Ymgeisydd

1. DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni chafwyd yr un datganiad o ddiddordeb gan nac Aelod na Swyddog.

2. CAIS AM GANIATÂD ARBENNIG

Cyflwynwyd adroddiad gan y Swyddog Monitro ynghyd â phapurau cysylltiedig mewn perthynas â chais gan y Cynghorydd O Glyn Jones am ganiatâd arbennig fel y gallai siarad fel Aelod Lleol pan fydd cais gan Gymdeithas Tai Eryri i adeiladu tai cymdeithasol yn Ward y Cynghorydd Jones yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion i'w benderfynu arno. Nodwyd bod y Cynghorydd O Glyn Jones yn cynrychioli'r Cyngor Sir fel yr Aelod Portffolio Tai ar Fwrdd Tai Eryri. Nodwyd ymhellach nad yw'r Cynghorydd Jones yn aelod o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion.

Dywedodd y Swyddog Monitro y byddai'r Cynghorydd O Glyn Jones, fel Aelod o Fwrdd Cymdeithas Tai Eryri, â diddordeb personol yn unol â Pharagraff 10(2)(a)(viii) y Côt Ymddygiad. Mae'r diddordeb hefyd yn debygol o fod yn un sy'n rhagfarnu dan Baragraff 12(1) y Côt Ymddygiad oherwydd cafodd y cais sylfaenol, a ddatblygodd yn gais cynllunio, ei sbarduno gan yr Ymgeisydd er i hynny ddigwydd cyn iddo fod yn Aelod o'r Bwrdd. Wedi iddo ddweud wrth Brif Weithredwr Cymdeithas Tai Eryri na fydd yn cael unrhyw gyswllt neu ddylanwad ar y cais hwn yn ei rôl fel Aelod o'r Bwrdd, mae'r Côt Ymddygiad/Rheolau Gweithdrefn Cynllunio yn caniatáu i'r Ymgeisydd ymgymryd â'i rôl fel aelod lleol a hynny ar lefel gymunedol ac yn y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ond gyda'r cyfyngiadau isod:-

1. Mae'r Rheolau Gweithdrefn Cynllunio yn caniatáu i aelodau siarad yn y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, fel Aelodau Lleol, ond dim ond yn rhoi'r hawl i'r Ymgeisydd fod yn bresennol yn y cyfarfod i siarad. Byddai'n rhaid iddo wedyn adael yr ystafell gyfarfod.
2. Oherwydd y diddordeb sy'n rhagfarnu, gwaherddir yr Ymgeisydd rhag cyfathrebu, ar lafar neu ar bapur, gydag unrhyw Swyddog o'r Cyngor, mewn perthynas â'r cais.

Mae'r Cynghorydd Jones yn dymuno cael caniatâd arbennig i wneud i ffwrdd â'r rhwystrau hyn oherwydd mae o'r farn y byddai hynny'n caniatáu iddo wasanaethu'n llawn ei etholwyr a'r gymuned y mae'n ei chynrychioli.

Dywedodd y Swyddog Monitro mai'r Seiliau Statudol Perthnasol ar gyfer rhyddhau caniatâd arbennig dan Reoliadau Pwyllgorau Safonau (Caniatâd Arbennig) (Cymru) yw 2(d) a 2(f):-

2(d) – 'bod natur buddiant yr aelod yn gyfryw fel na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo yn niweidio hyder y cyhoedd yn y modd y mae busnes yr awdurdod perthnasol yn cael ei gynnal.'

2(f) – 'os oes cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod.'

Anerchodd y Cynghorydd Jones y cyfarfod a dywedodd ei fod wedi cael ei benodi'n aelod o Fwrdd Cymdeithas Tai Eryri yn ei rôl fel yr Aelod Portffolio ar gyfer Tai. Dywedodd ei fod yn dymuno cynrychioli etholwyr ei Ward yn ei rôl fel Cynghorydd Sir.

Wedi ystyried y sylwadau a wnaed gan y Swyddog Monitro ac ar ôl gofyn cwestiynau er eglurhad, cyhoeddodd y Cadeirydd:-

Bod Panel Caniatâd Arbennig y Pwyllgor Safonau wedi cytuno'n unfrydol fel a ganlyn:-

- Rhoi caniatâd arbennig i'r Cynghorydd O Glyn Jones gymryd rhan yn y drafodaeth ar gais cynllunio y bydd Cymdeithas Tai Eryri yn ei gyflwyno yn y dyfodol yn ei Ward ac yna, yn y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion;
- Rhyddheir y caniatâd arbennig hwn dan Reoliadau Pwyllgorau Safonau (Caniatâd Arbennig) (Cymru) 2001 – 2(d) a 2(f);
- Rhoddwyd y caniatâd hyd fis Mai 2013 a byddai angen wedyn ailystyried y penderfyniad oherwydd cyflwyno Wardiau Aml-aelod yn dilyn etholiadau'r Cyngor Sir ym mis Mai 2013.

**MR M WILSON
CADEIRYDD**

Document is Restricted

This page is intentionally left blank

**CWYNIION I AC YMHOLIADAU GAN YR OMBWDSMON – “O” -YNGLŶN Â CHYNGHORWYR CYNGOR SIR YNYS MÔN – MAI 2008
YMLAEN**

**COMPLAINTS TO AND INVESTIGATIONS BY THE OMBUDSMAN – “O” -REGARDING ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCILLORS –
MAY 2008 ONWARDS**

**DIWEDDARIAD / UPDATED– 30 Tachwedd 2012 / 30 November 2012 - Current / New matters only
(diweddariad diwethaf / last update 11.10.12)**

Pwyllgor Safonau – 11.12.12 – Standards Committee

Enw'r Cynghorydd Name of Councillor	Enw'r Achwynydd Name of Complainant	Cyfeirnod y Ffeil File Reference (i) Un ni/Ours (ii) "O"	Dyddiad y Gŵyn - "O" Complaint date - "O"	Disgrifiad Byr o'r Gŵyn Short Description of Complaint	Adrannau'r Côt Sections of the Code	Canlyniad Ymholiad "O" a'r dyddiad neu'r sefyllfa gyfredol Result of "O" Investigation and date or the current situation	Datblygiad Pellach Further Development
Dim i'w adrodd gan nad oes unrhyw achos byw ar hyn o bryd. Nothing to report as there are no live cases at the present time							

This page is intentionally left blank

CWYNION I AC YMHOLIADAU GAN YR OMBWDSMON – “O” -YNGLŶN Â CHYNGHORWYR CYMUNEDOL A THREF

**COMPLAINTS TO AND INVESTIGATIONS BY THE OMBUDSMAN – “O” -REGARDING TOWN AND COMMUNITY COUNCILLORS
Diweddariad – 30 Tachwedd 2012 / Update 30 November 2012**

Pwyllgor Safonau- 11.12.12 – Standards Committee

Enw'r Cynghorydd Name of Councillor	Enw'r Achwynydd Name of Complainant	Cyfeirnod y Ffeil File Reference (i) Un ni/Ours (ii) "O"	Dyddiad y Gŵyn - "O" Complaint date - "O"	Disgrifiad Byr o'r Gŵyn Short Description of Complaint	Canlyniad Ymholiad "O" a'r dyddiad neu'r sefyllfa gyfredol Result of "O" Investigation and date or the current situation	Datblygiad Pellach Further Development
Cynghorydd Cymunedol / Community Councillor Penmynydd & Star	Aelodau o'r Cyhoedd x 5 /	015776- RMJ 201102856	29.12.11	Methiant i ddatgan diddordeb mewn cais cynllunio ac wedi cymryd rhan yn y drafodaeth.	Gweler eitem rhif 4 ar y rhaglen.	
	Members of the Public x 5	015775 – RMJ 201102868	29.12.11		See item 4 on the agenda	
		015777-RMJ 201102860 201103060 201103282	30.12.11 09.01.12 26.01.12	Failure to declare an interest in a planning application and actively took part in the discussion		
Cynghorydd Cymunedol / Community Councillor Llanfaelog	Aelod o'r Cyngor Cymunedol x 5 / Member of the Community Council x 5	016435 – BJ 201201908 016436 – BJ 201201909 014647 – BJ 201201910 016438 – BJ 201201911 016439 – BJ 201201913	18.09.12	Defnyddio iaith ddifrifol ac ymddygiad ymosodol mewn cyfarfod o'r cyngor Abusive language and aggressive behaviour in a council meeting	11.10.12 – llythyr gan yr "O" – ym mynd I ymchwilio. 11.10.12 – letter from the "O" – going to investigate	Parhaus / Ongoing

Tudalen 45

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Pwyllgor	Pwyllgor Safonau
Dyddiad y Cyfarfod	11 Rhagfyr 2012
Teitl yr Adroddiad	Canfyddiadau Panel Dyfarnu Cymru 1 Ebrill 2011 i 30 Tachwedd 2012
Adroddiad Gan	Swyddog Gofal Cwsmer
Pwrpas yr Adroddiad	Rhoi gwybodaeth am rai o'r materion y deliodd Panel Dyfarnu Cymru â hwy

1.0 Cyflwyniad a Chefnidir

Sefydlwyd Panel Dyfarnu Cymru o ganlyniad i Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 ac y mae iddo ddwy swyddogaeth statudol:-

- Ffurio tribiwnlysoedd achos neu achosion dros dro i ystyried adroddiadau gan yr Ombwdsmon yn dilyn ymchwilio i honiadau bod aelod wedi methu â chydymffurfio gyda chôd ymddygiad ei awdurdod; ac
- Ystyried apeliadau gan aelodau yn erbyn penderfyniadau pwyllgorau safonau awdurdod lleol eu bod wedi torri'r côd ymddygiad.

Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â'r penderfyniadau wnaed gan y Panel Dyfarnu rhwng 1 Ebrill 2011 a 30 Tachwedd 2012 ac fe'i bwriadwyd fel crynodeb ffeithiol o'r materion sy'n dod gerbron y Panel Dyfarnu. Ni fydd yn cymryd lle'r adroddiad sy'n cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor pan fydd cwyn yn ymwneud â Chyngor Sir Ynys Môn wedi bod gerbron y Panel Dyfarnu.

2.0 Penderfyniadau wnaed rhwng 1.4.11 a dyddiad yr adroddiad hwn

- 18.4.11 - Y Cyng. A James, Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen
- 18.5.11 - Y Cyng. M. Calver, Cyngor Cymuned Maenorbŷr
- 06.06.11 - Y Cyng. A. Brown, Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tydfil
- 29.06.11 – Y Cyng. J. Adams-Lewis, Cyngor Sir Ceredigion
- 12.07.11 – Y Cyng. P Rogers, Heddlu Gogledd Cymru a Chyngor Sir Ynys Môn
- 27.10.11 – Cyn Cyng. F. Wildgust – Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen
- 27.10.11 - Y Cyng. P Seabourne – Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen
- 27.10.11 - Y Cyng. D Thomas, Dinas a Sir Abertawe
- 14.11.11 – Cyn Gyng. L. Bailey – Cyngor a Sir Abertawe
- 14.11.11 – Y Cyng. I. Tuck, Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tydfil
- 03.01.12 - Y Cyng. K. Armstong-Braun, Cyngor Tref Saltney
- 18.6.12 - Y Cyng. M. Eckersley, Cyngor Sir Ddinbych
- 19.6.12 – Y Cyng. B. Durkin, Cyngor Sir Ynys Môn

22.8.12 – Y Cyng. A. Brown, Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tydfil
5.11.12 – Y Cyng. A. Moss, Cyngor Cymuned Llantrisant – **NEWYDD**
16.11.12 – Y Cyng H. Thomas, Cyngor Sir Ynys Môn - **NEWYDD**

Gweler y Tabl isod sy'n rhoi crynodeb o'r materion y deliwyd â hwy a'r canlyniadau.

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
Y Cyngorydd A. James – Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen (27.4.11) APW/007/2010-011/CT	Methiant i ddatgan diddordeb a defnyddio'i swydd yn amhriodol pan yn gwneud rhoddion i fudiadau lleol o dan Lwfansau Cynlluniau Bychan y Cyngor	Ar sail y canfyddiadau feithiol, casglodd y Tribiwnlys Achos, trwy benderfyniad unfrydol, y bu methiant i gydymffurfio gyda Chôd Ymddygiad Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen	Torri'r Côt – Casglodd y Tribiwnlys Achos yn unfrydol fod cyfnod atal yn briodol – Atal am fis
Y Cyngorydd M. Calver – Cyngor Cymuned Maenorbyr (25.5.11) Apêl APW/009/2010-011/A	Apêl yn erbyn Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Benfro icdo dorri Côt Ymddygiad Cyngor Cymuned Maenorbyr ac y dylai gael ei geryddu ac y dylai ddilyn hyfforddiant ar y Côt. Honiadau gwreiddiol:- Cyhoeddi cofnodion drafft heb ganiatâd. Sylwadau ar wefan yn cyfateb i fwlio a hambygio ac/neu fethu dangos parch ac ystyriaeth. Datgelu gwybodaeth gyfrinachol (yn cynnwys	Cadarnhaodd y Panel Dyfarnu benderfyniad y Pwyllgor Safonau - ei fod wedi torri Côt Ymddygiad Cyngor Cymuned Manobier	Ystyriodd y Tribiwnlys Apêl yr holl ffeithiau, cyflwyniadau a sylwadau a wnaed a'i ganllawiau ei hun ynghylch cosbau mewn tribiwnlysoedd apêl. Nid oedd y Tribiwnlys Apêl yn gweld unrhyw reswm da yma i ymyrryd gyda'r gosb a bennwyd gan y Pwyllgor Safonau NODYN – Dymchwelwyd penderfyniadau'r Tribiwnlys Apêl a'r Pwyllgor Safonau yn dilyn Adolygiad Barnwrol yn yr Uchel Lys - Cyf [2012] EWHC 1172

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
	<p>ariannol) nad oedd eto'n gyhoeddus.</p> <p>Gwneud sylwadau oedd yn dwyn anfri ar ei swydd ac/neu'r Cyngor.</p>		
<p>Y Cyngorydd A. Brown – Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tydfil</p> <p>APW/006/2010-011/CT A</p> <p>APW/010/2010-011/CT</p>	<p>Defnyddio'r rhyngwyd i gyhoeddi sylwadau amhriodol.</p> <p>Camddefnyddio adnoddau'r Cyngor.</p> <p>Torri polisiau rhyngwyd y Cyngor.</p> <p>Methu dangos parch ac ystyriaeth i eraill.</p> <p>Datgelu llythyr cyfrinachol.</p> <p>Anfon e-byst amhriodol.</p> <p>Cyhoeddi datganiad oedd yn fwiadol gamarweiniol yn y wasg a thrwy hynny ddwyn anfri ar y swydd cynghorydd a'i awdurdod</p>	<p>Nid oedd y Tribiwnlys Achos yn ystyried, yn yr holl amgylchiadau, ac yn unol â'i ganllawiau cosb, bod yna unrhyw ffactorau a allai'n rhesymol gyfiawnhau anghymwyso. Ystyriodd y Tribiwnlys Achos a fyddai atal yn gosb briodol, gan gyfeirio at ei ganllawiau ei hun sy'n nodi y gall atal aelod fod yn briodol lle nad yw'r amgylchiadau yn ddigon difrifol i gyfiawnhau anghymwyso, ond yn ddigon difrifol i olygu bod angen rhoi sicrwydd i'r cyhoedd a phwysleisio i'r ymatebydd ddifrifoldeb y mater a'r angen i sicrhau na fyddai'r fath beth yn digwydd eto</p>	<p>Torri'r Côd:</p> <p>Penderfynodd y Tribiwnlys Achos yn unfrydol y dylid atal y Cyngorydd rhag gweithredu fel aelod o'r Cyngor am gyfnod o naw mis</p>
<p>Y Cyngorydd J. Adams-Lewis – Cyngor Sir Ceredigion</p> <p>APW/007/2009-010/CT</p>	<p>Methiant i weithredu'n wrthrychol ac er budd y cyhoedd wrth ystyried cais cynllunio mewn ymweliad safle gyda Phwyllgor</p>	<p>Casglodd y Tribiwnlys Achos for y Cyngorydd wedi gweithredu mewn modd y gallai aelod o'r cyhoedd ystyried, yn rhesymol, fod gwrthdaro diddordeb rhwng ei rôl fel</p>	<p>Torri'r Côd:</p> <p>Atal yr Aelod rhag bod yn aelod o'r Pwyllgor Rheoli Datblygu ac Is-gadeirydd y Cyngor am gyfnod o 3 mis</p>

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
	<p>Rheoli Datblygu'r Cyngor ar 28/8 a 10/9 2008 a methu datgan diddordeb personol a mynd allan o'r cyfarfodydd hynny.</p>	<p>Cyngorydd lleol a'i rôl yn gwneud penderfyniad ar ran yr Awdurdod</p>	
<p>Y Cyngorydd P. S. Rogers - Cyngor Sir Ynys Môn - Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru APW/011/2010-011/CT</p>	<p>Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru – Ceisio cynnal sgwrs yng nghyswilt cwyn yn erbyn un o'i etholwyr. Anfon e-bost yn beirniadu'r ffordd yr oedd yr Heddlu'n delio gydag ymchwiliad. Arddangos ymddygiad gormesol a bygythiol tuag at 3 swyddog o'r Heddlu yn ystod ei ymweliad â Gorsaf Heddlu Caergybi. Ceisio dylanwadu ar gyfeiriad ymchwiliad yr Heddlu.</p> <p>Cyngor Sir Ynys Môn - Methu â dangos parch ac ystyriaeth i eraill a bwlio a hambygio, datgelu</p>	<p>Dim yn fodlon fod Côt Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru yn berthnasol yn yr achos hwn – ni roddodd y Cyngorydd Rogers yr argraff erioed ei fod yn gweithredu fel cynrychiolydd Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru</p> <p>Methiant i ddangos parch ac ystyriaeth – Torri'r Côt Bwlio ac Aflonyddu – Heb dorri'r Côt</p>	<p>Wedi torri'r Côt a'r tribiwnlys yn ystyried mai cerydd oedd y gosb briodol</p>

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
	<p>gwybodaeth gyfrinachol am iechyd cyd Gyngorydd.</p> <p>Gellid yn rhesymol gyfrif ei ymddygiad fel un oedd yn dwyn anfri ar ei swydd neu ar yr awdurdod.</p>	<p>Heb dorri'r Côt</p> <p>Wedi torri'r Côt</p>	
<p>Cyn Gyngorydd F. Wildgust – Cyngor Bwrdeistref Sir Torfaen APW/001/2011-012/CT</p>	<p>Gwneud honiadau di-sail mewn datganiadau i'r wasg dyddiedig 13, 15 a 22 Ionawr 2011 am y Cyngor a'i uwch swyddogion ac ailadrodd yr honiadau mewn e-bost i Brif Weithredwr y Cyngor a dangos amarch llwyr at y Swyddog Monitro a'r Prif Weithredwr yn bersonol ac at eu huwch swyddogion</p>	<p>Ail Achos Tribiwnlys - cynhaliwyd y cyntaf ar 24.2.11</p> <p>Rhoddodd y Tribiwnlys Achos sylw difrifol iawn i anghymwyso'r aelod a byddai wedi gwneud hynny oni bai bod y Cyngorydd Wildgust wedi ymddiheuro i'r swyddogion dan sylw, wedi cydnabod ei fod bellach yn deall pwysigrwydd y Côt</p> <p>Ymddygiad a glynu wrtho a'i fod wedi addo [i'r Tribiwnlys Achos] i wneud hynny ac i gymedroli ei ymddygiad a gweithredu mewn ffordd sydd ddim yn elyniaethus yn y dyfodol. Fodd bynnag, o gofio'r addewid a wnaed ganddo ac er mwyn rhoi cyfle i'r Cyngorydd Wildgust gymedroli ei ymddygiad, penderfynodd y tribiwnlys Achos</p>	<p>Roedd penderfyniad y Tribiwnlys Achos Cyntaf yn glir y byddent wedi ei anghymwyso oni bai ei fod wedi addo cydymffurfio gyda'r Côt</p> <p>Ymddygiad, i gymedroli ei ymddygiad, i ymddiheuro a pheidio â gweithredu mewn modd gelyniaethus yn y dyfodol</p> <p>Anwybyddodd Mr Wildgust yr addewidion hynny ar y diwrnod cyntaf ar ôl y gwrandawriad Tribiwnlys Achos Cyntaf</p> <p>Mae'r Tribiwnlys Achos yn ystyried bod ymddygiad Mr Wildgust yn haeddu ei anghymwyso ac y dylid ei anghymwysu o fod yn gynghorydd am gyfnod o 3</p>

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
<p>Y Cyngorydd P. Seabourne – Cyngor Bwrdeistref Sir Torfaen</p> <p>Apêl APW/012/2010-011/A</p>	<p>Apêl yn erbyn penderfyniad y Pwyllgor Safonau.</p> <p>Wedi methu a chadw cofnodiadau cywir o'i benodiadau a'i ddiddordebau yn y gofrestr statudol.</p> <p>Methiant i ddatgan diddordeb personol ac un sy'n rhagfarnu ar 27 Tachwedd 2008 wrth gwblhau Cais Cynllun Bychan yn gofyn am i daliad o £200 gael ei wneud i Glymblaid Torfaen Access pan oedd yn Gadeirydd ar y Glymblaid.</p> <p>Methiant i ddatgan diddordeb personol ar 22 Medi 2009 wrth gwblhau cais cynllun bychan yn</p>	<p>atal y Cyngorydd Wildgust am 12 mis, y gosb yn dod i rym ar unwaith</p> <p>Yn dilyn y penderfyniad gan y Pwyllgor Moeseg a Safonau, cafodd yr Ombudsmon gŵyn bod y Cyngorydd Seabourne wedi camarwain y Pwyllgor pan ddywedodd fod y wybodaeth am ei ddiddordebau ar y wefan. Mewn gwirionedd, nid dyna'r achos ar adeg gwrandawriad y pwyllgor oherwydd na chafodd y wybodaeth ei rhoi ar y wefan tan 14 Hydref 2009.</p> <p>Cyfyngwyd yr Apêl i'r gosb a bennwyd ac nid y casgliadau.</p>	<p>blynedd gyda'r gosb honno'n dod i rym ar unwaith</p> <p>Roedd y Tribiwnlys yn fodlon, ar sail y wybodaeth a roddwyd gan y Cyngorydd Seabourne, nad oedd wedi camarwain y pwyllgor ac nad oedd, un ai mewn gohebiaeth neu fel arall, wedi awgrymu bod y wybodaeth ynghylch ei ddiddordebau ar ei wefan cyn 14 Hydref 2009. Ar y sail honno, roedd y Tribiwnlys yn fodlon nad oedd unrhyw ffactor gwaethygol ychwanegol i'w gymryd i ystyriaeth.</p> <p>Derbyniodd y Tribiwnlys bod y Cyngorydd Seabourne wedi diweddarau ei Ddatganiad o Ddiddordebau ar 14 Hydref 2009 a bod hynny wedi altro'r cydbwysedd o ffactorau lliniaru a gwaethygol a ystyriwyd gan y Pwyllgor Moeseg a Safonau. Fodd bynnag, nid oedd hwn yn newid mor sylweddol fel ei</p>

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
	<p>gofyn am i daliad o £500 gael ei wneud i i Ysgol Gyfun Fairwater pan oedd yn un o'r llywodraethwyr a benodwyd gan yr Awdurdod Addysg Lleol. Ymhellach, mewn perthynas â'r rhodd i Ysgol Gyfun Fairwater, methiant i ddatgan diddordeb personol a diddordeb sy'n rhagfarnu oherwydd bod ei wraig yn Gadeirydd y llywodraethwyr yn yr Ysgol ar adeg gwneud y rhodd.</p>		<p>fod yn lleihau difrifoldeb yr achosion o dorri'r Côt ac, o'r herwydd, yr angen i geryddu. Cadarnhawyd y penderfyniad y Pwyllgor Moeseg a Safonau - roedd y Tribiwnlys yn fodlon, yn yr amgylchiadau, fod cerydd yn gosb briodol.</p>
<p>Y Cyngorydd D. Thomas – Cyngor Sir a Thref Abertawe Apêl APW/002/2007-08/A</p>	<p>Apêl yn erbyn penderfyniad y Pwyllgor Safonau. Methu â dod i benderfyniad ar sail rhinweddau'r amgylchiadau pan mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Cynllunio ar 20 Gorffennaf 2006 a thrwy hynny, fethu</p>	<p>Roedd y Tribiwnlys Apêl yn unfrydol y bu methiant i gydymffurfio gyda'r Côt Ymddygiad. Ystyriwyd bod "having regard" yn golygu derbyn cyngor o'r fath yn absenoldeb rhesymau da i beidio â gwneud hynny - ni roddwyd unrhyw fath resymau</p>	<p>Cynnal penderfyniad y Pwyllgor Safonau. Atal am 1 mis a cherydd</p>

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
<p>Cyn Gyngorydd L. Bailey - Cyngor Dinas a Sir Abertawe APW/001/2007-08/CT</p>	<p>rhoi sylw i gyngor Swyddog Monitro'r awdurdod.</p> <p>Gwneud defnydd amhriodol o un o gyfrifiaduron y Cyngor i bwrsasau preifat trwy lawr lwytho delweddau amhriodol ac anfon llythyrau i bapur newydd lleol, gan ddweud mai aelodau'r cyhoedd oedd wedi'u hanfon.</p> <p>Wrth wneud hynny, yn dod ag anfri ar swydd Aelod. Methiant i ddangos parch a rhoi ystyriaeth i eraill trwy fethu ystyried effaith ei weithrediadau ar weithwyr y Cyngor oedd wedi gweld y delweddau ar y cyfrifiadur wedi hynny. Patrwm o gamymddwyn cyson yn dangos methiant i hyrwyddo egwyddorion y Côd trwy arweinyddiaeth ac esiampl.</p>	<p>Roedd y Tribiwnlys yn ystyried bod yr achosion o dorri'r Côd mor ddifrifol fod anghymwyso yn briodol ac y gellid cyfiawnhau cyfnod o dros 3 blynedd</p>	<p>Torri'r Côd Anghymwyso am 2 flynedd a 6 mis – gostwng hyd yr anghymwyso oherwydd ffactorau lliniarol</p>

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
<p>Y Cyngorydd I Tuck - Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tydfil APW/004/2007-08/CT</p>	<p>Ymddygiad mewn ymweliad safle i ganfod ffeithiau ar ran Pwylgor Cynllunio a Rheoleiddio'r Cyngor ar 11 Hydref 2006 – gellid yn rhesymol ei gyfrif fel ymddygiad oedd yn dwyn anfri ar swydd Aelod ac ar y Cyngor. Defnyddio ei safle fel aelod o'r Pwylgor Cynllunio a Rheoleiddio yn amhriodol i sicrhau mantais iddo'i hun a'i dad yn y cyfarfod ar 11 Hydref 2006. Heb ddatgan diddordeb personol yn y cyfarfod a heb fynd allan o'r cyfarfod.</p>	<p>Casgliad bod methiant i gydymffurfio gyda'r Côt Ymddygiad ym mhob un o'r 3 achos. Roedd y Cyngorydd wedi ymddiswyddo ac nid oedd yn dymuno sefyll am swydd gyhoeddus eto</p>	<p>Torri'r Côt Anghymwys am 12 mis</p>
<p>Y Cyngorydd K Armstrong-Braun, Cyngor Tref Saltney APW/008/2010-11/CT</p>	<p>Torri paragraffau 4(b), 5 (a), 6(1)(a) a 8(a) y Cod Ymddygiad Ei fod wedi ymddwyn yn amhriodol yn ystod</p>	<p>Canfu'r Tribiwnlys Achos fod y Cyngorydd Armstrong-Braun, pan</p>	<p>Torri'r Côt Atal am 12 mis</p>

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
	<p>cyfarfodydd y Cyngor gan achosi gofid i berson arall;</p> <p>Wedi methu datgelu ei lwfans Maerol</p>	<p>oedd yn Faer, wedi gwneud sylwadau amhriodol ynghylch Saltney ac wedi gwrthod tynnu ei sylwadau'n ôl wedyn, gohiriodd y cyfarfod o'r cyngor ar 9 Gorffennaf 2008 yn groes i benderfyniad y Cyngor Tref; penderfynodd ddwyn y cyfarfod ar 10 Medi 2008 i ben yn gynamserol, roedd o'n ddifriol ac yn anghwrtais gyda Chlerc y Cyngor Tref a'r Dirprwy Faer yn y cyfarfod rhaglen a gynhaliwyd ar 9 Medi 2008</p> <p>Canfu'r Tribiwnlys Achos fod y Cyngorydd Armstrong-Braun wedi anwybyddu cyngor Clerc y Cyngor Tref mewn perthynas â'i gyfrifoldeb i ddatgelu ei lwfans Maerol yn unol â Rheol Sefydlog 40 rheolau gweithdrefn y Cyngor fel y cânt eu nodi yn y llythyr dyddiedig 20 Tachwedd 2009 a anfonwyd ato gan Clerc y Cyngor Tref.</p>	

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
<p>Y cyn-Gynghorydd M. Eckersley Cyngor Sir Ddinbych APW/004/2011-012/CT</p>	<p>Wedi datgelu gwybodaeth gyfrinachol ac o ran Cyngor Tref Saltney a Chyngor Sir Y Fflint, roedd ei ymddygiad wedi dwyn anfri ar ei swydd ac ar yr awdurdodau.</p>	<p>Canfu'r Tribiwnlys Achos fod y Cynghorydd Armstrong-Braun wedi ysgrifennu llythyr at Bennaeth yr Ysgol Uwchradd leol yn groes i benderfyniad grŵp tasg y Cyngor Tref bod eu cyfarfodydd ar 14 a 28 Mawrth yn rhai cyfrinachol ac nad oedd unrhyw faterion a drafodwyd yn y cyfarfodydd hynny i fod i gael eu rhannu gyda thrydydd partion.</p>	
	<p>Torri paragraffau 4(a), 4(b) a 6(1)(a) y Còd Ymddygiad.</p> <p>Bod y cyn-Gynghorydd Eckersley, mewn cyfarfod o'r Grŵp Cydraddoldebau Corfforaethol a gynhaliwyd ar 22 Gorffennaf 2010, yn ystod trafodaeth ynghylch is-ddeddf hynafol sy'n caniatáu crogi unigolion am siarad Cymraeg yng Nghaer ar ôl 9.00pm, wedi dweud "<i>maybe we should take a load of Welsh Muslims to Chester to test this out</i>" ("y methiant</p>	<p>Dyarnodd y Tribiwnlys achos yn unfrydol mewn perthynas â'r ddau honiad fod y cyn-Gynghorydd Eckersley wedi methu â chydymffurfio gyda Chôd Ymddygiad Cyngor Sir Ddinbych fel a ganlyn:</p> <p>Mae paragraff 4(b) y Còd Ymddygiad yn dweud "bod rhaid dangos parch ac ystyriaeth tuag at eraill".</p>	<p>Mae'r Tribiwnlys Achos yn ystyried y dylid rhoi cerydd i'r cyn-Gynghorydd Eckersley am ei ymddygiad.</p>

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
	<p>honedig cyntaf”);</p> <p>a</p> <p>Bod y cyn-Gyngorydd Eckersley, mewn cyfarfod o'r Grŵp Cydraddoldebau Corfforaethol a gynhaliwyd ar 14 Hydref 2010 wedi dweud “Adolf Hitler had the right idea, and that they should be got rid of out of the country” gan gyfeirio at sipsiwn a theithwyr (“yr ail fethiant honedig”);</p>	<p>Dyarnodd y Tribiwnlys Achos yn unfrydol hefyd na thorrodd y cyn-Gyngorydd Eckersley baragraffau 4(a) a 6(1)(b) Cód Ymddygiad Cyngor Sir Ddinbych.</p>	
<p>Y Cyngorydd B. Durkin</p> <p>Cyngor Sir Ynys Môn</p> <p>APW/002/2011-012/CT</p>	<p>Ymosod yn eiriol ac yn sarhaus dro ar ôl tro ar y Cyfarwyddwr Cyfreithiol a Gwasanaethau Democrataidd a'r Swyddog Monitro ar y pryd (Miss Ball) a Mr David Bowles, y cyn Reolwr-Gyfarwyddwr Dros Dro; a</p> <p>Trwy wneud ceisiadau niferus am wybodaeth gan roi pwysau gormodol a baich sylweddol ar Swyddog</p>	<p>Dyarnodd y Tribiwnlys fod y Cyngorydd Durkin, oherwydd ei weithredoedd tuag at Miss Ball, yn arbennig y iaith yr oedd yn ei defnyddio, wedi methu â dangos parch ac ystyriaeth a bod ei weithredoedd mewn perthynas â Miss Ball hefyd yn cyfateb i fwlio a hambygio. Casglodd y Tribiwnlys bod gwneud honiadau difrifol di-sail dro ar ôl tro yn erbyn Miss Ball, ac</p>	<p>Casglodd y Tribiwnlys Achos yn unfrydol y dylid atal y Cyngorydd Durkin rhag gweithredu fel Aelod o Gyngor Sir Ynys Môn am gyfnod o 12 mis neu, os yw hynny'n fyrrach, am weddill ei gyfnod fel Cyngorydd, a hynny o 17 Mai 2012.</p>

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
	<p>Gwybodaeth Gorfforaethol y Cyngor (Mr Pritchard).</p>	<p>awgrymu ei bod yn anonest ac yn llwgr, yn tansellio ei hawdurdod a'i sefyllfa ac yn cyfateb i fwlio a hambygio.</p> <p>Casglodd y Tribiwnlys nad oedd yr hyn a wnaeth y Cyngorydd Durkin yn cyfateb i fwlio na hambygio Mr. Bowles fel swyddog uwch, a bod Mr Bowles wedi delio'n gadarn gyda'r Cyngorydd Durkin. Fodd bynnag, casglodd y Tribiwnlys bod gwneud yr honiadau di-sail yn y cyfryngau cyhoeddus fod Mr. Bowles yn anonest ac yn llwgr yn fethiant i ddangos parch ac ystyriaeth tuag at Mr. Bowles a hynny'n groes i baragraff 4(b) y Côd.</p> <p>Ni chasglodd y Tribiwnlys fod y Cyngorydd Durkin wedi torri'r Côt mewn perthynas â'i ymddygiad tuag at Mr. Pritchard. Nid oedd y Tribiwnlys yn derbyn bod y Côt yn berthnasol yn yr achos yma ac er bod y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth yn trin pawb fel aelodau o'r cyhoedd</p>	

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
		<p>o bersbectif y Ddeddf, roedd y Cyngorydd Durkin yn gwneud y ceisiadau yn rhinwedd ei swydd fel Cyngorydd ac i ddibenion gwleidyddol. Fodd bynnag, wrth ystyried y dystiolaeth roedd y Tribiwnlys yn fodlon fod y Cyngorydd Durkin wedi gwneud ei geisiadau'n gwbl briodol a bod ei lythyrau at Mr. Pritchard yn briodol o ran eu cynnwys a'u cywair.</p> <p>Casglodd y Tribiwnlys hefyd fod gweithredoedd y Cyngorydd Durkin hefyd yn torri paragraff 6(1)(a) y Côd. Casglodd y Tribiwnlys fod honiadau di-sail, mynych, cyhoeddus a difrifol y Cyngorydd Durkin yn erbyn Uwch Swyddogion y Cyngor yn siŵr o danseilio'r Awdurdod a dwyn anfri arno. Yn ogystal, roedd yr iaith a ddefnyddiwyd gan y Cyngorydd Durkin a'r ffaith fod y Tribiwnlys wedi casglu nad oedd ei gymhellion yn ddifffuant yn dwyn anfri ar y swydd.</p>	

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
<p>Y cyn-Gyngorydd A. Brown Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful APW/002/2012-013/CT</p>	<p>Yn gyson ac yn fwriadol wedi camgynrychioli ei swydd fel Cyngorydd yn dilyn iddo gael ei atal gan Dribiwnlys blaenorol, mewn e-byst, blogiau, llythyrau ac erthyglau i'r cyfryngau a rhaglen "ffonio i mewn" ar y radio mewn cyfnod o 3 mis yn dilyn casgliad y Tribiwnlys.</p> <p>Yn fwriadol ac yn gyson wedi camgynrychioli casgliadau'r Tribiwnlys blaenorol;</p> <p>Camgynrychioli'r Cyngor a'i bolisïau; a</p> <p>Er gwaethaf canlyniad y Tribiwnlys ar 13 Ebrill 2013, roedd wedi</p>	<p>Ystyriodd y Tribiwnlys Achos holl feithiau'r achos. Rhoddodd sylw i'w ganllawiau ynghylch sancsïynau sy'n nodi y gall anghymyso fod yn briodol mewn amgylchiadau lle byddid, mae'n debygol, wedi atal yr aelod pe bai'n parhau i fod yn aelod o'u hawdurdod. Fodd bynnag, yn yr achos hwn ystyriwyd anghymyso oherwydd bod y cyn-Gyngorydd Brown wedi methu â glynu wrth y Côd yn fwriadol ac wedi torri'r Côd yn gyson. Roedd yna nifer o ffactorau gwaethyngol:</p> <p>a) Torri'r Côt tro ar ôl tro b) Gweithredoedd yn dwyn anfri ar y Cyngor c) Natur fwriadol y gweithredoedd d) Herio'r ymchwiliad a'r dyfarniad i'r pen e) Ceisio beio eraill yn annheg f) Dyfalbarhau gyda phatrwm o ymddygiad g) Methiant i gymryd sylw o gyngor neu rybuddion priodol</p>	<p>Casglodd y Tribiwnlys Achos yn unfrydol y dylid anghymyso'r cyn-Gyngorydd Brown am gyfnod o 3 blynedd rhag bod yn aelod o Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful neu unrhyw awdurdod perthnasol arall o fewn ystyr Deddf Llywodraeth Leol 2000, a hynny ar unwaith.</p>

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
Y Cyngorydd. A. Moss Cyngor Cymuned Llantrisant APW/001/2012-013/CT	cyhoeddi gwybodaeth gyfrinachol, a hynny o fwriad, ac wedi methu â gofyn am gyngor gan yr awdurdodau priodol.		
Y Cyngorydd Hefin Thomas Cyngor Sir Ynys Môn Apêl APW/003/2012-013/A	Torri paragraff 6(1)(a) y Côt Ymddygiad Ym mis Mehefin 2012, cyflwynwyd apêl i Banel Dyfarnu Cymru ar ran y Cyngorydd Thomas yn erbyn penderfyniad Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Ynys Môn y dylid gwahardd y Cyngorydd Thomas am gyfnod o 6 mis am dorri paragraff 6(1)(a) y Côt Ymddygiad.	Y penderfyniad heb ei gyhoeddi hyd yma Mae'r Tribiwnlys Apêl yn fodlon bod y Pwyllgor Safonau wedi rhoi pob cyfle i'r Cyngorydd Thomas gadarnhau ei llinariad yn ystod gwrandawriad y Pwyllgor Safonau. Mae'r Tribiwnlys Apêl wedi rhoi sylw i'r llinariad a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Safonau a'r Tribiwnlys Apêl. Mae'r Tribiwnlys Apêl yn fodlon bod y Pwyllgor Safonau wedi cydnabod yn briodol y llinariad a gyflwynwyd gan y Cyngorydd Thomas ond bod ffactorau eraill yn gorbwyso'r llinariad hwnnw, gan gynnwys hygredded y Cyngorydd Thomas.	Torri'r Côt: Gwahardd am 6 mis. Mae'r Tribiwnlys Apêl yn ystyried nad yw'r gwaharddiad 6 mis a osodwyd gan y Pwyllgor Safonau yn anghymesur o gofio amgylchiadau'r achos. Penderfynodd y Tribiwnlys Apêl yn unfrydol i gymeradwyo penderfyniad Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Ynys Môn y dylid gwahardd y Cyngorydd Thomas am gyfnod o 6 mis.

Enw	Honiadau	Darganfyddiadau	Canlyniad
		<p>Mae'r Tribiwnlys Apêl yn fodlon bod y Pwyllgor Safonau wedi gweithredu'r egwyddor cymesuredd ac wedi cymryd i ystyriaeth yr holl ffeithiau wrth benderfynu ar y gosb i'r Cynghorydd Thomas.</p>	

**PAPUR / ENCLOSURE
E & F**

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	PWYLLGOR SAFONAU
DYDDIAD:	11eg Rhagfyr 2012
TEITL YR ADRODDIAD:	DATBLYGU AELODAU
ADRODDIAD GAN:	UWCH SWYDDOG DATBLYGU ADNODDAU DYNOL
SWYDDOG CYSWLLT:	MIRIAM WILLIAMS (est 2512)
PWRPAS YR ADRODDIAD:	I DDIWEDDARU AR FATERION DATBLYGU AELODAU

Cefndir

Pwrpas yr adroddiad hwn yw i ddiweddarau'r Pwyllgor Safonau ar y materion datblygu canlynol:

- Cynllun Datblygu Aelodau ar gyfer 2012 – 2013
- Cynllun Datblygu Aelodau ar gyfer 2013 – 2014
- Cofnod Hyfforddiant 2008 – 2013
- Adolygiadau Datblygu Personol
- Rôl Grwp Datblygu Aelodau

Cynllun Datblygu Aelodau (CDA) 2012 - 2013

Atodir cynllun wedi'i ddiweddarau yn atodiad 1 o'r adroddiad hwn.

Mae'r cynllun yn amlygu nifer o gyrsiau sy'n ymwneud â Chyllid, sydd wedi eu trefnu ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor Safonau. 'Does dim ceisiadau hyfforddiant ychwanegol wedi eu hadnabod ar hyn o bryd, ond petae angen trefnu cyrsiau ychwanegol bydd y CDA yn cael ei ddiwygio i adlewyrchu'r rhain.

Mae pob hyfforddiant sydd wedi ei drefnu ar gyfer Aelodau Etholdedig (AE) ac sydd wedi ei drefnu drwy'r gwasanaeth Adnoddau Dynol wedi ei gofnodi ar record hyfforddiant personol pob AE.

Cynllun Datblygu Aelodau (CDA) 2013 - 2014

Fel yr amlygwyd yn yr adroddiad diwethaf i'r Pwyllgor Safonau, bu i'r Gweithgor Datblygu Aelodau (GDA) yn ei gyfarfod diwethaf gytuno y dylai ffocws gael ei roi, yn y misoedd nesaf, ar gynhyrchu cynllun Anwytho mewn paratoad ar gyfer derbyn Aelodau Etholedig ym Mai 2013.

I'r perwyl hwn, mae gwybodaeth sydd eisioes wedi ei dderbyn o'r adrannau wedi ei gasglu a'i gynnwys yn y CDA ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf. Gweler copi draft o'r ddogfen yma yn atodiad 2.

Fel gyda pob cynllun arall, dylid ystyried hon fel dogfen weithredol ac mae'n ddibynnol ar i wybodaeth hyfforddiant gael ei anfon i'r gwasanaeth Adnoddau Dynol i'w goladu.

Hyfforddiant a gofnodwyd 2008 – 2013

Er mwyn rhoi trosolwg i'r Pwyllgor Safonau o'r datblygiad/hyfforddiant mae AE wedi eu derbyn yn y bedair mlynedd diwethaf, mae'r awdur wedi cynnwys manylion rheini sydd wedi eu trefnu drwy'r gwasanaeth AD. Mae'r rhain wedi eu cynnwys yn atodiad 3 yr adroddiad hwn. Bydd y wybodaeth sydd wedi ei gynnwys yn yr adroddiad hwn yn ddefnyddiol hefyd ar gyfer Anwytho AE newydd yn 2013.

Adolygiadau Datblygu Personol (ADP)

Ni fu i'r Uwch Swyddog Datblygu AD dderbyn unrhyw atborth o'r cyfarfodydd adolygu. Y bwriad nawr yw i drefnu i gais gael ei anfon i'r adolygwyr i anfon y rhain yn ôl i'r gwasanaeth Adnoddau Dynol er mwyn casglu anghenion hyfforddiant ac angehion datblygu, er mwyn i'r rhain gael eu cyfeirio yn syth.

Gobeithir y bydd yr atborth yn rhoi gwybodaeth fydd yn cynorthwyo i lunio'r CDA ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf er mwyn ymateb yn benodol i anghenion Aelodau newydd.

Rhagwelir y bydd y broses ADP wedi ei fabwysiadu'n llawn fel rhan o ddatblygiad blynyddol AE gyda'r disgwyliad fod y broses wedi ei gosod cyn yr etholiadau yn 2013. Mae hyfforddiant ADP wedi ei gynnwys yn yr CDA ar gyfer 2013 – 2014.

Rôl y Gweithgor Datblygu Aelodau

Fel y soniwyd yn y cyfarfod diwethaf, mae'r newidiadau a amlygir ym Mesur Llywodraeth Leol Cymru (2011) yn golygu fod cyfrifoldeb am ddatblygu aelodau nawr wedi ei drosi i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

Mae cyfarfod ffurfiol cyntaf o'r Pwyllgor yn cael ei gynnal ar 17/12/2012 ac mae'r awdur wedi ei gwahodd yno. Bydd diweddariad o'r sefyllfa bresennol ynglyn â datblygu Aelodau yn cael ei roi i'r Aelodau.

Bwriedir hefyd cynnal trafodaeth ynglyn â gwneud cynnydd i'r Awdurdod roi cais ffurfiol ar gyfer ymgeisio am Safon Siarter Cymru ar gyfer Cefnogi a Datblygu Aelodau.

Miriam Williams
Uwch Swyddog Datblygu AD
Rhagfyr 2012

**CYNLLUN DATBLYGU AR GYFER AELODAU ETHOLEDIG/
DEVELOPMENT PLAN FOR ELECTED MEMBERS
EBRILL/APRIL 2012 – MAWRTH/MARCH 2013**

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
Ymwybyddiaeth Amddiffyn Plant ac Oedolion Bregus/ Child Protection and Vulnerable Adults Awareness X3 sesiwn	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal	Ebrill/ April 2012	£68 cyfieithu + x4 swyddog Costau Staff/ Staffing costs
“Gweithio Gyda’n Gilydd” – Gweithdy 1 “Working Together” - Workshop 1	Personol/ Personal	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Ymgynghorwyr Hay Consultants	Mai/ May 2012	I’w gadarnhau/ To be confirmed
Diweddaru Trwyddedu/ Licencing Updates	Technegol/Technical	Pwyllgor Trwyddedu – ar y cyd gyda Cyngor Sir Gwynedd/ Licencing Committee Members - jointly with Gwynedd C.C.	Phil Karvin	Mai/ May 2012	£1500

<p>PWNC SUBJECT</p>	<p>PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT</p>	<p>CYNULLEIDFA AUDIENCE</p>	<p>DARPARWR PROVIDER</p>	<p>DYDDIAD DATE</p>	<p>COSTAU COSTS</p>
<p>“Gweithio Gyda’n Gilydd – Gweithdy 2 “Working Together” - Workshop 2</p>	<p>Personol/Personal</p>	<p>Holl Aelodau Etholedig All Elected Members</p>	<p>Ymgynghorwyr Hay Consultants</p>	<p>Mehefin/ June 2012</p>	<p>I’w Gadarnhau/ to be confirmed</p>
<p>“Gweithio Gyda’n Gilydd – Gweithdy 3 “Working Together “ - Workshop 3</p>	<p>Personol/Personal</p>	<p>Holl Aelodau Etholedig All Elected Members</p>	<p>Ymgynghorwyr Hay Consultants</p>	<p>Gorffennaf/ July 2012</p>	<p>I’w Gadarnhau/ to be confirmed</p>
<p>Diweddariad Cynllunio/ Planning Updates</p>	<p>Technegol/ Technical</p>	<p>Aelodau o’r Pwyllgor Cynllunio/ Planning Committee Members</p>	<p>Allanol/ External</p>	<p>Gorffennaf/ July 2012</p>	<p>£2000</p>

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
Datblygiad Tyrbinau Gwynt/ Wind Turbine Developments	Technegol/Technical	Aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio/ Planning Committee Members	Mewnol/ Internal	3 Medi/ September	Dim/ Nil
Sesiwn Cydweithio CLILC – Gweithdy 2 - Cyflwyniad / WLGA Collaboration Workshop 2 – Induction	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Cynghorau Gogledd Cymru/ North Wales Authorities	7 Medi/ September 2012	Dim/ Nil
Hyfforddiant Aelodau Pwyllgor Archwilio/ Audit Committee Members' Training	Technegol/ Technical	Holl aelodau'r Pwyllgor Archwilio/ All members of the Audit Committee	Pricewaterhouse Coopers LLP	12 Medi/ September 2012	Dim/ Nil

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
Hyfforddiant Adolygiad Datblygiad Personol/ Personal Development Review Training	Personol/Personal	Aelodau ddim yn rhan o'r cynllun peilot gwreiddiol/Members not part of the initial pilot scheme	Sarah Titcombe CLILC/WLGA	17 & 18 Medi/Sept. & 2 Hydref/Oct	Dim/Nil
Rheoli Trysorlys/ Treasury Management	Technegol/ Technical	Holl aelodau'r Pwyllgor Archwilio/ All members of the Audit Committee	?	16 Hydref/ October 2012	Dim/Nil
Sesiwn Cydweithio CLILC - Cyfiwyniad / WLGA Collaboration Workshop - Induction	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	CLILC / WLGA	2 Tachwedd/ November 2012	Dim/ Nil
Rheoli Risg/ Risk Management	Technegol/ Technical	Holl aelodau'r Pwyllgor Archwilio/Sgriwtini/ Gwaith All members of the Audit /Scrutiny and Executive Committees	Zurich	6 Tachwedd/ November 2012	

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
Diweddariad Cynllunio/ Planning Updates	Technegol/ Technical	Aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio/ Planning Committee Members	Allanol/ External	Tachwedd/ November 2012	£2000?
Cyhoeddi Cofrestrau Stadudol ar lein/ Online Publishing of Statutory Registers	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal	Hydref/ Autumn 2012	Costau Staff/ Staffing Costs
Hyfforddiant Microsoft Outlook Training	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Aelodau o'r Pwyllgor Gwaith/ Members of the Executive Committee	Mewnol/ Internal	Tachwedd/ November 2012	Costau Staff/ Staffing Costs
Gweithdy Cyllido/ Budget Workshop	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal	4/12/2012	Dim/ Nil

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
"Manual For Streets"/"No Place like Home"	Technegol/ Technical	Aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio/ Planning Committee Members	I'w Gadarnhau/To be confirmed	I'w Gadarnhau/ To be confirmed	?
Design Review Service *	Technegol/ Technical	Aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio/ Planning Committee Members	Cindy Harris, Head of Design Review Design Commission for Wales	I'w Gadarnhau/ To be confirmed	£1000
Diweddariad Materion Cynllunio Planning Updates	Technegol/ Technical	Aelodau Pwyllgor Cynllunio/Planning Committee Members	Allanol/ External	Mawrth/ March 2013	£2000?
Final Accounts	Technegol/ Technical	Audit Committee	PWC	TBC	Dim/Nil

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
IT Skills	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal	Fel yr adnabyddir/ As and when identified	Costau Staff/ Staffing costs
E Ddysgu/ E Learning	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal	Fel yr adnabyddir/ As and when identified	?
“Local Government Measure”	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig All Elected Members	Sarah Titcombe	I'w gadarnhau/ To be confirmed	Dim/ Nil
Diogelu Data/Ymwybyddiaeth Materion Cyfrinachedd/ Data Protection/ Confidentiality Awareness	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig All Elected Members	Partnership working with Gwynedd?	I'w gadarnhau/ To be confirmed	Costau Staff/ Staffing costs

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
Sgilliau Cadeirio/ Chairing Skills	Personol/Personal	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Allanol/ External	Fel yr adnabyddir/ As and when identified	I'w gadarnhau/ To be confirmed
Cyfres o Sesiynau Sgriwtini/ Series of Scrutiny Sessions	Technegol/Personol Technical/Personal	Aelodau Pwylgorau Sgriwtini/ Members of Scrutiny Committees	Mewnol/ Internal	Fel yr adnabyddir/ As and when identified	Costau Staff/ Staffing costs

Mae'r Cynllun yma yn seiliedig ar wybodaeth wedi ei gasglu gan Comisiynwyr/Adrannau/Cynlluniau Datblygu Personol, Aelodau Etholedig. Bwriedir i'r cynllun gael ei ddiwygio'n briodol fel mae blaenoriaethau'n newid ac bydd yn ddibynol ar argaeledd cyllidebau i'w gefnogi.

This Plan is based on information collated from Commissioners/Departments/Personal Development Plans for Elected Members. The intention is that the plan is amended appropriately as priorities change. The plan is also dependent on availability of budgets to support.

CYNLLUN DATBLYGU AR GYFER AELODAU ETHOLEDIG /

DEVELOPMENT PLAN FOR ELECTED MEMBERS

EBRILL/APRIL 2013 – MAWRTH/MARCH 2014

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
		LEGAL			
Côd Ymddygiad/ Code of Conduct	Personol/Personal	Holl Aelodau'r Cyngor/ All Elected Members	Mewnol/ Internal		Costau Staff/ Staffing costs
		AUDIT & FINANCE			
Hyfforddiant Anwytho I Aelodau Newydd/ New Member Induction Training	Technegol/ Technical	Pwyllgor Archwilio/ Audit Committee	Darparwyr Mewnol ac Allanol/ Internal and External Providers	Mai/Mehefin May/June 2013	

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
ARCHWILIO & CYLLID / AUDIT & FINANCE					
Caffael/ Procurement	Technegol/ Technical	Holl Aelodau/All Members	Mewnol/ Internal	Gorffennaf/ July 2013	Costau Staff/ Staffing costs
Rheoli'r Trysorlys/ Treasury Management	Technegol/ Technical	Pwyllgor Archwilio/Audit Committee	Mewnol/ Internal	Medi/ September 2013	
Adroddiad Cyllidebau/ Statement of Accounts	Technegol/ Technical	Pwyllgor Archwilio/Audit Committee	Darparwyr Mewnol ac Allanol/ Internal and External Providers	Medi/ September 2013	
Rheoli Risg/Risk Management	Technegol/ Technical	Pwyllgorau Sgrwtini ac Archwilio/Audit & Scrutinee Committee	Mewnol/ Internal	Hydref/ October 2013	
Gosod Cyllidebau/ Budget Setting	Technegol/ Technical	Holl Aelodau/All Members	Mewnol/ Internal	Tachwedd/ November 2013	

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
ARCHWILIO & CYLLID/AUDIT & FINANCE					
Effeithiolrwydd Pwyllgor Cynllunio a Threfniadau a Thwyll cownter/ Effectiveness of the Audit Committee & Counter Fraud Arrangements	Technegol/ Technical	Pwyllgor Archwilio/ Audit Committee	Mewnol/ Internal	Rhagfyr/ December 2013	
TAI/HOUSING					
Dyranid Tai/ Housing Allocations	Technegol/ Technical	Holl Aelodau/ All Members	Mewnol/ Internal	?	
Diwygiad Budd/ Welfare Reform	Technegol/ Technical	Holl Aelodau/ All Members	Mewnol/ Internal	?	
Mesur Tai I Gymru/ Housing Bill for Wales	Technegol/ Technical	Holl Aelodau/ All Members	Mewnol/ Internal	?	

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
TECHNOLEG GWYBODAETH/ICT					
Cyhoeddi Cofrestrau Stadudol ar lein/ Online Publishing of Statutory Registers	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal		Costau Staff/ Staffing costs
Hyfforddiant Microsoft Outlook Training	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal		Costau Staff/ Staffing costs
CYNLLUNIO/TRWYDDEDU					
Diweddaru Trwyddedu/ Licencing Updates	Technegol/Technical	Pwyllgor Trwyddedu Licencing Committee Members			

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
CYNLLUNIO/TRWYDDEDU					
Materion Cynllunio Planning	Technegol/ Technical	Aelodau Pwyllgor Cynllunio/Planning Committee Members	Allanol/ External		
CYFFREDINOL/GENERAL					
Cynlluniau Datblygu Personol/ Personal Development Plans	Personol/Personal	Holl Aelodau/ All Members	Sarah Titcombe CILIC/WLGA		Dim/Nil
Diogelu Data/Ymwybyddiaeth Materion Cyfrinachedd/ Data Protection/ Confidentiality Awareness	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig All Elected Members	Partnership working with Gwynedd?	I'w gadarnhau/ To be confirmed	Costau Staff/ Staffing costs

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
SGRIWTINI/SCRUTINY					
<p>Cyfes o Sesiynau Sgrwtini/ Series of Scrutiny Sessions:</p> <ul style="list-style-type: none"> - What is Scrutiny - Scrutiny Chairing Skills - Scrutiny Investigative Skills - Scrutiny ICT Training - Performance Management Framework and use of - Risk Management - Scrutiny Budget Monitoring Role - Scrutiny External Focus 	<p>Technegol/Personal Technical/Personal</p>	<p>Aelodau Pwyllgorau Sgrwtini/ Members of Scrutiny Committees</p>	<p>Mewnol/ Internal</p>	<p>Fel yr adnabyddir/ As and when identified</p>	<p>Costau Staff/ Staffing costs</p>

Mae'r Cynllun yma yn seiliedig ar wybodaeth wedi ei gasglu gan Adrannau/Cynlluniau Datblygu Personol, Aelodau Etholedig.

Bwriedir i'r cynllun gael ei ddiwygio'n briodol fel mae blaenoriaethau'n newid ac bydd yn ddibynol ar argaeledd cyllidebau i'w gefnogi.

This Plan is based on information collated from Departments/Personal Development Plans for Elected Members.

The intention is that the plan is amended appropriately as priorities change. The plan is also dependent on availability of budgets to support.

Member Training Since 2008

ATODIAD / APPENDIX 3

Course	Date
New Members of Planning and Orders Committee	14/05/2008
Planning Seminar	02/06/2008
Dennis Reed Planning Session	17/06/2008
Introduction to Local Government	19/06/2008
Media Skills for Executive Members	24/06/2008
Data Protection & FOI	27/06/2008
Code of Conduct	30/06/2008
Constitution	09/07/2008
N.Wales Conference Venue Cymru	11/07/2008
Planning Seminar	31/07/2008
N.Wales Conference Venue Cymru	08/09/2008
Code of Conduct	29/09/2008
Licensing & Gambling Act	29/09/2008
Senior Executive Briefing - Health & Safety	20/10/2008
Chairmanship Skills Course	29/10/2008
Planning Committee Members Seminar	10/11/2008
Induction for New Members	11/11/2008
N.Wales Conference Venue Cymru	21/11/2008
Financial Matters	25/11/2008
Health & Safety	01/12/2008
Planning Matters	17/12/2008
Cwricwlwm a Ansawdd	14/01/2009
Masterclass - Living Within Our Means	23/01/2009
Personal and Prejudicial Interests	26/01/2009
Materion Lles	12/02/2009
The Authority as a Health Improvement Agency	24/02/2009
Trevor Roberts Associates Planning Appeals Training	25/02/2009
Y Gyfraith	10/03/2009
Planning Committee Seminar	17/03/2009
Basic Word	23/03/2009
Leadership Academy programme	01/04/2009
Materion Cyllid a Phersonel	16/06/2009
Specialised Training on Communications and the Media	14/07/2009
One-to-One e-mails / word	15/08/2008-21/08/2009
Leadership Academy	01/09/2009
Planning Committee Members Seminar	23/09/2009
Prestatyn (Cyllid / Fianance)	29/10/2009
Seminar For Planning Committee Members	18/11/2009
The Role of the Modern Member	23 & 24/03/2010
The Role of Sgruitiny	13/04/2010
A Briefing on the Code of Conduct	20/04/2010
Member Development Workgroup	22/04/2010
Refresher Training on the Code of Conduct	27 + 28/04/2010
The role and effective functioning of the Committee	11/05/2010
Child Protection	19/05/2010
Ethical Operating of the Planning Committee	14/06/2010
Freedom of Information	17 & 18 /06/2010
Audit Committee Training	15/07/2010
Sgruitiny Development Workshop	28/07/2010
Chairing skills	27/09/2010
Risk Management	25/11/2010

Treasury Management	13/12/2010
Ian Bottrill - Political Protocols	19/01/2011
Member Training - Budget Workshop	21/02/2011
Effective Participation in Meetings	10/03/2011
Pre Planning Seminar	16/03/2011
Member Development Commissioning	06/04/2011
Conducting a Scrutiny Review Panel	24/05/2011
Advanced Questioning skills for Members	28/09/2011
Audit Committee - Member's Training	12/10/2011
Personal Development Review Training	27/10/2011
Vulnerable Adults and Child Protection Training	22/05/2012
Induction Training	15/06/2012 & 07/09/2012
Procurement Training	19/06/2012
Licensing Training	21/06/2012
Intergenerational Practice Training	03/07/2012
Misister's Regional event for Elected Member's	05/07/2012
Board	13/07/2012
Planning for the Historic Environment	18/07/2012
Wind Turbine Developments	03/09/2012
Audit Committee Members' training	12/09/2012
Personal Development Review Training	17 & 18/09/2012
Audit Committee - Treasury Management	16/10/2012
Regional Induction Workshops for new Members	02/11/2012
Risk Assessment training	06/11/2012
Budget Workshop for Members	04/12/2012

**PAPUR / ENCLOSURE
E & F**

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	PWYLLGOR SAFONAU
DYDDIAD:	11eg Rhagfyr 2012
TEITL YR ADRODDIAD:	DATBLYGU AELODAU
ADRODDIAD GAN:	UWCH SWYDDOG DATBLYGU ADNODDAU DYNOL
SWYDDOG CYSWLLT:	MIRIAM WILLIAMS (est 2512)
PWRPAS YR ADRODDIAD:	I DDIWEDDARU AR FATERION DATBLYGU AELODAU

Cefndir

Pwrpas yr adroddiad hwn yw i ddiweddarau'r Pwyllgor Safonau ar y materion datblygu canlynol:

- Cynllun Datblygu Aelodau ar gyfer 2012 – 2013
- Cynllun Datblygu Aelodau ar gyfer 2013 – 2014
- Cofnod Hyfforddiant 2008 – 2013
- Adolygiadau Datblygu Personol
- Rôl Grwp Datblygu Aelodau

Cynllun Datblygu Aelodau (CDA) 2012 - 2013

Atodir cynllun wedi'i ddiweddarau yn atodiad 1 o'r adroddiad hwn.

Mae'r cynllun yn amlygu nifer o gyrsiau sy'n ymwneud â Chyllid, sydd wedi eu trefnu ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor Safonau. 'Does dim ceisiadau hyfforddiant ychwanegol wedi eu hadnabod ar hyn o bryd, ond petae angen trefnu cyrsiau ychwanegol bydd y CDA yn cael ei ddiwygio i adlewyrchu'r rhain.

Mae pob hyfforddiant sydd wedi ei drefnu ar gyfer Aelodau Etholdedig (AE) ac sydd wedi ei drefnu drwy'r gwasanaeth Adnoddau Dynol wedi ei gofnodi ar record hyfforddiant personol pob AE.

Cynllun Datblygu Aelodau (CDA) 2013 - 2014

Fel yr amlygwyd yn yr adroddiad diwethaf i'r Pwyllgor Safonau, bu i'r Gweithgor Datblygu Aelodau (GDA) yn ei gyfarfod diwethaf gytuno y dylai ffocws gael ei roi, yn y misoedd nesaf, ar gynhyrchu cynllun Anwytho mewn paratoad ar gyfer derbyn Aelodau Etholedig ym Mai 2013.

I'r perwyl hwn, mae gwybodaeth sydd eisioes wedi ei dderbyn o'r adrannau wedi ei gasglu a'i gynnwys yn y CDA ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf. Gweler copi draft o'r ddogfen yma yn atodiad 2.

Fel gyda pob cynllun arall, dylid ystyried hon fel dogfen weithredol ac mae'n ddibynnol ar i wybodaeth hyfforddiant gael ei anfon i'r gwasanaeth Adnoddau Dynol i'w goladu.

Hyfforddiant a gofnodwyd 2008 – 2013

Er mwyn rhoi trosolwg i'r Pwyllgor Safonau o'r datblygiad/hyfforddiant mae AE wedi eu derbyn yn y bedair mlynedd diwethaf, mae'r awdur wedi cynnwys manylion rheini sydd wedi eu trefnu drwy'r gwasanaeth AD. Mae'r rhain wedi eu cynnwys yn atodiad 3 yr adroddiad hwn. Bydd y wybodaeth sydd wedi ei gynnwys yn yr adroddiad hwn yn ddefnyddiol hefyd ar gyfer Anwytho AE newydd yn 2013.

Adolygiadau Datblygu Personol (ADP)

Ni fu i'r Uwch Swyddog Datblygu AD dderbyn unrhyw atborth o'r cyfarfodydd adolygu. Y bwriad nawr yw i drefnu i gais gael ei anfon i'r adolygwyr i anfon y rhain yn ôl i'r gwasanaeth Adnoddau Dynol er mwyn casglu anghenion hyfforddiant ac anghenion datblygu, er mwyn i'r rhain gael eu cyfeirio yn syth.

Gobeithir y bydd yr atborth yn rhoi gwybodaeth fydd yn cynorthwyo i lunio'r CDA ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf er mwyn ymateb yn benodol i anghenion Aelodau newydd.

Rhagwelir y bydd y broses ADP wedi ei fabwysiadu'n llawn fel rhan o ddatblygiad blynyddol AE gyda'r disgwyliad fod y broses wedi ei gosod cyn yr etholiadau yn 2013. Mae hyfforddiant ADP wedi ei gynnwys yn yr CDA ar gyfer 2013 – 2014.

Rôl y Gweithgor Datblygu Aelodau

Fel y soniwyd yn y cyfarfod diwethaf, mae'r newidiadau a amlygir ym Mesur Llywodraeth Leol Cymru (2011) yn golygu fod cyfrifoldeb am ddatblygu aelodau nawr wedi ei drosi i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

Mae cyfarfod ffurfiol cyntaf o'r Pwyllgor yn cael ei gynnal ar 17/12/2012 ac mae'r awdur wedi ei gwahodd yno. Bydd diweddariad o'r sefyllfa bresennol ynglyn â datblygu Aelodau yn cael ei roi i'r Aelodau.

Bwriedir hefyd cynnal trafodaeth ynglyn â gwneud cynnydd i'r Awdurdod roi cais ffurfiol ar gyfer ymgeisio am Safon Siarter Cymru ar gyfer Cefnogi a Datblygu Aelodau.

Miriam Williams
Uwch Swyddog Datblygu AD
Rhagfyr 2012

**CYNLLUN DATBLYGU AR GYFER AELODAU ETHOLEDIG/
DEVELOPMENT PLAN FOR ELECTED MEMBERS
EBRILL/APRIL 2012 – MAWRTH/MARCH 2013**

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
Ymwybyddiaeth Amddiffyn Plant ac Oedolion Bregus/ Child Protection and Vulnerable Adults Awareness X3 sesiwn	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal	Ebrill/ April 2012	£68 cyfieithu + x4 swyddog Costau Staff/ Staffing costs
“Gweithio Gyda’n Gilydd” – Gweithdy 1 “Working Together” - Workshop 1	Personol/ Personal	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Ymgynghorwyr Hay Consultants	Mai/ May 2012	I’w gadarnhau/ To be confirmed
Diweddarau Trwyddedu/ Licencing Updates	Technegol/Technical	Pwyllgor Trwyddedu – ar y cyd gyda Cyngor Sir Gwynedd/ Licencing Committee Members - jointly with Gwynedd C.C.	Phil Karvin	Mai/ May 2012	£1500

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
<p>“Gweithio Gyda’n Gilydd – Gweithdy 2 “Working Together” - Workshop 2</p>	<p>Personol/Personal</p>	<p>Holl Aelodau Etholedig All Elected Members</p>	<p>Ymgynghorwyr Hay Consultants</p>	<p>Mehefin/ June 2012</p>	<p>I’w Gadarnhau/ to be confirmed</p>
<p>“Gweithio Gyda’n Gilydd – Gweithdy 3 “Working Together “ - Workshop 3</p>	<p>Personol/Personal</p>	<p>Holl Aelodau Etholedig All Elected Members</p>	<p>Ymgynghorwyr Hay Consultants</p>	<p>Gorffennaf/ July 2012</p>	<p>I’w Gadarnhau/ to be confirmed</p>
<p>Diweddariad Cynllunio/ Planning Updates</p>	<p>Technegol/ Technical</p>	<p>Aelodau o’r Pwyllgor Cynllunio/ Planning Committee Members</p>	<p>Allanol/ External</p>	<p>Gorffennaf/ July 2012</p>	<p>£2000</p>

<p>PWNC SUBJECT</p>	<p>PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT</p>	<p>CYNULLEIDFA AUDIENCE</p>	<p>DARPARWR PROVIDER</p>	<p>DYDDIAD DATE</p>	<p>COSTAU COSTS</p>
<p>Datblygiad Tyrbinau Gwynt/ Wind Turbine Developments</p>	<p>Technegol/Technical</p>	<p>Aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio/ Planning Committee Members</p>	<p>Mewnol/ Internal</p>	<p>3 Medi/ September</p>	<p>Dim/ Nil</p>
<p>Sesiwn Cydweithio CLILC – Gweithdy 2 - Cyflwyniad / WLGA Collaboration Workshop 2 – Induction</p>	<p>Technegol/ Technical</p>	<p>Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members</p>	<p>Cynghorau Gogledd Cymru/ North Wales Authorities</p>	<p>7 Medi/ September 2012</p>	<p>Dim/ Nil</p>
<p>Hyfforddiant Aelodau Pwyllgor Archwilio/ Audit Committee Members' Training</p>	<p>Technegol/ Technical</p>	<p>Holl aelodau'r Pwyllgor Archwilio/ All members of the Audit Committee</p>	<p>Pricewaterhouse Coopers LLP</p>	<p>12 Medi/ September 2012</p>	<p>Dim/ Nil</p>

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
Hyfforddiant Adolygiad Datblygiad Personol/ Personal Development Review Training	Personol/Personal	Aelodau ddim yn rhan o'r cynllun peilot gwreiddiol/Members not part of the initial pilot scheme	Sarah Titcombe CLILC/WLGA	17 & 18 Medi/Sept. & 2 Hydref/Oct	Dim/Nil
Rheoli Trysorlys/ Treasury Management	Technegol/ Technical	Holl aelodau'r Pwyllgor Archwilio/ All members of the Audit Committee	?	16 Hydref/ October 2012	Dim/Nil
Sesiwn Cydweithio CLILC - Cyfiwyniad / WLGA Collaboration Workshop - Induction	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	CLILC / WLGA	2 Tachwedd/ November 2012	Dim/ Nil
Rheoli Risg/ Risk Management	Technegol/ Technical	Holl aelodau'r Pwyllgor Archwilio/Sgriwtini/ Gwaith All members of the Audit /Scrutiny and Executive Committees	Zurich	6 Tachwedd/ November 2012	

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
Diweddariad Cynllunio/ Planning Updates	Technegol/ Technical	Aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio/ Planning Committee Members	Allanol/ External	Tachwedd/ November 2012	£2000?
Cyhoeddi Cofrestrau Stadudol ar lein/ Online Publishing of Statutory Registers	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal	Hydref/ Autumn 2012	Costau Staff/ Staffing Costs
Hyfforddiant Microsoft Outlook Training	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Aelodau o'r Pwyllgor Gwaith/ Members of the Executive Committee	Mewnol/ Internal	Tachwedd/ November 2012	Costau Staff/ Staffing Costs
Gweithdy Cyllido/ Budget Workshop	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal	4/12/2012	Dim/ Nil

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
"Manual For Streets"/"No Place like Home"	Technegol/ Technical	Aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio/ Planning Committee Members	I'w Gadarnhau/To be confirmed	I'w Gadarnhau/ To be confirmed	?
Design Review Service *	Technegol/ Technical	Aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio/ Planning Committee Members	Cindy Harris, Head of Design Review Design Commission for Wales	I'w Gadarnhau/ To be confirmed	£1000
Diweddariad Materion Cynllunio Planning Updates	Technegol/ Technical	Aelodau Pwyllgor Cynllunio/Planning Committee Members	Allanol/ External	Mawrth/ March 2013	£2000?
Final Accounts	Technegol/ Technical	Audit Committee	PWC	TBC	Dim/Nil

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
IT Skills	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal	Fel yr adnabyddir/ As and when identified	Costau Staff/ Staffing costs
E Ddysgu/ E Learning	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal	Fel yr adnabyddir/ As and when identified	?
“Local Government Measure”	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig All Elected Members	Sarah Titcombe	I'w gadarnhau/ To be confirmed	Dim/ Nil
Diogelu Data/Ymwybyddiaeth Materion Cyfrinachedd/ Data Protection/ Confidentiality Awareness	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig All Elected Members	Partnership working with Gwynedd?	I'w gadarnhau/ To be confirmed	Costau Staff/ Staffing costs

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
Sgiliau Cadeirio/ Chairing Skills	Personol/Personal	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Allanol/ External	Fel yr adnabyddir/ As and when identified	I'w gadarnhau/ To be confirmed
Cyfes o Sesionau Sgriwtini/ Series of Scrutiny Sessions	Technegol/Personol Technical/Personal	Aelodau Pwyllgorau Sgriwtini/ Members of Scrutiny Committees	Mewnol/ Internal	Fel yr adnabyddir/ As and when identified	Costau Staff/ Staffing costs

Mae'r Cynllun yma yn seiliedig ar wybodaeth wedi ei gasglu gan Comisiynwyr/Adrannau/Cynlluniau Datblygu Personol, Aelodau Etholedig. Bwriedir i'r cynllun gael ei ddiwygio'n briodol fel mae blaenoriaethau'n newid ac bydd yn ddibynol ar argaeledd cyllidebau i'w gefnogi.

This Plan is based on information collated from Commissioners/Departments/Personal Development Plans for Elected Members. The intention is that the plan is amended appropriately as priorities change. The plan is also dependent on availability of budgets to support.

CYNLLUN DATBLYGU AR GYFER AELODAU ETHOLEDIG /

DEVELOPMENT PLAN FOR ELECTED MEMBERS

EBRILL/APRIL 2013 – MAWRTH/MARCH 2014

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
	LEGAL				
Côd Ymddygiad/ Code of Conduct	Personol/Personal	Holl Aelodau'r Cyngor/ All Elected Members	Mewnol/ Internal		Costau Staff/ Staffing costs
	AUDIT & FINANCE				
Hyfforddiant Anwytho I Aelodau Newydd/ New Member Induction Training	Technegol/ Technical	Pwyllgor Archwilio/ Audit Committee	Darparwyr Mewnol ac Allanol/ Internal and External Providers	Mai/Mehefin May/June 2013	

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
ARCHWILIO & CYLLID / AUDIT & FINANCE					
Caffael/ Procurement	Technegol/ Technical	Holl Aelodau/All Members	Mewnol/ Internal	Gorffennaf/ July 2013	Costau Staff/ Staffing costs
Rheoli'r Trysorlys/ Treasury Management	Technegol/ Technical	Pwyllgor Archwilio/Audit Committee	Mewnol/ Internal	Medi/ September 2013	
Adroddiad Cyllidebau/ Statement of Accounts	Technegol/ Technical	Pwyllgor Archwilio/Audit Committee	Darparwyr Mewnol ac Allanol/ Internal and External Providers	Medi/ September 2013	
Rheoli Risg/Risk Management	Technegol/ Technical	Pwyllgorau Sgriwtini ac Archwilio/Audit & Scrutinee Committee	Mewnol/ Internal	Hydref/ October 2013	
Gosod Cyllidebau/ Budget Setting	Technegol/ Technical	Holl Aelodau/All Members	Mewnol/ Internal	Tachwedd/ November 2013	

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
ARCHWILIO & CYLLID/AUDIT & FINANCE					
Effeithiolrwydd Pwyllgor Cynllunio a Threfniadau a Thwyll cownter/ Effectiveness of the Audit Committee & Counter Fraud Arrangements	Technegol/ Technical	Pwyllgor Archwilio/ Audit Committee	Mewnol/ Internal	Rhagfyr/ December 2013	
TAI/HOUSING					
Dyranid Tai/ Housing Allocations	Technegol/ Technical	Holl Aelodau/ All Members	Mewnol/ Internal	?	
Diwygiad Budd/ Welfare Reform	Technegol/ Technical	Holl Aelodau/ All Members	Mewnol/ Internal	?	
Mesur Tai I Gymru/ Housing Bill for Wales	Technegol/ Technical	Holl Aelodau/ All Members	Mewnol/ Internal	?	

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
TECHNOLEG GWYBODAETH/ICT					
Cyhoeddi Cofrestrau Stadudol ar lein/ Online Publishing of Statutory Registers	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal		Costau Staff/ Staffing costs
Hyfforddiant Microsoft Outlook Training	Technoleg Gwybodaeth/ Information Technology	Holl Aelodau Etholedig/ All Elected Members	Mewnol/ Internal		Costau Staff/ Staffing costs
CYNLLUNIO/TRWYDDEDU					
Diweddaru Trwyddedu/ Licencing Updates	Technegol/Technical	Pwyllgor Trwyddedu Licencing Committee Members			

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
CYNLLUNIO/TRWYDDEDU					
Materion Cynllunio Planning	Technegol/ Technical	Aelodau Pwyllgor Cynllunio/Planning Committee Members	Allanol/ External		
CYFFREDINOL/GENERAL					
Cynlluniau Datblygu Personol/ Personal Development Plans	Personol/Personal	Holl Aelodau/ All Members	Sarah Titcombe CILIC/WLGA		Dim/Nil
Diogelu Data/Ymwybyddiaeth Materion Cyfrinachedd/ Data Protection/ Confidentiality Awareness	Technegol/ Technical	Holl Aelodau Etholedig All Elected Members	Partnership working with Gwynedd?	I'w gadarnhau/ To be confirmed	Costau Staff/ Staffing costs

PWNC SUBJECT	PERSONOL,TECHNEGOL,TG PERSONAL,TECHNICAL,IT	CYNULLEIDFA AUDIENCE	DARPARWR PROVIDER	DYDDIAD DATE	COSTAU COSTS
SGRIWTINI/SCRUTINY					
<p>Cyfes o Sesiynau Sgrwtini/ Series of Scrutiny Sessions:</p> <ul style="list-style-type: none"> - What is Scrutiny - Scrutiny Chairing Skills - Scrutiny Investigative Skills - Scrutiny ICT Training - Performance Management Framework and use of - Risk Management - Scrutiny Budget Monitoring Role - Scrutiny External Focus 	<p>Technegol/Personal Technical/Personal</p>	<p>Aelodau Pwyllgorau Sgrwtini/ Members of Scrutiny Committees</p>	<p>Mewnol/ Internal</p>	<p>Fel yr adnabyddir/ As and when identified</p>	<p>Costau Staff/ Staffing costs</p>

Mae'r Cynllun yma yn seiliedig ar wybodaeth wedi ei gasglu gan Adrannau/Cynlluniau Datblygu Personol, Aelodau Etholedig.

Bwriedir i'r cynllun gael ei ddiwygio'n briodol fel mae blaenoriaethau'n newid ac bydd yn ddibynol ar argaeledd cyllidebau i'w gefnogi.

This Plan is based on information collated from Departments/Personal Development Plans for Elected Members.

The intention is that the plan is amended appropriately as priorities change. The plan is also dependent on availability of budgets to support.

Member Training Since 2008

ATODIAD / APPENDIX 3

Course	Date
New Members of Planning and Orders Committee	14/05/2008
Planning Seminar	02/06/2008
Dennis Reed Planning Session	17/06/2008
Introduction to Local Government	19/06/2008
Media Skills for Executive Members	24/06/2008
Data Protection & FOI	27/06/2008
Code of Conduct	30/06/2008
Constitution	09/07/2008
N.Wales Conference Venue Cymru	11/07/2008
Planning Seminar	31/07/2008
N.Wales Conference Venue Cymru	08/09/2008
Code of Conduct	29/09/2008
Licensing & Gambling Act	29/09/2008
Senior Executive Briefing - Health & Safety	20/10/2008
Chairmanship Skills Course	29/10/2008
Planning Committee Members Seminar	10/11/2008
Induction for New Members	11/11/2008
N.Wales Conference Venue Cymru	21/11/2008
Financial Matters	25/11/2008
Health & Safety	01/12/2008
Planning Matters	17/12/2008
Cwricwlwm a Ansawdd	14/01/2009
Masterclass - Living Within Our Means	23/01/2009
Personal and Prejudicial Interests	26/01/2009
Materion Lles	12/02/2009
The Authority as a Health Improvement Agency	24/02/2009
Trevor Roberts Associates Planning Appeals Training	25/02/2009
Y Gyfraith	10/03/2009
Planning Committee Seminar	17/03/2009
Basic Word	23/03/2009
Leadership Academy programme	01/04/2009
Materion Cyllid a Phersonel	16/06/2009
Specialised Training on Communications and the Media	14/07/2009
One-to-One e-mails / word	15/08/2008-21/08/2009
Leadership Academy	01/09/2009
Planning Committee Members Seminar	23/09/2009
Prestatyn (Cyllid / Fianance)	29/10/2009
Seminar For Planning Committee Members	18/11/2009
The Role of the Modern Member	23 & 24/03/2010
The Role of Sgruitiny	13/04/2010
A Briefing on the Code of Conduct	20/04/2010
Member Development Workgroup	22/04/2010
Refresher Training on the Code of Conduct	27 + 28/04/2010
The role and effective functioning of the Committee	11/05/2010
Child Protection	19/05/2010
Ethical Operating of the Planning Committee	14/06/2010
Freedom of Information	17 & 18 /06/2010
Audit Committee Training	15/07/2010
Sgruitiny Development Workshop	28/07/2010
Chairing skills	27/09/2010
Risk Management	25/11/2010

Treasury Management	13/12/2010
Ian Bottrill - Political Protocols	19/01/2011
Member Training - Budget Workshop	21/02/2011
Effective Participation in Meetings	10/03/2011
Pre Planning Seminar	16/03/2011
Member Development Commissioning	06/04/2011
Conducting a Scrutiny Review Panel	24/05/2011
Advanced Questioning skills for Members	28/09/2011
Audit Committee - Member's Training	12/10/2011
Personal Development Review Training	27/10/2011
Vulnerable Adults and Child Protection Training	22/05/2012
Induction Training	15/06/2012 & 07/09/2012
Procurement Training	19/06/2012
Licensing Training	21/06/2012
Intergenerational Practice Training	03/07/2012
Misister's Regional event for Elected Member's	05/07/2012
Board	13/07/2012
Planning for the Historic Environment	18/07/2012
Wind Turbine Developments	03/09/2012
Audit Committee Members' training	12/09/2012
Personal Development Review Training	17 & 18/09/2012
Audit Committee - Treasury Management	16/10/2012
Regional Induction Workshops for new Members	02/11/2012
Risk Assessment training	06/11/2012
Budget Workshop for Members	04/12/2012

Standards Conference 2013

Date: Friday, 19 April 2013

Time: 10.00 – 4.00

Location: Venue, Llandudno

Strapline: Balancing Rights and Responsibilities

Cost: c. £75 - £80?

Programme: An address by the Ombudsman, an interactive plenary session, two workshops (no panel discussion)

Tentative timings:	10.00 – 10.30	Registration
	10.30 – 10.45	Welcome and introduction
	10.45 – 11.30	Keynote address
	11.30 – 11.45	Tea / Coffee
	11.45 – 12.45	Workshop 1
	12.45 – 13.45	Lunch
	13.45 - 14.30	Plenary session
	14.30 – 14.45	Tea / Coffee
	14.45 – 15.45	Workshop 2
	15.45 – 16.00	Closing remarks

Possible topics for the workshops:

- How to promote standards proactively
- Local dispute resolution procedures
- Town and community council relationship
- Mediation
- Conducting hearings and sanctions
- Dispensations
- Register of interests
- Single purpose authorities?

One of the topics (e.g. the proactive work of standards committees, or local dispute resolution procedures, could be the topic for the plenary session, perhaps with 3 committees giving their experiences).

Others who could contribute (perhaps by leading a workshop?):

- President of the Adjudication Panel
- One Voice Wales

This page is intentionally left blank

5.3 Relationship Protocol for Members and Officers

Index

- 5.3.1. Introduction
- 5.3.2. Principles
- 5.3.3. The Role of Members
- 5.3.4. The Role of Officers
- 5.3.5. The Relationship between Members and Officers: General
- 5.3.6. The Relationship between Members and Officers: Multi Member Wards
- 5.3.7.6. The Council as Employer
- 5.3.8.7. Chairperson and Officers
- 5.3.9.8. Executive Members and Officers
- 5.3.10.9. Scrutiny Members and Officers
- 5.3.11.10. Members of other Committees or Sub-Committees and Officers
- 5.3.12.11. Political Groups and Officers
- 5.3.13.12. Local Members and Officers
- 5.3.14.13. Media Relations
- 5.3.15.14. Correspondence
- 5.3.16.15. Use of Council Resources
- 5.3.17.16. Breach of this Protocol

5.3.1. Introduction

5.3.1.1 The Council subscribes to the view that no local authority can function effectively without a good professional relationship between its Members and Officers.

5.3.1.2 The purpose of this Protocol is to guide Members and Officers of the Council in their relationships with one another; aiming to promote the high standards in public office which are required for successful local government.

5.3.1.3 This Protocol seeks to promote greater clarity and certainty and to offer general advice and guidance.

5.3.1.4 A breach of this Protocol may constitute a breach of the Council's Code of Conduct for Members or the Code of Conduct for Officers.

5.3.1.5 This Protocol also tries to reflect the principles which underlie the respective Codes of Conduct, for Members and Officers. The shared objective of these Codes is to enhance and maintain the integrity of local government, thereby demanding very high standards of personal conduct.

5.3.2. Principles

5.3.2.1 Members and Officers must, at all times during their dealings with one another, observe this Protocol.

5.3.2.2 Members and Officers must always respect each other's roles and responsibilities. They must show respect in all their dealings, by observing reasonable standards of

courtesy, and by not seeking to take unfair advantage by virtue of their respective positions.

5.3.2.3 Whilst Members and Officers are indispensable to one another, their responsibilities are separate and distinct. Members are accountable to the electorate, serving only for as long as their term of office lasts. Officers are accountable to the Council as a whole and their job includes giving advice to Members (both individually and collectively) and to carry out the Council's work under the direction of the Council and in accordance with their line management accountabilities.

5.3.2.4 The Council has adopted Codes of Conduct for both Members and Officers. Both represent best practice. The Members' Code follows the national code, which is based on the general principles governing Members' conduct. These are:-

- Selflessness – serving only the public interest.
- Honesty and integrity – taking all reasonable steps to avoid these being called into question, not behaving improperly.
- Objectivity – taking decisions on merit.
- Accountability – to the public; being open to scrutiny.
- Openness – giving explanations and reasons for decisions.
- Personal judgment – reaching one's own conclusions and acting accordingly.
- Respect for others – promoting equality; avoiding discrimination, respecting others (Member/Member, as well as Member/Officer).
- Duty to uphold the law – not acting unlawfully.
- Stewardship – ensuring the prudent use of the Council's resources.
- Leadership – acting in a way which instils public confidence.

5.3.2.5 Officers are bound by the Council's Code of Conduct for Officers and, in some cases, by their own professional Codes of Conduct as well.

5.3.2.6 A breach of this Protocol by a Member may result in a complaint to the Public Services Ombudsman for Wales (PSOW) if it appears that a breach of the Protocol also constitutes a breach of the Members' Code of Conduct. Other breaches of the Protocol, falling outside the PSOW's jurisdiction, may be dealt with under any local Self Regulation Protocol. Breaches by an Officer may lead to disciplinary action.

5.3.3. The Role of Members

5.3.3.1 Members have a number of roles and responsibilities and need to be alert to the potential for conflict, which may arise between their roles. In those situations, it is recommended that Members seek the advice of their senior colleagues, relevant Officers and/or the Monitoring Officer.

5.3.3.2 Collectively, Members are the Council's ultimate policy makers; determining the

strategic plans which constitute the policy framework and setting the Council's annual budget.

5.3.3.3 Members also represent the wider community of the Isle of Anglesey, acting as community leaders to promote the social, economic and environmental wellbeing of the area; often in partnership with other agencies or as representatives on outside bodies.

5.3.3.4 Every Member represents the interests of, and is an advocate for, their electoral ward and individual electors. Members represent the Council in their ward, responding to local issues and concerns, meeting with partner agencies, and often serving on local bodies.

5.3.3.5 Some Members have roles relating to their position as Members of the Executive, Scrutiny Committees, Regulatory Committees or Sub-Committees and Panels of the Council.

5.3.3.6 Members of the Executive may also have individual delegated powers, either generically, or on an ad-hoc basis.

5.3.3.7 Members of the Executive may determine matters within their portfolio of responsibilities but implementation of their decisions will be the responsibility of Officers.

5.3.3.8 Members who serve on Committees or Sub-Committees have collective responsibilities, for example deciding regulatory/quasi-judicial matters (i.e. decisions which have an immediate and significant impact upon individual applicants/objectors etc.) and which by law are excluded from the remit of the Executive.

5.3.3.9 As politicians, Members may express the values and aspirations of the political party or group to which they belong, but also recognising that in their role as Members they have a duty to always act in the public interest.

5.3.3.10 In their numerous roles, described in paragraphs 3.2 to 3.9, the conduct of Members sets the tone and the core values of the Council

5.3.3.11 Through performance appraisal, target setting, and day to day management, Officers receive their instructions from their line managers. Members are not authorised to instruct Officers, other than:

- through the formal decision making process;
- to request the provision of consumable resources provided by the Council for the use of Members;
- where staff have been specifically allocated to give support to a Member or a group of Members.

5.3.3.12 Members are not authorised to initiate or certify financial transactions, or to enter into a contract on behalf of the Council.

5.3.3.13 Members must avoid taking actions which are unlawful, financially improper or likely to amount to maladministration (i.e. contrary to policy or procedure) Members have an obligation under their Code of Conduct to have due regard, when reaching decisions, to any advice provided by the lead Officer and particularly the Chief Executive, the Section 151 Officer and the Monitoring Officer.

5.3.3.14 Members must respect the impartiality of the Officers and do nothing to compromise it, e.g. by insisting that an Officer change his/her professional advice.

5.3.3.15 Members have a duty to abide by the requirements described in their Code of Conduct.

5.3.4. The Role of Officers

5.3.4.1 Officers are responsible for giving advice to Members to enable them to fulfil their roles. In doing so, Officers will take into account all available relevant factors.

5.3.4.2 Under the direction and control of the Council (including, as appropriate, the Executive, Committees and Sub-Committees), Officers manage and provide the Council's services within the framework of responsibilities delegated to them. This includes the effective management of employees and operational issues.

5.3.4.3 Officers have a duty to implement decisions of the Council, the Executive, Committees and Sub-Committees which are lawful, and which have been properly approved in accordance with the requirements of the law and the Council's constitution, and duly minuted.

5.3.4.4 Officers have a contractual and legal duty to be impartial. They must not allow their professional judgment and advice to be influenced by their own personal views.

5.3.4.5 Officers must assist and advise all parts of the Council. They must always act to the best of their abilities in the best interests of the Council as expressed in the Council's formal decisions.

5.3.4.6 Officers must be alert to issues which are, or are likely to be contentious, or politically sensitive, and be aware of the implications for Members, the media or other sections of the public.

5.3.4.7 Officers have the right not to support Members in any role other than that of Member, and not to engage in actions incompatible with this Protocol. In particular, there is a statutory limitation on Officers' involvement in political activities. Acting in contravention of the statutory limitation may result in disciplinary action.

5.3.5. The Relationship Between Members and Officers: General

5.3.5.1 The conduct of Members and Officers should be such as to instil mutual confidence and trust.

5.3.5.2 The key elements are recognition of, and a respect for, each other's roles and responsibilities. These should be reflected in the behaviour and attitude of each to the other, both publicly and privately.

5.3.5.3 Informal and collaborative contact between Members and Officers is encouraged, but personal familiarity may damage the relationship, as might a family or business connection.

5.3.5.4 Members and Officers should inform the Monitoring Officer, or the relevant Corporate Director, of any relationship which might be perceived as unduly influencing their work in their respective roles. Personal relationship can also include someone with whom you have been in dispute, or whom you may be regarded as having an interest in

disadvantaging, (i.e. similar to the Ombudsman's definition of 'A Close Personal Associate' in his Guidance Document on the Code of Conduct).

5.3.5.5 As well as avoiding actual impropriety, Members and Officers should always be open about their relationships to avoid any reason for suspicion and any appearance of improper conduct. Where a personal relationship has been disclosed, those concerned should avoid a situation where conflict might be reasonably perceived. Specifically, a Member must not sit on any body, or participate in any decision, which directly affects the Officer on a personal basis. Such circumstances are, in any event, likely to also constitute a prejudicial interest under the Members' Code of Conduct.

5.3.5.6. Officers serve the Council as a whole. They have a duty to implement the properly authorised decisions of the Council.

5.3.5.7 Officers work to the instructions of their line managers, not individual Members. It follows that, whilst such Officers will always seek to assist a Member, they must not be asked to exceed the bounds of authority they have been given by their managers. Except when the purpose of an enquiry is to seek factual information, which the Member is entitled to receive, Members should usually direct any requests and concerns to a Head of Service/Corporate Director, in the first instance.

5.3.5.8 Officers will do their best to give timely responses to Members' enquiries. However, Officers should not have unreasonable requests placed on them. Their work priorities are set and managed by their managers. Members should avoid disrupting Officers' work by attempting to impose their own priorities. Officers should report any such concerns to their line manager.

5.3.5.9 Members will endeavour to give timely responses to enquiries from Officers.

5.3.5.10 Staff are entitled to raise issues with their local Member, as citizens of the County. They must not, however, lobby Members on personal employment matters. This is to ensure that Members, as both employers and policy makers, receive balanced, unified advice within an orderly framework. Members must refuse to respond to inappropriate lobbying from staff and must inform the relevant Head of Service/Corporate Director.

5.3.5.11 Members and Officers should respect each other's free (i.e. non Council) time.

5.3.6. The Relationship between Members and Officers: Multi Member Wards

5.3.6.1 Principles

- each Member has been democratically elected to represent the whole of the multi-member ward and each has equal status within the ward.
- Members should agree amongst themselves whether and how they wish to work together.
- it is not the role of Officers to influence whether or how Members work together
- the role of Officers is to manage and support those relationships and the information and workloads which flow from them

5.3.6.2. Provision of information on ward members to the public

Factual information about ward Members needs to be provided to constituents and organisations seeking contact with a local Member.

(a) When members of the public contact the Council requesting information about their ward Members, contact details of all Members are provided in alphabetical order along with their political affiliation.

(b) Where someone has not identified a particular Member to deal with their concerns the officer handling the contact should phone or email the constituent to clarify which Member they would like to deal with their query.

(c) When it is not possible to get clarification over which Member is to be approached, the last resort should be to copy the query to all of the ward Members. In this circumstance the member of the public should be advised that the query will be copied to each of the ward Members and the Members should be advised.

5.3.6.3. Council activity or policy affecting the ward

Sharing information with Members about council activities and policies affecting their ward is a key component of equal treatment.

(a) All Members in a multi-member ward should be kept informed of, and have an input into, matters of Council business which affect their ward.

(b) Whenever a public meeting is arranged by the Council or by a Member to consider an issue local to a ward, or one or more wards in a part of the Council, all the ward Members should normally be invited to attend the meeting.

(c) Whenever the Council undertakes a consultative exercise on a issue local to one or more wards, the appropriate officers should notify the ward councillors of the consultation and request their views on the issue.

(ch) All Members in a multi-member ward should be kept informed of official engagements of Senior Councillors including the Leader, Members of the Executive, Chairs of Committees and Chairperson of the Council and Vice-Chairperson of the Council and officially organised visits to the ward by other elected representatives and VIPs. It is the responsibility of the Leader to ensure that other members are informed of their official engagements and in normal circumstances at least 3 days notice of an official engagement should be provided.

(d) In the case of a visit by an MP, AM, MEP, Ministerial representatives or other dignitary, the responsibility for informing local Members rests with the Officer who is organising arrangements for the visit. (More detailed guidance is to be found in the 'Guidance on Ministerial, Other Governmental and VIP Visits')

5.3.6.4. Officer communication to, and meetings with local residents

(a) When Officers write to residents regarding matters of general concern in an area, all ward Members should be sent copies. Examples would include traffic calming measures, bin collection cycles, etc.

(b) When Officers write to or meet with residents regarding issues affecting one household the local Members are not informed, except:

(i) Where a Member has been involved in a private matter affecting that household, then the relevant Officer(s) should keep the Member informed of developments until the matter is concluded, or

(ii) Where a Member has been involved in a non-personal matter affecting more than one household then the relevant Officer(s) should keep both the Member and all other local Members informed of developments until the issue is finalised.

5.3.6.5. Members arranging meetings with council Officers

There is no requirement for Officers to automatically invite other ward Members to, or notify them about, meetings organised by an individual Member with that officer unless the Member requests otherwise.

5.3.6.6. Member engagement with local representative groups

This can include for example; community councils, tenants and residents groups, local forums. Members are not obliged to attend these meetings and it is likely that involvement and participation will vary. In some Wards, councillors may opt to share this workload based on a Party or geographic basis. Issues arising from these meetings will generate work for Officers, and confusion / duplication may arise if different Members take up issues through separate channels which waste Council services. The confusion will be heightened if the group also pursues the same issue. It is therefore recommended that Members working with local representatives groups should co-ordinate with one another their dealing with such matters to ensure effective use of Council resources.

5.3.6.7. Correspondence with Members

(a) Where a Member has written (or e-mailed) to an Officer seeking information from the Council, the Officer will respond to that Member within 15 working days unless the enquiry is particularly complex, when an acknowledgement will be sent within 5 working days, explaining which Officer is dealing with the query and when a full reply will be provided. The Officer will not disclose correspondence to other Members in the ward. However, where a Member raises issues of general concern or interest to the ward, the Officer shall ensure that other Members within the ward are also kept informed and advised of any actions to be taken by the Council.

(b) If Members seek the same or similar information on any issue then Officers shall treat the requests equally and provide each Councillor with a similar response.

5.3.6.8. Data Protection and Confidentiality

Officers and Members must be alert to data protection issues. Personal data can only be provided to a Member when pursuing an individual case on behalf of the constituent when that constituent has provided clear consent, which should be in writing. Such personal data cannot be provided to other Members within the ward unless consent has been received from the constituent.

5.3.6.9. Member – Members relations

This section focuses chiefly on the issue of case management at the local level. Where there is a good level of trust between Members in a multi-member ward they may wish to enter into non binding agreements to take advantage of their interests and expertise and reduce duplication. The establishment of such agreements is not a matter for this section.

Where any such agreements are established, it would be helpful to communicate these more widely to assist the development of good practice in all multi-member wards.

~~5.3.7.6~~ The Council as Employer

~~5.3.7.6.1~~ Officers are employed by the Council as a whole.

~~5.3.7.6.2~~ Members' roles are limited to:

- the appointment of specified senior posts;
- determining human resources policies and conditions of employment; and
- hearing and determining relevant appeals.

~~5.3.7.6.3~~ Members shall not act outside these roles.

~~5.3.7.6.4~~ If participating in the appointment of Officers, Members should:

- remember that there is a statutory duty to appoint on merit alone;
- never canvass support for a particular candidate;
- not participate, or seek to influence the outcome, if one of the candidates is a close personal associate;
- not be influenced by preferences other than ones of merit and suitability for the job; and
- not favour a particular candidate by giving them information not available to the other candidates;
- abide by the requirements in the Members' Code of Conduct.

~~5.3.7.6.5~~ A Member should not sit on an appeal hearing if the appellant is a friend, a relative, or an Officer with whom the Member has, or has had, a close working relationship.

~~5.3.8.7~~ Chairperson and Officers

Officers will respect the position of the Council's Chairperson and provide appropriate support.

~~5.3.9.8~~ Executive Members and Officers

~~5.3.9.8.1~~ Executive Members will take decisions in accordance with the constitution and will not otherwise direct staff. Corporate Directors/Heads of Service will be responsible for ensuring staff implement the Executive's decisions.

~~5.3.9.8.2~~ Corporate Directors/Heads of Service (as well as the statutory officers) have the right to submit papers to the Executive as a whole or, where relevant, to individual Executive Members for consideration prior to any decision being made.

5.3.9.8-3 Corporate Directors/Heads of Service and Executive Members shall agree mutually convenient methods of regular contact. Before taking any formal decisions, the Executive will seek appropriate professional advice including, without exception, the Monitoring Officer and Section 151 Officer, and will not direct Officers in the framing of recommendations.

5.3.9.8-4 Before any formal decisions with a financial implication are taken by the Executive, the Section 151 Officer and the Corporate Directors/Heads of Service for the Service(s) concerned must be consulted. This is to ensure that those Officers who are budget holders:

- are aware of the proposed decision;
- have the opportunity to offer advice; and
- are subsequently able properly to authorise the financial transactions needed to implement decisions.

5.3.9.8-5 An individual Executive Member who is minded to write or commission a report, or to make a decision about a matter within his/her portfolio, must ensure that those other Members and Officers who need to know of the matter are so informed. There is a particular requirement to involve other Executive Members on cross cutting issues.

5.3.9.8-6 When making decisions, Executive Members (whether collectively or individually) must state the reasons for their decisions. The written record of the decisions must include the reasons.

5.3.9.8-7 Officers taking decisions under their own delegated powers must consider the advisability of informing the relevant Executive Member(s) of their intentions, in advance, when the matter to which the decision relates is likely to be sensitive or contentious, or has wider policy implications.

5.3.10.9. Scrutiny Members and Officers

5.3.10.9-1 Chairs and Vice Chairs of Scrutiny Committees shall maintain regular contact with the Scrutiny Officers who provide the principal support to the scrutiny function. In consultation with the Chairs, it shall be the responsibility of those Officers to ensure that those who need to know of matters being considered, or likely to be the subject of future consideration, are so informed.

5.3.10.9-2 A Scrutiny Committee, or its Chair acting on behalf of the Committee, may require Officers to attend Scrutiny meetings. Members should not normally expect Junior Officers to do so, though, and all requests for the attendance of any Officer should be made to the relevant Head of Service/Corporate Director.

5.3.10.9-3 When making requests for Officer attendance, Scrutiny Members shall have regard to the workload of Officers.

5.3.10.9-4 When attending at Scrutiny Committee (or Scrutiny Outcome Panels) Officers should be prepared to justify any advice they have already given on the issue under consideration, even if the advice was not accepted. Officers may also be required to justify decisions that they have taken under their own delegated powers, or in circumstances

where they have been properly authorised to take Executive decisions.

5.3.10.9-5 In giving information to Scrutiny Committees, or Outcome Panels, Officers must not be asked, and should not offer, political views.

5.3.10.9-6 When questioning Officers at Scrutiny, Members should address Officers with dignity and respect, and must treat their responses with courtesy. They should not ask about matters of a disciplinary nature.

5.3.10.9-7 Officers should respect Members in the way in which they respond to Members' questions.

5.3.10.9-8 Scrutiny must focus on reviewing policies and the performance of the Council, and its Services. Discussion of personal matters, such as the performance of individual Officers is not to be discussed in these forums, under any circumstances. In this context Members are referred to Section 16 of this Protocol.

5.3.10.9-9 If it is a relevant factor, before calling-in a decision of the Executive, Scrutiny Members should seek early advice from the Section 151 Officer, if they consider that the relevant decision is contrary to the Council's Budgetary Framework, and from the Monitoring Officer, if they consider that the decision is contrary to the Council's Policy Framework.

5.3.11.10- Members Of Other Committees Or Sub-Committees And Officers

5.3.11.10-1 The Officer with lead responsibility will arrange regular informal meetings with the Chairs and Vice-Chairs of Committees and Sub-Committees.

5.3.11.10-2 Corporate Directors/Heads of Service (including the statutory officers) have the right to present reports and give advice to Committees and Sub-Committees.

5.3.11.10-3 Members of a Committee or Sub-Committee shall take decisions within the remit of that Committee or Sub-Committee, and will not otherwise instruct Officers to act.

5.3.11.10-4 At some Committee or Sub-Committee meetings, a resolution may be passed which authorises a named Officer to take action between meetings in consultation with the Chair. In these circumstances it is the Officer, not the Chair, who takes the action and is responsible for it. A Chair has no legal power to take decisions on behalf of a Committee or Sub-Committee, neither should he/she apply inappropriate pressure on the Officer.

5.3.12.11- Political Groups and Officers

5.3.12.11-1 Corporate Directors/Heads of Service may properly be asked to contribute to deliberations of matters concerning Council business by political groups. Officers have the right to refuse such requests, and will normally not attend a meeting of a political group where some of those attending are not Members of the Council.

5.3.12.11-2 Officer support will not extend beyond providing factual information or professional advice in relation to matters of Council business. Officers must not be involved in advising on matters of group business, and therefore should not be expected

to be present at meetings, or parts of meetings, when such matters are to be discussed.

5.3.12.44-3 Political group meetings are not empowered to make decisions on behalf of the Council, and conclusions reached at such meetings do not rank as formal decisions. The presence of an Officer confers no formal status on such meetings in terms of Council business and must not be interpreted as doing so. Where Officers provide factual information and advice to a political group in relation to a matter of Council business, this is not a substitute for providing all the necessary information and advice when the matter in question is formally considered by a relevant body of the Council.

5.3.12.44-4 It must not be assumed that an Officer is supportive of a particular policy or point of view considered at a political group meeting simply because the Officer has attended or provided information to the meeting.

5.3.12.44-5 Officers will respect the confidentiality of any political group discussions at which they are present and, unless expressly requested to do so by that political group, will not relay the content of such discussions to another political group, or to any other Member or Members. This shall not prevent an Officer providing feedback to other Officers on a “need to know” basis.

5.3.12.44-6 In their dealings with political groups, Officers must treat each group in a fair and even-handed manner.

5.3.12.44-7 Members must not do anything which comprises, or is likely to compromise, an Officers’ impartiality.

5.3.12.44-8 The duration of an Officer’s attendance at a political group meeting will be at the discretion of the group, but an Officer may leave at any time if the Officer feels it is no longer appropriate to remain.

5.3.12.44-9 An Officer accepting an invitation to the meeting of one political group shall not decline an invitation to advise another group about the same matter. The Officer must give substantially the same advice to each.

5.3.12.44-10 An Officer below the level of Head of Service shall not be invited to attend a political group meeting, but the Officer so invited may nominate another Officer to attend on their behalf.

5.3.12.44-11 An Officer should be given the opportunity of verifying comments and advice attributed to them in any written record of a political group meeting.

5.3.12.44-12 No Member will refer in public, or at meetings of the Council, to advice or information given by Officers to a political group meeting.

5.3.12.44-13 At political group meetings, where some of those present are not Members of the Council, care must be taken not to divulge confidential information relating to Council business. Those who are not Members are not bound by the Members’ Code of Conduct. They do not have the same rights to access Council information as Members.

5.3.12.44-14 Any particular cases of difficulty or uncertainty, in relation to this part of the Protocol, should be raised as soon as possible with the Chief Executive and the relevant

political group leader.

5.3.13.42. Local Members and Officers

5.3.13.42.1 To enable them to carry out their ward role effectively, Members need to be fully informed about matters affecting their ward. Corporate Directors/Heads of Service must ensure that all relevant staff are aware of the requirement to keep local Members informed, thus allowing those Members to contribute to the decision making process and to develop their representative role.

5.3.13.42.2 This requirement is particularly important:

- during the formative stages of policy development, where practicable;
- in relation to significant or sensitive operational matters;
- whenever any form of public consultation exercise is undertaken; and
- during a Scrutiny investigation.

5.3.13.42.3 All local Members affected will need to be kept equally well informed. This includes multi Member wards and where issues affect more than one ward.

5.3.13.42.4 Whenever a public meeting is organised by the Council, to consider a local issue, all of the Members representing the ward/s affected shall be invited to attend the meeting as a matter of course.

5.3.13.42.5 If a local Member intends to arrange a public meeting on a matter concerning some aspect of the Council's work, then the local Member should inform the relevant Corporate Directors/Heads of Service. Provided the meeting has not been arranged on a party political basis:

- an Officer may attend, but is not obliged to do so, and
- subject to the necessary arrangements, the meeting may be held in Council owned premises.

5.3.13.42.6 No such meetings should be arranged or held in the immediate run up to Council elections.

5.3.13.42.7 Whilst support for Members' ward work is legitimate, care should be taken if Officers are asked to accompany Members to ward surgeries. In such circumstances:

- the surgeries must be open to the general public, and
- Officers should not be requested to accompany Members to surgeries held in the offices or premises of political groups or parties.

5.3.13.42.8 Officers must never be asked to attend ward or constituency political party meetings.

5.3.13.12-9 It is acknowledged that some Council staff (e.g. those providing dedicated support to Executive Members) may receive and handle messages for Members on topics unrelated to the Council. Whilst these will often concern diary management, care should be taken to avoid Council resources being used for private or party political purposes.

5.3.13.12-10 In seeking to deal with constituents' queries or concerns, Members should not seek to jump the queue but should respect the Council's procedures. Officers have many pressures on their time. They may not be able to carry out the work required by Members in the requested timescale, and may need to seek instructions from their managers.

5.3.14.13. Media Relations

5.3.14.13.1 All formal relations with the media must be conducted in accordance with the **Media Protocol included as part of the Council's Communications Strategy (which is available on the Council's website)**; and the law on local authority publicity.

5.3.14.13.2 In their dealings with the media, Members are reminded of their confidentiality obligations under the Code of Conduct.

5.3.14.13.3 Officers will keep relevant Members informed of media interest in the Council's activities, especially regarding strategic or contentious matters.

5.3.14.13.4 Officers approached by the media should redirect enquiries to the Communications Unit.

5.3.14.13.5 Likewise, Officers will inform the Council's Communications Unit of issues likely to be of media interest, since that unit is often the media's first point of contact.

5.3.14.13.6 If a Member is contacted by, or contacts, the media on an issue, he/she should:

- indicate in what capacity he/she is speaking (e.g. as ward Member, in a personal capacity, as an Executive Member, on behalf of the Council, or on behalf of a political group);
- be sure of what he/she wants to say or not to say;
- if necessary, and always when he/she would like a press release to be issued, seek assistance from the Council's Communications Unit and/or relevant Corporate Directors/Heads of Service, except in relation to a statement which is party political in nature;
- consider the likely consequences for the Council of his/her statement;
- never give a commitment in relation to matters which may be subject to claims from third parties and/or are likely to be an insurance matter;
- consider whether to consult other relevant Members;

- take particular care in what he/she says in the run up to local or national elections to avoid giving the impression of electioneering, unless he/she has been contacted as an election candidate or political party activist;
- all references in this section to the media includes print media, broadcast media and electronic/social media.

5.3.15.14. Correspondence

5.3.15.14.1 Correspondence between an individual Member and an Officer should not be copied to another Member unless the author expressly intends and states that this is the case or consents. Where correspondence is copied, this should always be made explicit, i.e. there should be no “blind” copies.

5.3.15.14.2 Official letters written on behalf of the Council should normally be in the name of the relevant Officer. It may be appropriate in some circumstances (e.g. representations to a Government Minister) for letters to appear in the name of an Executive Member or the Chair of a Scrutiny Committee.

5.3.15.14.3 The Chairperson may initiate correspondence in his/her own name.

5.3.15.14.4 Letters which create legally enforceable obligations, or which give instructions on behalf of the Council, should never be sent in the name of a Member.

5.3.15.14.5 When writing in an individual capacity, as a ward Member, a Member must make clear that fact.

5.3.16.15. Use of Council Resources

5.3.16.15.1 The Council provides Members with services such as typing, printing and photocopying, and goods such as stationery and computer equipment, to assist them in discharging their roles as Members of the Council. These goods and services are paid for from the public purse. They should not be used for private purposes or in connection with party political or campaigning activities.

5.3.16.15.2 Members should ensure they understand and comply with the Council’s requirements about the use of such resources, particularly:

- where facilities are provided in Members’ homes at the Council’s expense;
- in relation to any locally agreed arrangements e.g. payment for private photocopying; and
- regarding ICT security.

5.3.16.15.3 Members should not put pressure on staff to provide resources or support, which Officers are not permitted to give. Examples are:

- business which is solely to do with a political party;

- work in connection with a ward or constituency party political meeting;
- electioneering;
- work associated with an event attended by a Member in a capacity other than as a Member of the Council;
- private personal correspondence;
- work in connection with another body or organisation where a Member's involvement is other than as a Member of the Council; and
- support to a Member in his/her capacity as a Councillor of another local authority

5.3.17.16. Breach of this Protocol

5.3.17.16.1 This part of the Protocol should be read in conjunction with the Council's **"whistle blowing" policy; which is available on the Council's website.**

5.3.17.16.2 Members or Officers with questions about the implementation or interpretation of any part of this Protocol should seek the guidance of the Monitoring Officer.

5.3.17.16.3 A Member who is unhappy about the actions taken by, or conduct of, an Officer should:

- avoid personal attacks on, or abuse of, the Officer at all times;
- ensure that any criticism is well founded and constructive;
- never make a criticism in public; and
- take up the concern with the Officer privately.

5.3.17.16.4 If direct discussion with the Officer is inappropriate (e.g. because of the seriousness of the concern) or fails to resolve the matter, the Member should raise the issue with the Officer's manager or the relevant Head of Service.

5.3.17.16.5 A serious breach of this Protocol by an Officer may lead to an investigation under the Council's **disciplinary procedure, which is available on the Council's website.**

5.3.17.16.6 An Officer who believes that a Member may have acted in contravention of this Protocol should raise his/her concern with the relevant Head of Service who may seek the advice of the Monitoring Officer as to the most appropriate and proportionate way to address the concern so raised.

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i	Y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Llawn
Dyddiad	Pwyllgor Gwaith 03.12.12 Cyngor Llawn 06.12.12
Pwnc	Gwneud y newidiadau i'r Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio (Adran 4.6 y Cyfansoddiad) yn rhai parhaol
Deilydd Portffolio	Y Cyngorydd Robert Lloyd Hughes
Swyddog(ion) Arweiniol	Pennaeth Gwasanaeth (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd) Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol
Swyddog Cyswllt	Robyn Jones (x2134)
Rheswm am yr adroddiad:	
1.1 Gwneud y newidiadau i'r Cyfansoddiad, adran 4.6: Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio, yn barhaol yn dilyn diwedd cyfnod arbrofol o 12 mis.	
1.2 Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith wneud argymhelliad i'r Cyngor Llawn mewn perthynas â'r newidiadau parhaol a gofynnir i'r Cyngor Llawn wneud penderfyniad i wneud y newidiadau hynny yn rhai parhaol.	

A. Rhagarweiniad / Cefndir / Materion
2.1 Yn ei gyfarfod ar 20 Mehefin 2011, gwnaeth y Bwrdd Comisiynwyr newidiadau i'r Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio (y Rheolau) yn dilyn cyfnod sylweddol o ymgynghori gydag amrediad o gydranddeiliaid.
2.2 Roedd y newidiadau yn ymwneud â nifer o faterion yn amrywio o gyfyngiadau mewn perthynas ag ymddygiad aelodau yn y Pwyllgor Cynllunio i egluro pa geisiadau gan ba swyddogion y dylid eu cyfeirio i'r Pwyllgor Cynllunio ar gyfer penderfyniad.
2.3 Mae'r newidiadau a'r rhesymau amdanynt wedi eu nodi yn yr Atodiad i'r adroddiad hwn. Mae'n cynnwys yr adroddiad a gyflwynwyd i'r Bwrdd Comisiynwyr ym Mehefin 2012 ynghyd â'r rhesymeg am y newidiadau a'r rhesymau am eu gweithredu.
2.4 Cododd yr adolygiad o'r Rheolau yn wreiddiol fel rhan o Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol ac argymhellion a wnaed i'r Pwyllgor Cynllunio a'u Cynllun Gweithredu mewn ymateb i hynny.
2.5 Dan y Cyfarwyddyd Gweinidogol oedd mewn grym adeg hynny, mater i'r Gweinidog oedd gwneud newidiadau i'r Cyfansoddiad. Gwnaeth y newidiadau angenrheidiol trwy gyflwyno rhybudd ysgrifenedig dyddiedig 20 Tachwedd 2011 i'r Cyngor. Gweithredwyd y newidiadau wedi hynny ac mae'r trefniadau wedi bod

mewn grym ers hynny.

2.6 Gwnaed y newidiadau am gyfnod arbrofol o 12 mis ac mae'r cyfnod hwnnw bellach wedi dod i ben.

2.7 Mae'r mater yn cael ei ailgyflwyno i aelodau gydag argymhelliad y dylid gwneud y newidiadau yn rhai parhaol. Gofynnir am ddirprwyo grym i'r Pennaeth Swyddogaeth (Cyfreithiol a Gweinyddiaeth) i wneud y newidiadau angenrheidiol i'r Cyfansoddiad er mwyn gweithredu'r argymhelliad.

B – Ystyriaethau

3.1 Yn ychwanegol at nifer o fân newidiadau a newidiadau dilyniadol, roedd tri phrif newid. Y rhain oedd:

3.1.1 Rhwystro aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio rhag cynnig, eilio neu bleidleisio ar gais a oedd wedi ei leoli yn eu wardiau.

3.1.2 Bod rhaid i holl Aelodau'r Pwyllgor sy'n pleidleisio ar gais fod wedi bod yn bresennol yn yr holl drafodaethau blaenorol ynglŷn â'r cais hwnnw yn y Pwyllgor gan gynnwys unrhyw ymweliad swyddogol ar y safle, a

3.1.3 Newidiadau i'r rheolau yn egluro pa geisiadau cynllunio gan Aelodau a Swyddogion a'u perthnasau ddylai gael eu penderfynu gan y Pwyllgor yn hytrach na chan y swyddogion dan y pwerau a ddirprwywyd iddynt.

3.2 Nodi'r rhesymau am y newidiadau yn yr Atodiad i'r adroddiad hwn. Mae'r swyddogion o'r farn bod y rhain yn parhau i fod yn ystyriaethau perthnasol.

3.3 Yn ymarferol, nid yw swyddogion yn ymwybodol bod y newidiadau i'r Rheolau wedi achosi unrhyw broblemau sy'n cael effaith ar y broses gwneud penderfyniadau.

3.4 Mae'r rheolau newydd ar geisiadau gan aelodau a swyddogion wedi gweithio heb unrhyw broblem. Mae'r newidiadau hyn yn well na'r fersiwn flaenorol oherwydd maent yn rhoddi mwy o sicrwydd ac eglurder ynglŷn â'r ceisiadau hynny y mae angen yn awr eu hadrodd i'r Pwyllgor ar gyfer penderfyniad. Ym marn y swyddogion, dylid gwneud y newid hwn yn un parhaol.

3.5 Mae'r ddau newid sy'n effeithio ar aelodau'r Pwyllgor Cynllunio hefyd wedi bod yn gweithredu heb unrhyw broblem y gwyddys amdani. Nid yw'r problemau posibl a allai godi oherwydd diffyg cworwm ar y Pwyllgor oherwydd nad oedd aelodau'r Pwyllgor yn gallu pleidleisio am nad oeddent wedi bod ar yr ymweliad safle, wedi codi hyd yma. Oherwydd bod nifer yr ymweliadau â safleoedd wedi gostwng a chyda'r tebygrwydd y bydd y tueddiad hwn yn parhau, nid oes rheswm i ddisgwyl y bydd y risg hon yn codi yn y dyfodol.

3.6 Ym marn y swyddogion, mae rhesymau'r a roddwyd am wneud y newidiadau fel y cawsant eu hadrodd yn yr argymhelliad i'r Bwrdd Comisiynwyr yn parhau i fod yn rhai cadarn a chall. Bydd gwneud y newidiadau hyn yn rhai parhaol:

3.6.1 Yn ychwanegu at eglurder, tryloywder a sicrwydd o ran y penderfyniadau a wneir gan y Pwyllgor. Bydd o gymorth i warchod y broses gwneud penderfyniadau rhag amgyffrediad negyddol o du'r cyhoedd.

3.6.2 Byddant o fudd i aelodau'r Pwyllgor oherwydd maent yn rhoddi iddynt warchodaeth o ran eu cyfraniad nhw i'r broses gwneud penderfyniadau.

3.6.3 O fudd i'r Swyddogion Cynllunio trwy roddi iddynt sicrwydd ynglŷn â cheisiadau gan aelodau a swyddogion y mae'n rhaid i'r Pwyllgor Cynllunio eu penderfynu.

C – Goblygiadau ac Effaith		
1	Cyllid / Adran 151	Dim sylwadau wedi eu derbyn
2	Swyddog Cyfreithiol / Monitro	Mae swyddog cyfreithiol y Pwyllgor yn gyd-awdur yr adroddiad ac mae ei sylwadau wedi ei fynegi ynddi
3	Adnoddau Dynol	Dim yn berthnasol
4	Gwasanaethau Eiddo (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
5	Technoleg Cyfathrebu a Gwybodaeth	Dim yn berthnasol
6	Cydraddoldeb (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Ni fydd y newidiadau hyn yn cael unrhyw effaith wahaniaethol ar unrhyw un o'r grwpiau a warchodir dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Bydd darparu eglurder, tryloywder a sicrwydd yn y broses gwneud penderfyniadau o gymorth i sicrhau bod pawb yn cael triniaeth deg.
7	Gwrthdodi a Chymdeithasol (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
8	Cyfathrebu (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim sylwadau

9	Ymgynghori (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Mi oedd y bwriad gwreiddiol yn destun ymgynghori helaeth fel y nodir yn yr Atodiad
10	Economaidd	Dim yn berthnasol
11	Amgylcheddol (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
12	Trosedd ac Anhrefn (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
13	Cytundebau Canlyniadau	Dim yn berthnasol

CH – Crynodeb

4.1 Gwnaed y newidiadau i'r Rheolau ym mis Tachwedd 2011 yn dilyn cyfnod maith o ymgynghori gyda chydranddeiliaid.

4.2 Yr hyn sbardunodd y newidiadau oedd Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol o'r Gwasanaeth Cynllunio ac angen i roddi yn ei lle weithdrefn gadarn i warchod aelodau a swyddogion sy'n rhan o'r broses o benderfynu ar geisiadau cynllunio ac i warchod y system rhag amgyffrediad cyhoeddus andwyol.

4.3 Gwnaed y newidiadau gan y Gweinidog am gyfnod arbrofol o 12 mis. Mae'r cyfnod arbrofol hwnnw bellach wedi dod i ben a gofynnir i'r Cyngor ystyried gwneud y newidiadau hynny yn rhai parhaol.

4.4 Nid yw profiad ymarferol yn ystod y cyfnod arbrofol wedi arwain at dystiolaeth nad yw'r newidiadau'n gweithio nac ychwaith eu bod wedi llesteirio'r broses gwneud penderfyniadau gan y Pwyllgor Cynllunio.

D – Argymhelliad

5.1 Dyma'r argymhellion:

I'r Pwyllgor Gwaith:

5.2 Argymell i'r Cyngor llawn bod y newidiadau a wnaed i Gyfansoddiad y Cyngor gan y Gweinidog i'r Rheolau (am gyfnod arbrofol o 12 mis o 20 Tachwedd 2011) ac fel y manylir arnynt yn yr adroddiad i'r Bwrdd Comisiynwyr ar 20 Mehefin 2011 (yr Atodiad i'r adroddiad hwn) yn cael eu gwneud yn rhai parhaol.

I'r Cyngor llawn:

5.3 Gwneud yn barhaol y newidiadau a wnaed i Gyfansoddiad y Cyngor gan y Gweinidog i'r Rheolau (am gyfnod arbrofol o 12 mis o 20 Tachwedd 2011) ac fel y manylir arnynt yn yr adroddiad i'r Bwrdd Comisiynwyr ar 20 Mehefin 2011 (yr Atodiad i'r adroddiad hwn), a

5.4 Dirprwyo i'r Pennaeth Swyddogaeth (Cyfreithiol a Gweinyddiaeth) y grym i wneud y newidiadau angenrheidiol i'r Cyfansoddiad er mwyn gweithredu penderfyniad y Cyngor.

Enw awdur yr adroddiad: Robyn W. Jones

Teitl Swydd: Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol

Dyddiad: 15 Tachwedd 2012

Atodiadau:

Copi o'r adroddiad a gyflwynwyd i'r cyfarfod o'r Bwrdd Comisiynwyr ar 20 Mehefin 2011 ynghyd â'r papurau amgaeedig.

Papurau Cefndirol:

Adroddiadau a phapurau eraill a gyflwynwyd i gyfarfodydd cyhoeddus o'r Cyngor a'i Bwyllgorau yn ystod y broses o adolygu'r Rheolau.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I	CYFARFOD Y BWRDD COMISIYNWYR
DYDDIAD	20 MEHEFIN 2011
PWNC	ADOLYGU'R RHEOLAU GWEITHDREFN MATERION CYNLLUNIO
DEILYDD(ION) PORTFFOLIO	ALEX ALDRIDGE MICK GIANNASI
SWYDDOG(ION) ARWEINIOL	PRIF WEITHREDWR DROS DRO CYFARWYDDWR Y GWASANAETHAU CYFREITHIOL PENNAETH GWASANAETH (CYNLLUNIO A GWARCHOD Y CYHOEDD)
SWYDDOG CYSWLLT	Robyn Jones (Rhif Ffôn : 01248 752134)

1. Cadarnhewch natur yr adroddiad os gwelwch yn dda trwy glicio un o'r blychau isod

Er gwybodaeth.....

Gweithredol.....

Strategol.....

2. Rheswm/Rhesymau pam fod angen penderfyniad gan y Comisiynwyr

Cael argymhelliad gan y Comisiynwyr. Bydd unrhyw newidiadau i'r Rheolau yn golygu newid i'r Cyfansoddiad i'w wneud gan y Gweinidog. Cyflwynwyd adroddiad i'r Cyngor llawn am sylwadau.

3. Crynodeb o'r adroddiad

Newidiadau i'r Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio yn dilyn Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol (ALIC) i faterion cynllunio gan SAC a PwC yn 2009. Roedd yr adolygiad yn rhan o Gynllun Gwella'r Adran Gynllunio yn 2010-11.

4. Argymhelliad/Argymhellion a'r rhesymau

Argymhelliad :

Bod y Comisiynwyr yn gwneud argymhelliad ar y newidiadau arfaethedig i'r Rheolau:

- (i) Pa geisiadau gan aelodau, swyddogion a'u perthnasau ddylai gael eu cyfeirio i'r Pwyllgor am benderfyniad yn hytrach na derbyn sylw gan y swyddogion.
- (ii) Ni chaniateir i aelodau'r Pwyllgor Cynllunio gymryd rhan yn y drafodaeth ar gais onid ydynt wedi bod yn bresennol yn yr holl ystyriaethau sylweddol blaenorol gan y Pwyllgor ar y cais hwnnw. Mae hyn yn cynnwys bod yn bresennol ar unrhyw ymweliad safle swyddogol. Mae ystyriaeth sylweddol yn golygu lle cafwyd cyflwyniad gan y swyddog ar y cais neu unrhyw drafodaeth gan y Pwyllgor ar rinweddau'r cais.
- (iii) Ni fedr aelodau ar y Pwyllgor Cynllunio sy'n cynrychioli'r ward y mae safle datblygu wedi'i leoli ynnddi bleidleisio na gynnig nac eilio argymhelliad ar gais o'r fath.

Rhesymau :

Rhoi sylw i'r argymhellion a wnaed gan SAC a PwC yn Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol 2009 fel y cawsant eu hymgorffori yn y Cynllun Gwella Cynllunio .

Newidiadau i dynhau ac egluro geiriad y Rheolau a chydymffurfio gydag arferion gorau.

Rhoi sylw i bryderon posibl ynghylch y canfyddiad y gallai cynghorydd lleol fod â rhan yn y broses o wneud penderfyniad fel aelod o'r Pwyllgor Cynllunio.

Sicrhau bod y sawl sy'n gwneud penderfyniadau yn ymwybodol o'r holl ystyriaethau blaenorol sy'n berthnasol i gais cyn gwneud penderfyniad.

5. Opsiynau eraill a'r rheswm/rhesymau dros eu gwrthod

Gwrthodwyd yr opsiwn o beidio â gwneud newidiadau oherwydd byddai hynny'n fethiant i roi sylw i'r argymhellion yn ALIC 2009.

6. Ymgynghori

- 6.1 Cyllid/Adran 151..... do..... naddo
- 6.2 Swyddog Cyfreithiol/Monitro..... do..... naddo
- 6.3 Adnoddau Dynol..... do..... naddo..... amherth
- 6.4 Gwasanaethau Eiddo..... do..... naddo..... amherth
- 6.5 Uned Gyfathrebu..... do..... naddo
- 6.6 Rhai eraill yr ymgynghorwyd â nhw (yn cynnwys aelodau):

7. Unrhyw faterion Fframwaith Polisi

Dim

8. Materion Amgylcheddol

A yw'r mater / eitem yn ymwneud â:

1. Bywyd gwyllt (bioamrywiaeth) o dan Adran 40 Deddf yr Amgylchedd Naturiol do..... naddo amherth a Chymunedau Gwledig (NERC) 2006*

2. Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE) Ynys Môn o dan Rhan 85 o'r Deddf do..... naddo amherth Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy (CRoW) 2000**

(*Gall Gyngorydd Ecolegol ac Amgylcheddol roi cyngor: est. 2470)

(**Gall Swyddog Cefn Gwlad ac AHNE roi cyngor: est. 2429)

[Nodiadau](#)

9. Papurau cefndirol

Cynllun Gwella ar gyfer y Broses Gwneud Penderfyniadau Cynllunio 2010-11

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	CYFARFOD Y BWRDD COMISIYNWYR
DYDDIAD:	20 MEHEFIN 2011
TEITL YR ADRODDIAD:	ADOLYGU RHEOLAU GWEITHDREFN MATERION CYNLLUNIO
ADRODDIAD GAN:	PRIF WEITHREDWR DROS DRO CYFARWYDDWR Y GWASANAETHAU CYFREITHIOL / SWYDDOG MONITRO A'R PENNAETH GWASANAETH (CYNLLUNIO A GWARDHOD Y CYHOEDD)
PWRPAS YR ADRODDIAD:	YSTYRIED MABWYSIADU'R NEWIDIADAU ARFAETHEDIG I'R RHEOLAU

1. Rhagarweiniad

- 1.1 Yn eu cyfarfod ar 26 Ebrill, rhoes y Comisiynwr sylw i fabwysiadu rheolau gweithdrefn mewn perthynas â rhan Cyngorwyr yn y broses gwneud penderfyniadau.
- 1.2 Ystyriodd y Comisiynwyr ganlyniadau'r ymarfer ymgynghori yn y Cyngor, cyd-destun y canfyddiadau mewn perthynas â materion cynllunio a'r sefyllfa unigryw o ran Ymyrraeth y Gweinidog ym Môn i fynd i'r afael â llywodraethu corfforaethol er mwyn adfer hyder y cyhoedd yn y broses gwneud penderfyniadau. Hefyd, cymerodd y Comisiynwyr i ystyriaeth sylwadau Swyddfa Archwilio Cymru a PwC (archwilwyr allanol) y dylai'r Cyngor adolygu ei brosesau cynllunio. Derbyniwyd argymhellion y swyddog statudol i'r Comisiynwyr fel rhai derbyniol ym mhob un o'r amgylchiadau ac roedd y Comisiynwyr o'r farn eu bod yn dymuno gwneud i ffwrdd ag unrhyw ganfyddiad o fethiant o ran delio gyda gwrthdrawiad diddordeb ar lefel Cyngorwyr a Swyddogion tra'n derbyn nad yw'r canfyddiad bob amser yn adlewyrchiad o realiti.
- 1.3 Cyflwynwyd i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 12 Mai, yr adroddiad dyddiedig 26 Ebrill a phenderfynwyd cyfeirio'r mater hwn yn ôl i'r Comisiynwyr gydag argymhelliad y dylent ailystyried y mater gan gadw mewn cof y newidiadau sydd eisoes wedi eu gwneud i Bwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yr Awdurdod hwn.
- 1.4 Mae'r adroddiad hwn yn rhoi sylw i'r broses a ddilynwyd wrth i'r Comisiynwyr ystyried cais y Cyngor a dod i benderfyniad ar y mater sy'n ymwneud â Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio ("y Rheolau"), sydd i'w gweld yn rhan 4.6 y Cyfansoddiad.
- 1.5 Yr argymhelliad blaenorol i'r Comisiynwyr oedd iddynt argymhell cymeradwyo'r newidiadau i'r Rheolau am gyfnod arbrofol o 12 mis, cyfeirio'r mater i'r Cyngor llawn ar gyfer sylwadau ac yna ei gyflwyno i'r Gweinidog ar gyfer newid y Cyfansoddiad. Rhaid i'r Comisiynwyr felly gymryd yr holl faterion hyn i ystyriaeth a gwneud penderfyniad ar y mater.

2. Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol SAC / PwC 2009

- 2.1 Cyfyd y cynigion o amryfal argymhellion gan Archwilwyr ac yn benodol, yr Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol ar gynllunio a gynhaliwyd gan SAC a PwC ym mis Rhagfyr 2009.
- 2.2 Cynhaliodd SAC a PwC yr Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol penodol o faterion cynllunio yn 2009 (fel rhan o'r ALIC ehangach) ac o ganlyniad i rai ymatebion i ymgynghori cyhoeddus fel rhan o'r ALIC ehangach. Yn adroddiad SAC / PwC, awgrymwyd y dylid adolygu'r Rheolau er mwyn cynorthwyo i sefydlu'n glir ac yn syml swyddogaethau aelodau a swyddogion sy'n rhan o'r broses gynllunio a'r hyn a ddisgwylir ohonynt gan gynnwys rôl aelodau'r Pwyllgor a'r cydbwysedd rhwng ei swyddogaeth fel aelod ward ac fel aelod o'r Pwyllgor.

3. Yr Adolygiad

- 3.1 Cafodd y dasg o adolygu'r rheolau ei hymgorffori yng "Nghynllun Gwella'r Broses o wneud Penderfyniadau Cynllunio 2010-11" ac ymgwymerwyd â'r dasg benodol gan y Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol sydd hefyd yn gweithredu fel Cyfreithiwr Cynllunio'r Cyngor.
- 3.2 Adroddodd y Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol yn ôl i'r Pennaeth Gwasanaeth (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd) ym mis Tachwedd 2010. Mae canlyniad yr adolygiad o ran y newidiadau a awgrymwyd i'r Rheolau wedi ei nodi yn yr Atodiad i'r adroddiad hwn. Mae yna dri newid mawr: mae dau yn ymwneud â chyfyngiadau ar aelodau'r Pwyllgor ac mae'r trydydd yn egluro'r Rheolau mewn perthynas â'r ceisiadau hynny gan aelodau a swyddogion y mae'n rhaid iddynt fynd gerbron y Pwyllgor ar gyfer penderfyniad.

4. Ymgynghori

- 4.1 Ymgynghorwyd yn sylweddol ac yn eang ar y newidiadau arfaethedig.
- 4.2 Pwyllgor Safonau. Ymgynghorwyd gyda'r Pwyllgor Safonau ar y newidiadau arfaethedig yn ei gyfarfod ar 14 Rhagfyr 2010. Mae ymateb y Pwyllgor eisoes wedi cael cyhoedduswydd mewn adroddiadau blaenorol.
- 4.3 Aelodau Etholedig. Ymgynghorwyd gyda'r holl aelodau etholedig ar y newidiadau arfaethedig a'r dyddiad cau ar gyfer derbyn ymatebion oedd 31 Ionawr 2011. Derbyniwyd tri o ymatebion; roedd dau yn cefnogi'r holl newidiadau a'r llall yn cefnogi dau o'r newidiadau ac yn gofyn cwestiwn am y trydydd.
- 4.4 Y Pwyllgor Cynllunio. Ymgynghorwyd gyda'r Pwyllgor Cynllunio ar 2 Chwefror 2011 a phenderfynodd y Pwyllgor nodi'r adroddiad ond heb fynegi barn oherwydd bod rhyddid i bob aelod ystyried y mater yn y Cyngor llawn.
- 4.5 Y Pwyllgor Gwaith ar y pryd. Cyflwynwyd adroddiad ar y mater i'r Pwyllgor Gwaith ar y pryd i bwrpas ymgynghori oherwydd byddai unrhyw newidiadau i'r Rheolau yn

newid i'r Cyfansoddiad. Yn ei gyfarfod ar 23 Chwefror, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith ar y pryd gefnogi'r tri phrif newid.

4.6 Arweinyddion Grŵp. Ymgynghorwyd gyda'r Arweinyddion Grŵp yn eu cyfarfod ar 2 Mawrth 2011.

4.7 Cyngor Llawn. Adroddwyd ar y mater i'r Cyngor Llawn yn ei gyfarfod ar 8 Mawrth 2011. Penderfynodd y Cyngor Llawn ohirio'r mater hyd nes ei gyfarfod arferol nesaf ond yn y cyfamser, gofynnwyd i'r swyddogion wneud ymholiadau ynglŷn â'r drefn mewn awdurdodau eraill yng Nghymru. Gwnaed hynny ac adroddir arno isod.

4.8 Cynghorau Eraill. Ymgynghorwyd gyda swyddogion monitro a phrif swyddogion cynllunio (neu swyddogion cyfatebol) y 21 prif Gyngor arall yng Nghymru ar y ddau newid mawr sy'n ymwneud ag aelodau'r Pwyllgor.

4.8.1 O'r ymatebion a dderbyniwyd, dim ond un prif Gyngor arall yng Nghymru (sef Sir Gâr) sy'n cyfyngu cyfranogiad yn y Pwyllgor Cynllunio i ddim ond yr aelodau hynny a fu ar yr ymweliad safle swyddogol mewn perthynas â chais. Fodd bynnag, fel y gellid disgwyl, mae'r drefn yn amrywio ledled Cymru. Mae gan rai Cynghorau Is-Bwyllgorau Ymweliadau Safle, mae gan eraill Banelau Ymweliadau Safleoedd ac mae gan rai Is-Bwyllgorau neu Banelau Ymweliadau Safleoedd a chanddynt bwerau dirprwyol i wneud penderfyniadau ar geisiadau.

4.8.2 O'r ymatebion a dderbyniwyd, dim ond Cyngor Gwynedd sydd â Rheol sy'n gwahardd aelod lleol sydd hefyd yn aelod o'r Pwyllgor Cynllunio rhag pleidleisio ar gais yn ei ward.

4.9 Mae cyngor a gafwyd yn ddiweddar gan y Gymdeithas Llywodraeth Leol yn pwysleisio pwysigrwydd rôl Cynghorydd ward yn y broses datblygu ar yr amod bod diogelwch digonol yn ei le i osgoi cyhuddiadau bod penderfyniadau wedi'u gwneud ymlaen llaw.

Bydd y newidiadau y penderfynwyd arnynt gan y Comisiynwyr ym Môn yn gwarchod hawliau aelodau lleol i siarad yn y Pwyllgor ac o'r herwydd, mae cyfranogiad Cynghorwyr yn cael ei warchod gyda diogelwch hefyd i osgoi unrhyw ganfyddiad bod penderfyniadau wedi'u gwneud ymlaen llaw.

Er bod y Comisiynwyr yn ymwybodol o'r ffaith nad oes yr un awdurdod lleol arall yng Nghymru ac eithrio Sir Gâr a Gwynedd yn ymarfer y trefniadau hyn, roedd y Comisiynwyr o'r farn, oherwydd yr amgylchiadau presennol ym Môn ac oherwydd bod system debyg yn gweithio yn Sir Gâr a Gwynedd, bod y cyngor statudol yn rhesymol o ran diogelu Cynghorwyr Môn rhag unrhyw ganfyddiad posibl o wrthdrawiad diddordeb.

5. Y Cynigion ynghylch Aelodau Lleol a Chymryd Rhan yn y Pwyllgor Cynllunio

5.1 Cynigir na chaiff aelodau sydd ar y Pwyllgor Cynllunio ac sy'n cynrychioli'r ward lle mae safle'r datblygiad bleidleisio na gwneud nac eilio argymhelliad ynghylch cais o'r fath (paragraff 4.6.4.3.3 y Rheolau).

5.1.1 Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw gyfyngiadau o'r fath ar yr "aelod lleol" sydd hefyd yn aelod o'r Pwyllgor. Ar hyn o bryd, mae'r aelod lleol yn rhydd i siarad, i wneud neu i eilio argymhelliad ac i bleidleisio ar gais o'r fath. Gallai hyn arwain at y **canfyddiad cyhoeddus** (ond nid y realiti o angenrheidrwydd) bod yr aelod lleol efallai (pan fydd yn siarad, yn gwneud neu'n eilio argymhelliad ac/neu'n pleidleisio) yn gweithredu fel eiriolwr o blaid neu yn erbyn y cais oherwydd eu bod yn aelod lleol. Nid dyna fyddai'r rôl briodol i aelod o'r Pwyllgor yn cyflawni swyddogaeth led-weinyddol. **Mae'r newid arfaethedig yn cael gwared ar y risg o ganfyddiad o'r fath.**

5.1.2 Nid yw'r newid yn cael effaith ar hawl yr aelod i siarad yn y Pwyllgor yn rhinwedd ei swydd fel yr aelod lleol a gall y newid wella canfyddiad y cyhoedd o'r system gynllunio.

5.2 Cynigir na chaiff aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio ond gymryd rhan yn y drafodaeth ar geisiadau os ydynt wedi bod yn bresennol yn yr holl ystyriaethau sylweddol blaenorol y Pwyllgor mewn perthynas â'r cais hwnnw. Mae hyn yn cynnwys bod yn bresennol mewn unrhyw ymweliad safle swyddogol (paragraffau 4.6.5.1 a 4.6.19.1.1(vi) y Rheolau). Mae ystyriaeth sylweddol yn golygu lle cafwyd cyflwyniad gan y swyddog ar y cais neu unrhyw drafodaeth gan y Pwyllgor ar rinweddau'r cais.

5.2.1 Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw Reolau sy'n dweud bod rhaid i aelod o'r Pwyllgor fod wedi bod yn bresennol yn yr holl ystyriaethau blaenorol ar gais cyn y gallant gymryd rhan y tro nesaf y bydd y cais yn cael ei ystyried. Mae hyn yn wir yn achos ymweliadau safle swyddogol a hefyd yn gyffredinol.

5.2.2 Mae ystyriaethau sylweddol blaenorol a'r ymweliad safle swyddogol yn arbennig yn sylfaen ar gyfer ystyriaethau ar y cais wedyn a dylai'r aelodau fod wedi cael cyfle i glywed a gweld yr holl drafodaethau ar gais cyn cymryd rhan mewn penderfynu ar y cais hwnnw. Gall y newid wella canfyddiad y cyhoedd o'r system gynllunio.

6. Casgliadau

6.1 Cyflwynir y materion isod i'r Comisiynwyr fel rhai sy'n berthnasol wrth ystyried yr argymhellion:

6.1.1 Hanes Cynllunio. Cydnabyddir bod hanes cynllunio Ynys Môn yn pwyntio at yr angen i sicrhau osgoi unrhyw gyhoeddiadau o amhriodoldeb.

6.1.2 Canfyddiad Cyhoeddus. Bydd y Comisiynwyr eisiau ystyried amgylchiadau presennol y Cyngor a'r angen i fynd i'r afael ai'r canfyddiad gwael sydd gan y cyhoedd (nid o angenrheidrwydd y realiti) am y system gynllunio. Bydd y Comisiynwyr eisiau sicrhau bod gan y Cyngor y systemau gwarchod gorau a chadarnaf yn ei lle tra'n derbyn bod hyn er mwyn mynd i'r afael â phryderon ynghylch canfyddiad cyhoeddus ac nid y realiti. Roedd y ffaith bod y Cyngor yn ei Gyfarfod Cyffredinol Arbennig yn derbyn casgliadau'r Ombwdsmon ar gamweinyddu yn y maes cynllunio o ran camgymeriadau gan swyddogion yn gam ymlaen cadarnhaol i wella canfyddiad cyhoeddus.

- 6.1.3 Awdurdodau Lleol Eraill - Adroddiad SAC / PwC. Er nad yw Cyngorau eraill o bosibl yn mabwysiadu'r rheolau gweithdrefnol hyn, cafodd SAC a PwC achos penodol i gynnal adolygiad penodol o faterion cynllunio yn y Cyngor hwn fel rhan o Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol 2009 gan argymhell y dylid adolygu'r Rheolau gyda'r nod o egluro swyddogaethau aelodau Pwyllgor sydd yn aelodau lleol ac yn aelodau o'r Pwyllgor.
- 6.1.4 Cynllun Gwella'r Gwasanaeth Cynllunio. Cafodd argymhellion SAC / PwC eu hymgorffori yng Nghynllun Gwella'r Gwasanaeth Cynllunio a oedd yn gofyn am adolygiad o'r Rheolau, adolygiad nad oedd wedi ei gyfyngu i'r hyn a oedd yn cael ei weld fel arfer dda mewn Cyngorau eraill.
- 6.1.5 Mynd i'r afael â'r canfyddiad o wendidau. Mae'r ddau newid arfaethedig sy'n ymwneud ag aelodau'r Pwyllgor yn rhoi sylw i'r hyn a ganfyddir fel gwendid yn y modd y mae'r Pwyllgor Cynllunio yn gweithio. Y rhain yw: peidio â bod yn bresennol mewn ystyriaethau blaenorol ar gais gan gynnwys ymweliadau swyddogol a safleoedd a risg y gellir ystyried bod aelod lleol sy'n gwasanaethu ar y Pwyllgor yn gweithredu ac yn argymhell ac yn pleidleisio fel eiriolwr o blaid neu yn erbyn cais yn eu ward.
- 6.1.6 Rhoi hwb i hyder y cyhoedd. Nod y newidiadau yw rhoi hwb i hyder y cyhoedd ym Môn a'r cyhoedd yn gyffredinol a chyfrannu at y cynnydd sy'n cael ei wneud o ran materion llywodraethu corfforaethol yn gyffredinol yn y Cyngor drwy sefydlu proses gynllunio sy'n gwarchod hawliau aelodau wardiau i gyfrannu at y ddadl heb unrhyw ganfyddiad o wrthdrawiad diddordeb.
- 6.1.7 Ymgynghori. Ymgynghorwyd yn eang ar y cynigion o fewn y Cyngor ers dechrau'r flwyddyn.
- 6.1.8 Cyfnod Prawf. Cyflwynir y newidiadau arfaethedig am gyfnod prawf o 12 mis. Rhydd hyn y cyfle i adolygu effaith y newidiadau.
- 6.1.10 Diogelu Aelodau. Rhydd y newidiadau hyn rywfaint o ddiogelwch i aelodau mewn perthynas â chwynion neu her ynghylch mater sy'n ymwneud â'r aelod Pwyllgor – aelod ward. Gwarchodir hawliau'r aelodau i siarad fel aelodau ward yn y Pwyllgor.
- 6.1.11 Mae cefnogaeth aruthrol i gael eglurhad o'r rheolau ynghylch y ceisiadau hynny gan aelodau/swyddogion sy'n cael eu cyflwyno i Bwyllgor.
- 6.1.12 Penderfyniad Blaenorol – Penderfynodd y Comisiynwyr gefnogi'r newidiadau yn eu cyfarfod ar 26 Ebrill.

7. Argymhelliad

- 7.1 Bod y Comisiynwyr yn ailddatgan ei benderfyniad i gefnogi cynllun prawf 12 mis ar gyfer:

7.1.1 Newidiadau i egluro'r Rheolau ynghylch ceisiadau gan aelodau / swyddogion a'u perthnasau a'u ffrindiau agos y dylid adrodd arnynt i'r Pwyllgor Cynllunio am benderfyniad,

7.1.2 Newidiadau i'r Rheolau:

7.1.2.1 Na ddylai aelodau ar y Pwyllgor Cynllunio gael gwneud neu eilio argymhelliad na phleidleisio ar gais yn eu wardiau a

7.1.2.2 Na chaiff aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio gymryd rhan ar gais yn y Pwyllgor os nad ydynt wedi bod yn bresennol pan gafodd y cais hwnnw ei ystyried yn sylweddol gan y Pwyllgor. Mae hyn yn cynnwys unrhyw ymweliad safle swyddogol sydd wedi digwydd.

7.1.3 Mân newidiadau eraill i'r Rheolau fel y maent wedi'u nodi yn yr Atodiadau i'r adroddiad hwn.

7.2 Mae'r holl newidiadau i'r Rheolau i weithredu'r uchod wedi'u cynnwys yn yr Atodlen i'r adroddiad hwn. Ymhellach, mae mân newidiadau wedi'u nodi yn y Rheolau a welir yn yr Atodiad i'r adroddiad hwn.

7.3 Yn unol â thelerau'r Gorchymyn Gweinidogol dyddiedig 16 Mawrth 2011, mae'r Comisiynwyr yn cymeradwyo cyflwyno'r newidiadau i'r Gweinidog gyda chais ei fod yn gwneud penderfyniad i newid y Cyfansoddiad fel sydd angen er mwyn gweithredu'r argymhellion ar gyfer cynllun prawf 12 mis.

Richard Parry Jones
Prif Weithredwr
Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Tâl

Papurau Cefndir

Cynllun Gwella ar gyfer y Broses Gwneud Penderfyniadau Cynllunio 2010-11.

Yr Atodlen

1. Argymhelliad 5.1.1

Newid rhan 4.6.10 y Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio I ddarllen fel a ganlyn:

“4.6.10 CYNGHORWYR A SWYDDOGION YN CYFLWYNO CYNIGION DATBLYGU

4.6.10.1 Gall cynigion Cynghorwyr mewn gwasanaeth (pa un a ydynt yn gynghorwyr ar y Pwyllgor ai peidio) a Swyddogion a'u cyfeillion agos a pherthnasau agos yn hawdd beri amheunon o afreoleidd-dra. Mae'n hanfodol trin y cyfryw gynigion mewn ffordd sy'n osgoi amgylchiadau a allai beri cyhuddiadau o ffafriaeth. Yn y rheolau hyn, mae "perthnasau" yn golygu gŵr/gwraig neu bartner, rhiant, nain/taid, mab/merch, wyr/wyres, brawd neu chwaer.

4.6.10.2 Cyflwynir adroddiadau i'r Pwyllgor eu hystyried ar geisiadau cynllunio sydd yn y categorïau isod ac ni fydd swyddogion yn delio gyda nhw dan 'bwerau dirprwyol':

- ceisiadau gan gynghorydd cyfredol neu rywun sy'n perthyn iddo/iddi
- ceisiadau lle mae cynghorydd cyfredol yn gweithredu fel asiant neu pan fo wedi paratoi unrhyw ran o'r cais neu'r cynlluniau
- ceisiadau gan swyddog perthnasol neu berthynas iddo/iddi. Dan y rheol hon, mae "swyddog perthnasol" yn golygu'r Rheolwr-gyfarwyddwr, yr holl Gyfarwyddwyr Corfforaethol, yr holl Benaethiaid Gwasanaeth, yr holl swyddogion sy'n gweithio yn yr Adran Gynllunio a'r holl swyddogion eraill y mae eu gwaith yn uniongyrchol gysylltiedig â'r broses rheoli datblygu (megis swyddogion yn yr Adran Briffyrdd ac Iechyd Amgylchedd yr ymgynghorir â nhw neu gyfreithwyr sy'n cynghori ac yn cynrychioli'r Adran Gynllunio mewn materion rheoli datblygu),
- ceisiadau lle mae'r ymgeisydd yn ffrind agos i Gynghorydd cyfredol neu swyddog perthnasol

Dan y rheol hon, bydd "cais cynllunio" yn golygu pob cais y mae'n rhaid ei wneud trwy statud ac a fyddai (oni bai am y rheol hon) yn cael eu penderfynu dan Gyfansoddiad y Cyngor gan y Pennaeth Gwasanaeth Cynllunio. Byddai'r rhain yn cynnwys ceisiadau am ganiatâd amlinellol, cymeradwyo materion a gadwyd, caniatâd adeilad rhestredig, caniatâd ardal gadwraeth, caniatâd dan Orchmynion Cadw Coed ac ati.

4.6.10.3 Bydd Swyddogion Cynllunio yn ymdrechu i ganfod a dwyn sylw at geisiadau o'r fath a byddant wedyn yn hysbysu Pennaeth y Gwasanaeth Cynllunio a Swyddog Monitro'r Awdurdod. Ni ddylai cynghorwyr cyfredol sy'n cyflwyno ceisiadau, sy'n gweithredu fel asiantiaid neu sy'n paratoi cynllunio neu y mae eu perthnasau'n cyflwyno ceisiadau, gymryd unrhyw ran yn y broses o wneud penderfyniad ynglŷn â'r cais hwnnw.

4.6.10.4 Dylai'r Swyddog Monitro gadarnhau yn yr adroddiad i'r Pwyllgor hwnnw fod cais

o'r fath wedi cael ei brosesu yn y modd arferol ac, felly, rhaid i'r Swyddog gael cyfle i adolygu'r ffeil.

4.6.10.5 Ni ddylai Swyddogion sy'n ymwneud â'r broses rheoli datblygu paratoi cynlluniau na gweithredu fel asiant i unrhyw berson na chorff (gan gynnwys aelodau o'u teuluoedd eu hunain) sy'n dilyn mater cynllunio gyda'r Cyngor. Os byddant yn cyflwyno cynnig ar eu rhan eu hunain, ni ddylent fod yn rhan o brosesu'r cais hwnnw.

2. Argymhelliad 5.1.2.1

Newid paragraff 4.6.4.3.3 y Rheolau i ddarllen fel a ganlyn:

"4.6.4.3.3. Os ydyw'r cynghorydd lleol yn aelod o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, yna bydd darpariaethau rheol 4.6.4.3.2. uchod yn berthnasol iddynt a gall o/hi annerch y Pwyllgor ond **ni** fydd ganddo/ganddi'r hawl naill ai i gynnig neu i eilio unrhyw argymhelliad nac ychwaith i bleidleisio ar y cais. Ond gall o/hi os ydynt yn dymuno, gyfeirio'r person sy'n ceisio eu llobio i gynghorydd sy'n cynrychioli ward gyfagos ac sydd ddim ar y Pwyllgor ac i bwrpas y rheolau hyn, ystyrir mai cynghorydd o'r fath fydd y cynghorydd lleol,

3. Argymhelliad 5.1.2.2

Newid paragraff 4.6.5.1 y Rheolau i ddarllen fel a ganlyn:

"4.6.5.1.1 Pryd bynnag y byddant yn mynychu cyfarfodydd o'r Pwyllgor dylai cynghorwyr sydd heb fod ar y Pwyllgor eistedd yn hollol ar wahân i gynghorwyr sydd ar y Pwyllgor - pa un a ydynt yn bwriadu annerch y Pwyllgor ai peidio. Ni ddylent gysylltu â'r cynghorwyr hynny sydd ar y Pwyllgor ac a fydd yn gwneud penderfyniadau. Pwrpas y rheol hon yw pwysleisio natur led-farnwrol trafodaethau'r Pwyllgor ar geisiadau cynllunio.

4.6.5.1.2. Ac eithrio siarad fel cynghorydd lleol, ni chaniateir i aelodau'r Pwyllgor Cynllunio gymryd rhan yn y drafodaeth ar gais onid ydynt wedi bod yn bresennol yn yr holl ystyriaethau sylweddol blaenorol gan y Pwyllgor ar y cais hwnnw. Mae ystyriaeth sylweddol yn golygu lle cafwyd cyflwyniad gan y swyddog ar y cais, unrhyw drafodaeth gan y Pwyllgor ar rinweddau'r cais neu ymweliad swyddogol â'r safle y mae wnelo'r cais â fo."

Bod rheol newydd sef 4.6.19.1.1(vi) yn cael ei hychwanegu at y Rheolau i ddarllen fel a ganlyn:

"(vi) os yw'r Pwyllgor o'r farn bod angen ymweld â'r safle a'i weld cyn gwneud penderfyniad ar y cais, yna, dim ond yr aelodau hynny a fu ar yr ymweliad safle swyddogol fedr gymryd rhan yn y drafodaeth ar y cais a phleidleisio arno pan fydd y Pwyllgor yn ei ystyried ymhellach."

APPENDIX

4.6 Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio

Cynnwys

4.6.1 Cyflwyniad

4.6.2 Penderfynu ar geisiadau cynllunio

4.6.3 Trafodaethau rhagarweiniol (cyn gwneud penderfyniad) Swyddogion gydag Ymgeiswyr

4.6.4 Cynghorwyr yn lobïo ac yn cael eu lobïo

4.6.5 Trefniadau siarad ac eistedd yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion

4.6.6 Cyfarfodydd cyhoeddus yn ymwneud â chynigion datblygu

4.6.7 Cynghorwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion a hefyd yn gynghorwyr tref neu gymuned

4.6.8 Gohebiaeth a dderbyniwyd gan Gynghorwyr

4.6.9 Cofrestru a datgan diddordeb

4.6.10 Cynghorwyr a Swyddogion yn cyflwyno cynigion datblygu

4.6.11 Adroddiadau Swyddogion i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion

4.6.12 Penderfynu yn groes i argymhellion Swyddogion a/neu y cynllun datblygu

4.6.13 Apeliadau yn erbyn penderfyniadau'r Cyngor

4.6.14 Ymddygiad Swyddogion

4.6.15 Y berthynas rhwng Cynghorwyr a Swyddogion

4.6.16 Ymweliadau safle gan y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion

4.6.17 Anrhegion a lletygarwch

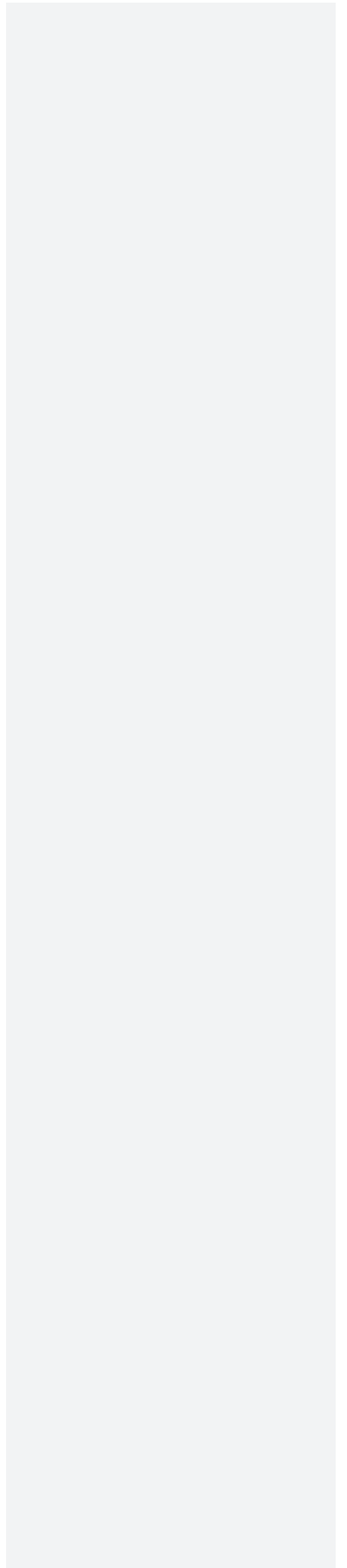
4.6.18 Hyfforddiant

Atodiad

4.6.19 Protocol ar gyfer ymweliadau'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion â Safleoedd

4.6.20 Rôl Cadeirydd y Pwyllgor

4.6.21 Y Cyhoedd yn siarad

4.6.1 **CYFLWYNIAD**

4.6.1.1 Un o ddyletswyddau pwysig y Cyngor Sir yw penderfynu ar geisiadau cynllunio. Mae'r rheolau hyn yn pennu sut y bydd y Cyngor, fel awdurdod cynllunio lleol, yn delio â cheisiadau cynllunio ac maent yn berthnasol i Gynghorwyr a Swyddogion gan ddibynnu ar y cyd-destun.

4.6.1.2 Swyddogion Cynllunio, yn gweithredu ar ran yr awdurdod cynllunio lleol, fydd yn penderfynu ar y rhan fwyaf o'r ceisiadau a'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion (y Pwyllgor) fydd yn penderfynu ar bob cais arall. Mae'r rheolau sy'n pennu pa un ai Swyddogion ynteu'r Pwyllgor fydd yn penderfynu ar geisiadau yn Rhan 3 y Cyfansoddiad hwn ym mharagraff— o'r achosion hynny lle gall y Pwyllgor wneud y penderfyniad, yr un mwyaf arwyddocaol yw lle y gall y Cynghorydd lleol (yr un sy'n cynrychioli'r ardal leol lle mae'r tir sy'n destun cais cynllunio) fynnu ar gyflwyno cais i'r Pwyllgor benderfynu arno (un a allai fel arall gael ei benderfynu gan Swyddogion). Yn yr achosion hyn, rhaid i'r cynghorydd lleol 'alw i mewn' yn ysgrifenedig gais o'r fath at a gan gyfeirio'r cais galw i mewn at y Prif Swyddog Cynllunio o fewn 21 diwrnod o ddyddiad y llythyr yn rhoi gwybod iddo/iddi am y cais. Yn achos y ceisiadau hynny a elwir yn rhai economaidd "gyda brys" caniateir 14 diwrnod yn unig i chi i'w trosglwyddo i'r Pwyllgor. Gall y cynghorydd lleol dynnu'n ôl eu cais i alw penderfyniad i mewn ar unrhyw adeg cyn cyhoeddi Rhaglen y Pwyllgor drwy roi gwybod i'r swyddog achos a chadarnhau'n ysgrifenedig bod y cais yn cael ei dynnu'n ôl.

4.6.1.3 Nid yw cynllunio yn wyddor fanwl. Yn hytrach, mae'n dibynnu ar farn gytbwys oddi mewn i gyd-destun polisi cadarn. Mae hefyd yn dra dadleuol oherwydd bod yei benderfyniadau'n cael effaith ar fywyd bob dydd pawb a buddiannau preifat unigolion, tirseiddianwyr a datblygwyr. Caiff hyn ei ddwysáu gan natur agored y drefn (mae'n mynd o'i ffordd i wahodd y farn gyhoeddus cyn penderfynu) a natur gyfreithiol cynlluniau datblygu a rhybuddion penderfyniad. Mae'n bwysig, felly, bod y broses o wneud penderfyniadau yn agored ac eglur.

4.6.1.4 Un o amcanion allweddol y drefn gynllunio yw rheoli datblygiadau er lles y cyhoedd. Wrth gyflawni hyn, mae cynllunio o reidrwydd yn cael effaith ar fuddiannau tir ac eiddo, yn arbennig gwerth ariannol tiroedd ac ansawdd yr amgylcheddau lleoliadau. Mae'n bwysig, felly, bod awdurdodau cynllunio lleol yn gwneud penderfyniadau cynllunio yn agored pan gânt effaith ar y buddiannau hyn a bod y penderfyniadau yn ddiudedd, yn seiliedig ar farn ddoeth ac wedi eu gwneud am resymau y mae modd eu cyfiawnhau. Ni ddylai'r broses adael dim lle i awgrymu, gydag unrhyw gyfiawnhad, bod penderfyniad yn rhagfarnllyd, yn unochrog neu heb fod yn deg mewn unrhyw fodd.

4.6.2 **PENDERFYNU AR GEISIADAU CYNLLUNIO**

4.6.2.1 Weithiau bydd penderfyniadau ar geisiadau cynllunio yn cael eu galw yn benderfyniadau rheoleiddiol neu led-farnwrol ac mae hyn yn golygu fod raid i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau o'r fath

- ystyried yr holl ystyriaethau cynllunio perthnasol
- anwybyddu ystyriaethau amherthnasol neu rai y tu allan i'r maes cynllunio

- gweithredu'n ddiduedd, yn deg a pheidio ystyried unrhyw ystyriaethau gwleidyddol

4.6.2.2 Mae cyfraith cynllunio yn mynnu bod awdurdodau cynllunio lleol yn penderfynu ar geisiadau cynllunio yn unol â'r Cynllun Datblygu Statudol oni bai fod ystyriaethau cynllunio perthnasol yn dangos fel arall. Mae'r pwyslais wrth benderfynu ar geisiadau ar drefn 'yn ôl cynllun'.

4.6.2.3 Dibynna'r gyfundrefn gynllunioar ystyried cynigion preifat yn erbyn lles cyffredinol y cyhoedd. Yn aml mae llawer yn y fantol yn y broses hon a bydd y rhai sy'n rhan ohoni yn aml yn tynnu'n groes iawn i'w gilydd.

4.6.2.4 Mae'n ddyletswydd ar y bobl hynny sy'n penderfynu ar geisiadau cynllunio i ystyried sylwadau ddaw i olwg yr awdurdod cynllunio lleol o ganlyniad i ymgynghori gyda chyrrff â diddordeb neu o ganlyniad i rybudd cyhoeddus neu hysbysu cymdogion. Wrth bwysu a mesur mae angen penderfynu pa sylwadau sy'n berthnasol i'r penderfyniad a pha bwysau i osod arnynt. Ni ddylai'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ ddod i gasgliad hyd oni fydd holl ffeithiau wedi'u cyflwyno yn adroddiad y Swyddog i'r Pwyllgor.

4.6.2.5 Rhaid i Gynghorwyr beidio â gwneud ymrwymiad ynghylch unrhyw fater cynllunio cyn ei ystyried yn y Pwyllgor. Mae'n cael ei dderbyn, fodd bynnag, y bydd ymgeiswyr, asiantau a gwrthwynebwyr o bryd i'w gilydd yn mynd i ben Cynghorwyr unigol ynghylch cynigion cynllunio. Amcan y rheolau hyn yw cynorthwyo Cynghorwyr ar sut i drin digwyddiadau o'r fath a chawsant eu llunio i sicrhau cadw cywirdeb y drefn benderfynu.

4.6.2.6 Gallai peidio â dilyn y Rheolau hyn, heb reswm da, fod yn ystyriaeth mewn ymchwiliadau i achosion posibl o gamweinyddu neu mewn ymchwiliad i ymddygiad Cynghorwyr ac/neu Swyddogion.

4.6.3 **TRAFODAETHAU RHAGARWEINIOL (CYN GWNEUD PENDERFYNIAD) SWYDDOGION GYDAG YMGEISWYR**

4.6.3.1 Mewn unrhyw drafodaethau ar faterion cynllunio, eglurir bob amser ar y dechrau na fydd trafodaethau o'r fath :

- yn rhwymo'r awdurdod cynllunio lleol i wneud penderfyniad arbennig, a
- bod unrhyw sylwadau yn cael eu mynegi ar sail barn broffesiynol y Swyddogion ar y pryd ond heb ymrwymo'r awdurdod cynllunio lleol i unrhyw benderfyniad arbennig.

Formatted: Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0.63 cm + Indent at: 1.27 cm

4.6.3.2 Bydd unrhyw gyngor a roddir :

- yn gyson ac yn seiliedig ar y Cynllun Datblygu cysondeb ymhob cyngor ac ar sail y Cynllun Datblygu ac ystyriaethau perthnasol eraill.
- Ar ben hynny bydd unrhyw gyngor yn ddiduedd a'r, y gorau y gall swyddog ei roddi dan yr amgylchiadau, a
- bydd yn ceisio dwyn sylw at unrhyw broblemau amlwg.

Formatted: Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0.63 cm + Indent at: 1.27 cm

4.6.3.3 Ni chaiff dylai Cynghorydd gymryd rhan yn nhrafodaethau'r Swyddogion gydag ymgeiswyr ar unrhyw adeg cyn penderfynu ar y cais. Pan fo hynny'n digwydd mae modd cyflwyno cwyn am y Cynghorydd i Swyddog Monitro'r Cyngor.

4.6.4 **CYNGHORWYR YN LOBÏO AC YN CAEL EU LOBÏO**

4.6.4.1 Cynghorwyr sy'n Aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~.

- (i) Mae ymgeiswyr, gwrthwynebwyr ac eraill â diddordeb yng nghanlyniad ceisiadau cynllunio yn debygol o gysylltu gyda Chynghorwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~. Oherwydd natur led-farnwrol neu reoleiddiol penderfyniadau cynllunio, ni ddylai Cynghorwyr ar y Pwyllgor ganiatáu i neb eu lobïo - pa un ai o blaid neu yn erbyn cais. Os digwydd hynny, dylent hysbysu'r person sy'n ceisio pwyso arnynt, os bydd iddynt drafod y cais gyda'r person ~~hwnnw sy'n ceisio pwyso arnynt~~, y gallbydd hynny ~~h~~ eu gwahardd rhag cymryd rhan yn y penderfyniad ar y cais. Yn lle hynny, dylid cynghori darpar lobiwyr i gysylltu gyda' ur Cynghorydd lleol (gweler 4.6.4.3 isod) neu Swydddog priodol yn yr Adran Gynllunio.
- (ii) Ni ddylai cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ drefnu cefnogaeth neu wrthwynebiad lleol i gynnis cynllunio os ydynt am gymryd rhan yn y ~~drafodaeth penderfyniad~~ ar y cais yn ddiweddarach.
- (iii) Wrth ystyried yr angen i wneud penderfyniadau'n ddiuedd, ni ddylai Cynghorwyr ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ ffafrïo, na rhoi'r argraff o ffafrïo, unrhyw berson, cwmni, grwp nac ardal, na datgan cyn y cyfarfod pa ffordd y bwriadant bleidleisio. Byddai gwneud hynny heb gael yr holl wybodaeth a sylwadau perthnasol yn annheg a niweidiol. Os bydd Cynghorydd yn teimlo y byddai'r cyhoedd yn credu iddynt ddod i farn bendant ar y mater neu gais cynllunio cyn y cyfarfod, neu fod person â diddordeb wedi pwyso arnynt, ni ddylent gymryd rhan yn y drafodaeth, na phleidleisio ar y mater. Nid yw hyn yn cael effaith ar eu hawl i annerch y Pwyllgor yn ôl darpariaeth adran 5.2 y ~~rheolauneddiadau~~ hyn (4.6.5.2).
- (iv) Pan fo'r Swydddog Monitro neu gynrychiolydd yn credu bod Cynghorydd wedi gwneud drwg i'w sefyllfa trwy fynegi barn bendant ar gais cyn i'r Pwyllgor benderfynu arno, bydd y Swydddog Monitro neu gynrychiolydd yn hysbysu'r Cynghorydd y byddai'n amhriodol iddo gymryd rhan yn y drafodaeth, neu bleideisio ar y cais. Gyda'r Cynghorydd, fodd bynnag, mae'r penderfyniad terfynol - ond bydd yn wynebu sgrwtini o'r tu allan.

Formatted: Underline

Formatted: Underline

4.6.4.2 Cynghorwyr nad ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~

Ni ddylai ymgeiswyr, gwrthwynebwyr nac unrhyw un sydd â diddordeb yn y penderfyniad terfynol ar gais cynllunio lobïo Cynghorwyr nad ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~. Os oes rhywun yn cysylltu gyda'r Cynghorwyr hyn yna dylai'r Cynghorwyr roi gwybod i'r sawl sy'n lobïo y dylent un ai gysylltu gyda' ur Cynghorydd lleol (gweler 4.6.4.3 isod) neu gyda'r Swydddog priodol yn yr Adran Gynllunio. Os ydyw cynghorydd o'r fath yn cael ei lobïo yna ni ddylai lobïo Cynghorwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ ac ni fydd â'r hawl i siarad yng nghyfarfodydd y Pwyllgor.

4.6.4.3 Cynghorwyr Lleol

(4.6.4.3.1i) Mae gwahaniaethau eithriadau i'r rheolau lobio sy'n ymddangos yn 4.6.4.1 (i) a 4.6.4.2 yng nghyswllt y Cynghorydd lleol, h.y. y Cynghorydd y mae'r datblygiad arfaethedig yn ei ward.

(4.6.4.3.2ii) Os nad yw'r Cynghorydd lleol yn aelod o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yna mae'n iawn i ymgeisydd, i wrthwynebydd neu unrhyw un arall â diddordeb yn y penderfyniad terfynol ar y cais cynllunio lobio'r Cynghorydd lleol hwnnw. Os ydyw'r cynghorydd lleol yn cael ei lobio a chyda'r amod nad oes ganddo ddiddordeb i'w ddatgan yn unol â'r Côd Ymddygiad i Gynghorwyr, yna bydd â'r hawl i gyflwyno sylwadau i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion a siarad yn y Pwyllgor. Fodd bynnag, ni chaiff fel unigolyn lobio, nac yn uniongyrchol nac yn anuniongyrchol, cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion.

(4.6.4.3.3.iii) Os ydyw'r cynghorydd lleol yn aelod o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, yna bydd darpariaethau rheol 4.6.4.3.2. uchod yn berthnasol iddynt a gall o/hi annerch y Pwyllgor ond ni fydd ganddo/ganddi'r hawl naill ai i gynnis neu i eilio unrhyw argymhellad nac ychwaith i bleidleisio ar y cais. Ond gall o/hi os ydynt yn dymuno, gyfeirio'r person sy'n ceisio eu lobio i gynghorydd sy'n cynrychioli ward gyfagos ac sydd ddim ar y Pwyllgor ac i bwrpas y rheolau hyn, ystyri'r mai cynghorydd o'r fath fydd y cynghorydd lleol mae ganddo-ddewis,

un-ai

(1) rhoi gwybod i'r unigolyn sy'n ceisio ei lobio y bydd fel Cynghorydd yn colli'r hawl i fod yn rhan o'r penderfyniad ar y cais os ydyw'n derbyn gwybodaeth gan y lobiwr neu'n trafod y cais gyda'r lobiwr, ond bydd yr Aelod â'r hawl i annerch y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yn yr un modd â than yr amodau sy'n ymddangos yn 4.6.4.3 (ii),

neu

(2) gyrru'r unigolyn sy'n ceisio lobio at Cynghorydd sy'n cynrychioli ward gyffiniol ond heb fod ar y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ac i bwrpas y rheolau hyn ystyri'r bod Cynghorydd o'r fath yn Cynghorydd lleol.

(4.6.4.3.4.iv) Ni all y Cynghorwyr lleol, y cyfeirir atynt yn y rheolau hyn, gyflwyno sylwadau yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion na chwarae rhan yn y broses o wneud penderfyniadau ar geisiadau cynllunio os oes ganddynt ddiddordeb i'w ddatgan yn unol a'r Côd Ymddygiad i Gynghorwyr. Bydd hyn yn berthnasol - pa un a ydynt yn aelodau ai peidion neu beidio o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion neu beidio. Os ydyw cynghorydd lleol yn cael ei hun yn y sefyllfa hon dylai yrru unrhyw lobiwr at gynghorydd sy'n cynrychioli ward gyffiniol ond heb fod ar y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ac i bwrpas y rheolau hyn ystyri'r bod cynghorydd o'r fath yn gynghorydd lleol.

Formatted: Font: Bold

Formatted: Indent: Left: 0 cm, Hanging: 1.27 cm

Formatted: Indent: Left: 0 cm, Hanging: 1.27 cm

4.6.4.4 Pan fo llythrau hysbysu cymdogion yng nghyswllt cais cynllunio yn cael eu gyrru i eiddo heb fod yn yr un ward â safle'r cais yna gall y Cynghorydd sy'n cynrychioli'r eiddo dan sylw siarad fel cynghorydd lleol yn y Pwyllgor. Dim ond yr hawl i siarad yn y Pwyllgor a roddir dan y rheol hon ac nid yw'n rhoddi unrhyw hawliau eraill i'r cynghorydd dan sylw fel cynghorydd lleol.

4.6.5 **TREFNIADAU SIARAD AC EISTEDD YNG NGHYFARFODYDD Y PWYLLGOR CYNLLUNIO A GORCHMYNION**

“4.6.5.1.1 Pryd bynnag y byddant yn mynychu cyfarfodydd o'r Pwyllgor dylai cynghorwyr sydd heb fod ar y Pwyllgor eistedd yn hollol ar wahân i gynghorwyr sydd ar y Pwyllgor - pa un a ydynt yn bwriadu annerch y Pwyllgor ai peidio. Ni ddylent gysylltu â'r cynghorwyr hynny sydd ar y Pwyllgor ac a fydd yn gwneud penderfyniadau. Pwrpas y rheol hon yw pwysleisio natur lled-farnwrol trafodaethau'r Pwyllgor ar geisiadau cynllunio.

4.6.5.1.2. Ac eithrio siarad fel cynghorydd lleol, ni chaniateir i aelodau'r Pwyllgor Cynllunio gymryd rhan yn y drafodaeth ar gais onid ydynt wedi bod yn bresennol yn yr holl ystyriaethau sylweddol blaenorol gan y Pwyllgor ar y cais hwnnw. Mae ystyriaeth sylweddol yn golygu lle cafwyd cyflwyniad gan y swyddog ar y cais, unrhyw drafodaeth gan y Pwyllgor ar rinweddau'r cais neu ymweliad swyddogol â'r safle y mae wnelo'r cais â fo.”

~~4.6.5.1 Pryd bynnag y byddant yn mynychu cyfarfodydd o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion dylai cynghorwyr sydd heb fod ar y Pwyllgor eistedd yn hollol ar wahân i gynghorwyr sydd ar y Pwyllgor - pa un a ydynt yn bwriadu annerch y Pwyllgor ai peidio - ac ni ddylent gyfathrebu â'r cynghorwyr hynny sydd ar y Pwyllgor a fydd yn gwneud penderfyniadau. Pwrpas y rheol hon yw pwysleisio natur lled-farnwrol trafodaethau'r Pwyllgor ar geisiadau cynllunio.~~

4.6.5.2 Bydd yr hawl i annerch y Pwyllgor yn berthnasol hefyd i aelodau o'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ (gan gynnwys yr cynghorydd lleol):

- ~~y~~ pwyswyd arnynt, neu
- all fod eisoes wedi mynegi barn bendant ar gais, neu
- sydd wedi siarad ar y cais ar lefel Cyngor Tref neu Gyngor Cymuned a hefyd bydd yn berthnasol i'r cynghorydd lleol, neu'r
- cynghorydd sy'n cynrychioli'r ward gyffiniol fel y cyfeiriwyd at hynny yn 4.6.4.3(iii)(2).

Fodd bynnag, os caiff yr hawl hon ei hymarfer, dylai'r cynghorwyr ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ gydymffurfio â pharagraff 4.6.5.1 uchod pan fydd y mater arbennig yn cael ei ystyried. Ni allant gymryd rhan yn y penderfynu a dylent ddatgan yn y cyfarfod pam nad ydynt yn cyfranogi yn y penderfyniad.

4.6.5.3 Bydd Cadeirydd y Pwyllgor yn cynnal busnes y cyfarfod yn unol â’r Atodiad sydd ynghlwm.

4.6.6 **CYFARFODYDD CYHOEDDUS YN YMWNEUD Â CHYNIGION DATBLYGU**

4.6.6.1 Ni ddylai swyddogion sy'n ymwneud â phrosesu neu benderfynu ar faterion cynllunio fynychu cyfarfodydd cyhoeddus mewn perthynas â chynigion datblygu neu geisiadau cynllunio a gyflwynwyd, onid yw'r cyfarfodydd hynny wedi eu trefnu gan yr Awdurdod, neu gyda'i gytundeb pendant. Gallai mynychu arwain at honiadau o ochri neu ragfarn o ran safbwynt arbennig. O'u cael yn y fath sefyllfa o fynychu cyfarfodydd a drefnwyd gan, neu gyda chydysyniad, yr Awdurdod, neu trwy ddamwain, yna dylai Swyddogion fod yn ofalus iawn eu bod yn aros yn ddiuedd,

Formatted: Bulleted + Level: 1 +
Aligned at: 0.71 cm + Indent at: 1.35 cm

Formatted: Indent: Left: 1.35 cm,
First line: 0 cm

yn canolbwyntio ar ddarparu gwybodaeth ffeithiol, yn gwrandao ar sylwadau ac yn osgoi rhoi barn ar fanteision neu anffanteision y cynnig.

4.6.6.2 Yn yr un modd, dylai cynghorwyr sy'n ymwneud â phenderfynu ar geisiadau cynllunio fod yn ofalus iawn eu bod yn aros yn ddiuedd pan yn mynychu cyfarfodydd cyhoeddus ar faterion cynllunio. Mewn cyfarfodydd o'r fath rhaid peidio â datgan unrhyw farn ar fanteision nac ar anffanteision cynnig.

4.6.7 **CYNGHORWYR SY'N AELODAU O'R PWYLLGOR CYNLLUNIO A GORCHMYNION A HEFYD YN GYNGHORWYR TREF NEU GYMUNED**

Dylai'r cynghorwyr hyn benderfynu pa beth y dymunant ei wneud yng nghyswllt pob cais cynllunio all gael ei ystyried gan Gyngor Tref neu Gymuned (neu bwyllgor neu is-bwyllgor ohono). Y dewis yw:-

un ai :

4.6.7.1 cymryd rhan yn nhrefodaeth y Cyngor Tref neu Gymuned ac yna, os dymunant, siarad yng nghyfarfod y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~-yn ôl y ddarpariaeth yn Rheol 5.4 ond i beidio a chymryd rhan fel arall yn nhrefodaethau'r Pwyllgor na phleidleisio ar y cais, neu

~~neu~~

4.6.7.2 peidio â chwarae rhan yn nhrefodaethau'r Cyngor Tref neu Gymuned (ac, o ddewis, peidio bod yn yr ystafell pan fydd y mater yn cael ei drafod) ac yna gyfranogi'n llawn yn y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~.

4.6.7.3 **Sylwer:** Mae gan y cynghorwyr hynny sy'n gwasanaethu ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ ond sydd heb fod yn aelodau o'r Cyngorau Tref a Chymuned hawliau, fel aelodau eraill o'r cyhoedd, i fynychu cyfarfodydd cyhoeddus y Cyngorau Tref a Chymuned. Mewn achosion o'r fath, sylwedyddion yn unig fydd y Cynghorwyr yng nghyfarfodydd y Cyngorau Tref neu Gymuned ac ni allant chwarae rhan ynddynt.

4.6.8 **GOHEBIAETH Y MAE CYNGHORWYR YN EI DERBYN**

Os bydd cynghorwyr yn derbyn unrhyw ohebiaeth yn uniongyrchol oddi wrth bobl â diddordeb ~~uniongyrchol~~-yng nghanlyniad cais cynllunio, bydd raid iddynt sicrhau fod copi yn cael ei anfon i'r Adain Rheoli Cynllunio. Yna bydd yr Adain yn gwneud y canlynol:

4.6.8.1 os bydd amser yn caniatáu, anfon copi at yr ymgeisydd neu ei asiant/hasiant er mwyn rhoi'r cyfle iddo/iddi ymateb;

4.6.8.2 rhoi copi o'r holl sylwadau ar y ffeil Gynllunio; ac

4.6.8.3 os bydd amser yn caniatáu, sicrhau fod yr adroddiad i'r Pwyllgor yn cyfeirio at yr ohebiaeth a dderbyniwyd.

4.6.9 **COFRESTRU A DATGAN DIDDORDEB**

Mae'r Gyfraith a Chodau Ymddygiad y Cyngor ar gyfer Cyngorwyr a swyddogion ar y materion hyn yn arbennig o berthnasol i'r rheiny sy'n ddeddlid â cheisiadau cynllunio a rhaid eu dilyn bob amser.

4.6.10 **CYNGHORWYR A SWYDDOGION YN CYFLWYNO CYNIGION DATBLYGU**

4.6.10.1 Gall cynigion Cyngorwyr mewn gwasanaeth (pa un a ydynt yn gynghorwyr ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ ai peidio) a Swyddogion a'u cyfeillion agos a pherthnasau agos yn hawdd beri amheuan o afreoleidd-dra. Mae'n hanfodol trin y cyfryw gynigion mewn ffordd sy'n osgoi amgylchiadau a allai beri cyhuddiadau o ffafriaeth. Yn y rheolau hyn, mae "perthnasau" yn golygu gwr/gwraig neu bartner, rhiant, nain/taid, mab/merch, wyr/wyres, brawd neu chwaer.

4.6.10.2 Cyflwynir adroddiadau i'r Pwyllgor eu hystyried ar geisiadau cynllunio sydd yn y categorïau isod ac ni fydd swyddogion yn delio gyda nhw dan 'bwerau dirprwyol':

- ceisiadau gan gynghorydd cyfredol neu rywun sy'n perthyn iddo/iddi
- ceisiadau lle mae cynghorydd cyfredol yn gweithredu fel asiant neu pan fo wedi paratoi unrhyw ran o'r cais neu'r cynlluniau
- ceisiadau gan swyddog perthnasol neu berthynas iddo/iddi. Dan y rheol hon, mae "swyddog perthnasol" yn golygu'r Rheolwr-gyfarwyddwr, yr holl Gyfarwyddwyr Corfforaethol, yr holl Benaethiaid Gwasanaeth, yr holl swyddogion sy'n gweithio yn yr Adran Gynllunio a'r holl swyddogion eraill y mae eu gwaith yn uniongyrchol gysylltiedig â'r broses rheoli datblygu (megis swyddogion yn yr Adran Briffyrdd ac lechyd Amgylchedd yr ymgynghorir â nhw neu gyfreithwyr sy'n cynghori ac yn cynrychioli'r Adran Gynllunio mewn materion rheoli datblygu).
- ceisiadau lle mae'r ymgeisydd yn ffrind agos i Gynghorydd cyfredol neu swyddog perthnasol

Formatted: Bulleted + Level: 1 +
Aligned at: 0.63 cm + Indent at: 1.27 cm

Dan y rheol hon, bydd "cais cynllunio" yn golygu pob cais y mae'n rhaid ei wneud trwy statud ac a fyddai (oni bai am y rheol hon) yn cael eu penderfynu dan Gyfansoddiad y Cyngor gan y Pennaeth Gwasanaeth Cynllunio. Byddai'r rhain yn cynnwys ceisiadau am ganiatâd amlinellol, cymeradwyo materion a gadwyd, caniatâd adeilad rhestredig, caniatâd ardal gadwraeth, caniatâd dan Orchmynion Cadw Coed ac ati. Ni ddylai Cyngorwyr mewn gwasanaeth sy'n paratoi cynlluniau na rhai sy'n gweithredu'n gyffredinol ar ran pobl sy'n hyrwyddo mater cynllunio fod ag unrhyw ran yn y broses benderfynu ar y cynnig hwnnw. Yn yr un modd, os byddant yn cyflwyno cynnig eu hunain, ni ddylent fod ag unrhyw ran ym mhrosesu'r cais hwnnw na cheisio dylanwadu ar y penderfyniad terfynol ar y cais.

Formatted: Indent: Left: 0.63 cm,
First line: 0 cm

4.6.10.3 Bydd y Swyddogion Cynllunio yn ymdrechu i ganfod a dwyn sylw at geisiadau o'r fath a byddant wedyn yn hysbysu Pennaeth y Gwasanaeth Cynllunio a Swyddog Monitro'r Awdurdod. Ni ddylai cynghorwyr cyfredol sy'n cyflwyno ceisiadau, sy'n gweithredu fel asiantiaid neu sy'n paratoi cynllunio neu y mae eu perthnasau'n cyflwyno ceisiadau, gymryd unrhyw ran yn y broses o wneud penderfyniad ynglyn â'r cais hwnnw.

4.6.10.4 Bydd y cynigion hynny yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion i'w hystyried ac ni fyddant yn cael eu trin gan Swyddogion dan 'bwerau dirprwyol'. Dylai'r Swyddog Monitro gadarnhau yn yr adroddiad i'r Pwyllgor

hwnnw fod y cais o'r fath wedi cael ei brosesu yn y modd arferol fel arfer ac, felly, rhaid i'r Swyddog gael cyfle i adolygu'r ffeil.

4.6.10.5 ~~Ni ddylai Rhaid i Swyddogion Swyddogion~~ sy'n ymwneud ~~mewn unrhyw fodd~~ â'r broses ~~rheoli datblygu cynllunio beidio â ph~~aratoi cynlluniau na gweithredu fel asiant i unrhyw berson na chorff (gan gynnwys Aelodau o'u teuluoedd eu hunain) sy'n dilyn mater cynllunio gyda'r Cyngor. Os byddant yn cyflwyno cynnig ar eu rhan eu hunain, ni ddylent ~~fod yn rhan o~~ ~~bgymryd unrhyw ran ym~~ ~~m~~hrosesu'r cais hwnnw. ~~Bydd cynigion o'r fath yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion i'w hystyried ac ni fyddant yn cael eu trin gan Swyddogion dan "bweirau dirprwyol".~~

~~4.6.10.6 Ni chaiff Swyddogion sydd ddim yn ymwneud â'r broses gynllunio baratoi cynlluniau na gweithredu fel asiant i unrhyw berson neu gorff heblaw nhw eu hunain neu Aelodau agos o'u teuluoedd (h.y. priod, rhieni, teidiau a noiniau, plant, brodyr neu chwiorydd) ac, ymhob un o'r achosion hyn, rhaid iddynt hysbysu Pennaeth y Gwasanaeth Cynllunio o'u cyfranogiad fel bod modd trosglwyddo'r mater i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion a pheidio â chaniatáu i Swyddogion ei drin dan "bweirau dirprwyol".~~

Formatted: Indent: Left: 0 cm, Hanging: 1.87 cm, Tab stops: 1.27 cm, Left + 1.83 cm, Left

4.6.11 **ADRODDIADAU SWYDDOGION I'R PWYLLGOR CYNLLUNIO A GORCHMYNION**

4.6.11.1 Bydd adroddiad ysgrifenedig llawn, gan gynnwys asesiad rhesymedig o'r cynnig ac argymhelliad gyda chyfiawnhad, ynghlwm wrth bob cais cynllunio sy'n mynd gerbron y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~.

4.6.11.2 Bydd unrhyw faterion newydd sydd wedi codi rhwng ~~adeg~~ paratoi'r adroddiad a dyddiad cyfarfod y Pwyllgor yn cael eu cyflwyno ar lafar a bydd cyfeiriadau at hynny yn y cofnodion.

4.6.11.3 Bydd ffeil pob cais cynllunio yn cynnwys adroddiad manwl ar ddigwyddiadau drwy gydol oes y cais; yn arbennig bydd yn cynnwys canlyniad cyfarfodydd neu sgysriaau arwyddocaol ar y ffôn.

4.6.11.4 Bydd yr egwyddor o gadw cofnodion da hefyd yn cael ei dilyn gyda materion gorfodi. Bydd rheolwyr yn yr Adain Rheoli ~~Datblygu Cynllunio~~ yn goruchwyllo'r broses o gadw cofnodiadau yn barhaus.

4.6.12 **PENDERFYNU YN GROES I ARGYMHELLION SWYDDOGION**

4.6.12.1 Pan fo'r Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ yn penderfynu naill ai cymeradwyo neu wrthod datblygiad arfaethedig yn groes i argymhelliad Swyddog bydd yr eitem yn cael ei gohirio hyd y cyfarfod dilynol fel bod cyfle i'r Swyddogion gyflwyno adroddiad pellach ar y mater. Rhaid i'r Pwyllgor nodi'r rhesymau dros ddymuno penderfynu yn erbyn argymhelliad y Swyddog. Dylai aelodau'r Pwyllgor lynu wrth y Rheolau hyn wrth wneud penderfyniadau

cynllunio a chymryd i ystyriaeth arweiniad a rydd swyddogion cynllunio a phleidleisio yn erbyn eu hargymhellion dim ond yn yr achosion hynny lle mae modd nodi rhesymau cynllunio gwirioneddol ac o bwys. Cedwir cofnod manwl o reswm(rhesymau) y Pwyllgor gan osod copi ar ffeil y cais. Pan fo penderfyniad yn cael ei wneud ar fater yn groes i argymhelliad gall hynny arwain at gostau apêl a bydd y Pwyllgor yn cofnodi'r bleidlais wrth benderfynu ar y cais waeth beth fo gofynion paragraff 4.1.18.5 y Cyfansoddiad -

4.6.12.2 Yn adroddiad pellach y swyddog, ceir manylion am y rhesymau a gyflwynwyd gan yr aelodau, nodir a ydyw'r rhesymau hynny, yn eu barn nhw, yn faterion cynllunio gwirioneddol ac o bwys a thrafodir y materion defnydd tir a godwyd. Manylir yn adroddiad y Swyddog ar resymau'r Aelodau a nodir y materion cynllunio defnydd tir a godwyd.

4.6.12.3 Pan fo Cynghorwyr eisiau ychwanegu neu newid amodau a argymhellwyd gan Swyddogion, dylid gwahodd y Swyddogion i lunio amodau a'u cyflwyno, i'w cymeradwyo, yn y cyfarfod dilynol oni bai fod y llunio yn rhwydd a bod modd cytuno arno yn y cyfarfod gwreiddiol.

4.6.12.4 Pan fo swyddogion cynllunio yn methu ag amddiffyn penderfyniadau o'r fath ar apêl (oherwydd gofynion rheolau ymddygiad proffesiynol y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefi) byddant yn egluro'r mater hwn i'r Pwyllgor cyn cymryd pleidlais derfynol ar y mater. Mewn achosion o'r fath, bydd y Pwyllgor yn enwebu (o leiaf) dau o aelodau a bleidleisiodd yn groes i'r argymhelliad i fynychu unrhyw apêl ac egluro yn yr apêl benderfyniadau'r Pwyllgor a'r rhesymau amdanynt. Y ddau hyn fel arfer fydd cynigydd ac eilydd y cynnig sy'n groes i argymhelliad y swyddog.

4.6.13 APELIADAU YN ERBYN PENDERFYNIADAU'R CYNGOR

4.6.13.1 Bydd y swyddogion yn trefnu ac yn gyffredinol yn ymddangos fel tystion mewn apeliadau cynllunio ac mewn cyfarfodydd eraill ar ran y Cyngor. Dan rai amgylchiadau, efallai y bydd raid penodi ymgynghorwyr i ymddangos ar ran y Cyngor.

4.6.13.2 Wrth gyflwyno tystiolaeth, bydd swyddogion yn cyflwyno'r achos gorau bosib ar ran y Cyngor ond ar yr un pryd, bydd yn cydymffurfio gyda chôd ymddygiad proffesiynol y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefi.

4.6.13.3 Pan fo'n bosib apelio yn erbyn penderfyniad a wnaed yn groes i argymhelliad swyddogion a'r swyddogion eisoes wedi dweud wrth y Pwyllgor na fedrant amddiffyn penderfyniad o'r fath, bydd y swyddogion yn cyflwyno adroddiad ar yr apêl i gyfarfod nesaf y Pwyllgor. Y Cynghorwyr fydd yn gyfrifol wedyn am gyflwyno achos y Cyngor yn yr apêl.

4.6.14 YMDDYGIAD SWYDDOGION

4.6.14.1 Mae Côt Ymddygiad Proffesiynol y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefol (RTPI) yn ganllaw i Swyddogion sy'n Gynllunwyr Trefol Siartredig. Bydd raid i'r holl Swyddogion, pa un a ydynt yn Aelodau o'r Sefydliad ai peidio, gadw at yr un egwyddorion sef –

(4.6.14.1.1) Gweithredu yn fedrus, yn ddidwyll ac yn gywir;

(4.6.14.1.2) Ymarfer eu barn broffesiynol annibynnol yn eofn ac yn ddiuedd hyd eithaf eu gallu a'u dealltwriaeth;

(4.6.12.1.3) Cyflawni eu dyletswydd i'w cyflogwyr, cleientiaid, cydweithwyr ac eraill gyda dyledus ofal ac ymroddiad yn unol â darpariaethau'r Côt uchod;

(4.6.12.1.4) Peidio â dwyn anfri ar y proffesiwn nac ar y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefol;

(4.6.12.1.5) Peidio â datgelu na defnyddio gwybodaeth a gafwyd yn gyfrinachol yn ystod eu gwaith i'w mantais eu hunain na'r Awdurdod;

(4.6.14.1.6) Gwrthod pob disgownt, anrheg neu gomisiwn sy'n cael ei gynnig gan unrhyw drydydd person mewn perthynas â'u gwaith fel cynllunwyr proffesiynol.

4.6.15 **Y BERTHYNAS RHWNG CYNGHORWYR A SWYDDOGION**

4.6.15.1 Er mwyn creu perthynas broffesiynol gadarn rhwng Swyddogion a chynghorwyr bydd raid i'r naill barchu a deall swyddogaethau'r llall yn y broses benderfynu.

4.6.15.2 Rhaid i gynghorwyr barchu cyngor swyddogion yng nghyfarfodydd y Pwyllgor neu pan fônt yn delio gyda cheisiadau dirprwyol ac ni chânt bwysu ar swyddogion am argymhelliad neu benderfyniad arbennig. Dylai unrhyw swyddog sy'n ystyried bod hyn wedi digwydd ddelio gyda'r mater yn unol ag adran 5.3.4 y Cyfansoddiad hwn (Bwlio ac Ymddwyn yn Ymosodol neu'n Fygythiol).

4.6.16 **YMWELIADAU'R PWYLLGOR CYNLLUNIO A GORCHMYNION Â SAFLEOEDD**

4.6.16.1 Mae protocol ar ymweliadau safle yn yr Atodiad sydd ynghlwm wrth y rheolau hyn.

4.6.17 **ANRHEGION A LLETYGARWCH**

4.6.17.1 Mae cyngor i gynghorwyr ar gofrestru anrhegion a lletygarwch yng Nghôd Ymddygiad y Cyngor ar gyfer Aelodau a bydd raid glynu wrth y Côt.

4.6.17.2 Yn ystod gwneud eu gwaith, mae'n bosib y cynigir i Swyddogion lletygarwch gan bobl â diddordeb mewn cynigion cynllunio. Rhaid i Swyddogion wrthod pob cynnig o'r fath. Onid oes modd osgoi derbyn lletygarwch, rhaid i Swyddogion

sicrhau nag fyddant yn derbyn mwy na sydd raid a datgan ei dderbyn i'r Swyddog Monitro mor fuan ag y bo modd.

4.6.18 **HYFFORDDIANT**

4.6.18.1 Ni all yr un aelod ymuno â'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion hyd oni fydd wedi mynychu hyfforddiant cyflwyniadol. Y Pennaeth Gwasanaeth (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd) fydd o bryd i'w gilydd yn penderfynu ar gynnwys yr hyfforddiant cyflwyniadol. Wedyn cyflwynir hyfforddiant diweddarau'r wybodaeth a'r sgiliau – bydd hynny'n digwydd o leiaf ddwywaith y flwyddyn ac yn rhoi sylw i newidiadau i'r ddeddfwriaeth neu i'r weithdrefn.

4.6.18.2 Sicrha Cynghorwyr eu bod yn mynychu o leiaf 3 achlysur hyfforddi dros gyfnod o ddwy flynedd er mwyn cadw ar y blaen i'r materion cynllunio ac yn gallu cyfrannu'n gadarnhaol yn y broses benderfynu. Bydd cofnodion presenoldeb yn cael eu monitro a'u cyflwyno i'r Cyngor. Bydd unrhyw aelod o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion sy'n methu â mynychu nifer benodol a sylfaenol o sesiynau hyfforddi yn cael ei dynnu oddi ar y Pwyllgor neu'n cael ei atal rhag bod arno am gyfnod trwy bleidlais yn y Cyngor llawn pan gyflwynir i'r Cyngor adroddiad ar y cofnod mynychu.

ATODIAD -

4.6.19 **PROTOCOL AR GYFER YMWELIADAU'R PWYLLGOR CYNLLUNIO A GORCHMYNION Â SAFLEOEDD**

4.6.19.1 **MEINI PRAWF AR GYFER YMWELIADAU SAFLE**

- (i) Mae'n bwysig bod meini prawf yn cael eu sefydlu ar gyfer penderfynu pryd mae modd cyfiawnhau ymweliad â safle ac ystyried dull gweithredu ymweliadau o'r fath. Yn hyn o beth dylid ystyried y pwyntiau canlynol.

Gall ymweliadau safle :

- oedi'r broses benderfynu, ac
- efallai arwain at apêl i'r 'Arolygiaeth Gynllunio' ar sail 'methu â phenderfynu'; ~~hefyd~~
- gall effeithio ar berfformiad y gwasanaeth o ran ei darged 8 wythnos a pheri costau ychwanegol i'r Gwasanaeth ac efallai i'r ymgeis(-ydd/-wyr) fel ei gilydd.

• (ii) Mae angen cysondeb wrth benderfynu ar ymweld â safle a sut i gynnal ymweliad o'r fath. Fel arall gall adael yr Awdurdod yn agored i'r cyhuddiad fod ymweliadau safle yn fympwyol neu efallai yn ddyfais lobïo.

- (iii) Rhaid trefnu ymweliadau â safleoedd yn ofalus a'u mynychu yn dda a sefydlu'n glir ar y cychwyn cyntaf beth yw eu diben, eu ffurf a'u trefniadau a chadw at hynny wedyn.

Formatted: Indent: Left: 3.17 cm, No bullets or numbering

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: i, ii, iii, ... + Start at: 2 + Alignment: Left + Aligned at: 3.81 cm + Indent at: 5.08 cm

- (iv) Rhaid osgoi ymweliadau â safleoedd onid yw'r manteision yn sylweddol. Dylai'r prawf 'mantais sylweddol' fod yn berthnasol ym mhob achos. Ni ddylai ymweliadau â safleoedd fod yn angenrheidiol onid yw'n anodd gweld a dimad beth fydd effaith y datblygiad arfaethedig h.y. pan fo aneglurder y cais yn gwneud asesiad gwledol yn angenrheidiol.

- (v) Gall ymweliadau â safleoedd fod yn briodol i ystyried ceisiadau mawr, mwy cymhleth.

- (vi) os yw'r Pwyllgor o'r farn bod angen ymweld â safle cyn y gellir gwneud penderfyniad ar y cais, yna dim ond yr aelodau hynny a aeth ar yr ymweliad swyddogol â'r safle fedr gymryd rhan a phleidleisio ar y cais pan fydd yn cael ei drafod ymhellach gan y Pwyllgor.

- - ♦ Bydd cyfeiriad at argymhelliad swyddog i ymweld â safle yn ymddangos yn yr adroddiad i'r Pwyllgor.

4.6.19.1.2(ii) — Ni ~~ddylid fydd angen~~ ymweld â safle yn yr achosion canlynol:

- (i) I ystyried anghydfod ynghylch ffiniau neu rhwng cymdogion yn unig
- (ii) I ystyried gwrthwynebiadau ar sail cystadleuaeth.
- (iii) I ystyried gwrthwynebiadau a godwyd ar sail gostwng gwerth eiddo.
- (iv) I ystyried unrhyw faterion eraill sydd heb fod yn ystyriaethau cynllunio perthnasol
- (v) Pan fo'r cynghorwyr eisoes wedi ymweld â'r safle yn y 12 mis cynt, onid yw'r amgylchiadau yn eithriadol.

Formatted: List Paragraph, No bullets or numbering, Tab stops: Not at 1.9 cm

Formatted: List Paragraph, No bullets or numbering, Tab stops: Not at 1.9 cm

Formatted: List Paragraph, No bullets or numbering, Tab stops: Not at 1.9 cm

Formatted: Indent: Left: 3.17 cm, No bullets or numbering

4.6.19.2 CEISIADAU AM YMWELIADAU Â SAFLEOEDD

I bwrpas sefydlu trefn strwythuredig i'r ymweliadau a safleoedd bydd raid glynu wrth y drefn ganlynol:-

4.6.19.2.1(†) Rhaid cyflwyno pob cais am ymweliad â safle yn ysgrifenedig i'r Pennaeth Rheoli Datblygu / Rheolwr Rheoli Cynllunio erbyn 1.00pm ar y diwrnod gwaith olaf cyn Cyfarfod y Pwyllgor. Rhaid i unrhyw gais llafar ddaw cyn cyfarfod y Pwyllgor gael ei ddilyn gyda chais ysgrifenedig cyn i Gyfarfod y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ddechrau. Bydd y rheswm dros gynnal yr 'ymweliad safle' yn cael ei ddatgan yn eglur a'i gyflwyno felly i'r Pwyllgor Cynllunio ~~a Gorchmynion~~.

(ii) Os bydd cais yn cael ei wneud am 'ymweliad safle' yn ystod Cyfarfod y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, unwaith eto bydd y rhesymau dros gynnal yr ymweliad yn cael eu cofnodi yn y cofnodion.

4.6.19.3 DULLIAU GWEITHREDU YN YSTOD YR YMWELIAD Â'R SAFLE

~~4.6.19.3.1(i)~~ Rhoddir gwybod i'r ymgeisydd am yr ymweliad â'r safle ond ni fydd yn cael bod yn bresennol yn ystod yr ymweliad i gyflwyno unrhyw achos.

~~4.6.19.3.2(ii)~~ Prif ddiben yr ymweliad â'r safle fydd i'r Swyddogion Cynllunio egluro'r materion cynllunio sy'n berthynol i'r achos ac i'r cynghorwyr weld y safle.

~~4.6.19.3.3(iii)~~ Ni fydd unrhyw drafodaeth yn ystod yr ymweliad â'r safle o ran rhinweddau'r cais. Rhaid peidio â defnyddio'r ymweliad â'r safle fel fforwm i drafodaethau.

~~4.6.19.3.4(iv)~~ Y Cadeirydd neu'r Is-gadeirydd fydd yn cynnal ac yn arwain yr ymweliad â'r safle. Os bydd naill ai'r Cadeirydd neu'r Is-gadeirydd yn absennol, bydd yr Aelodau yn cytuno ar Gadeirydd dros dro.

~~4.6.19.3.5(v)~~ Bydd y Cadeirydd yn agor y Cyfarfod yn ffurfiol a nodi'r rhesymau dros gynnal yr ymweliad.

~~4.6.19.3.6(vi)~~ Gofynnir i'r swyddog cynllunio amlinellu'r cynnig a'r prif faterion.

~~4.6.19.3.7(vii)~~ Bydd y cynghorwyr yn edrych ar y safle, ar yr adeiladau perthnasol a'r cyffiniau yn ôl yr angen.

~~4.6.19.3.8(viii)~~ Bydd y cynghorwyr yn cael cyfle i godi cwestiynau neu ofyn am eglurhad ar ffeithiau gyda'r swyddog cynllunio a/neu cynghorydd(-wyr) lleol.

~~4.6.19.3.9(ix)~~ Bydd cynghorydd Lleol y Ward y mae'r cais ynddi (os yn bresennol) yn cael cyfle i roi sylwadau ar y cynnig.

~~4.6.19.3.10(x)~~ Cedwir nodiadau o'r cyfarfod ar y safle a chânt eu cofnodi felly yng nghyfarfod dilynol y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion pan fydd y cais yn cael ei drafod.

4.6.19.4 **ADOLYGU PENDERFYNIADAU'N RHEOLAIDD**

- (i) Mae Adroddiad y Comisiwn Archwilio '*Building Quality*' yn argymhell bod cynghorwyr yn ymweld â sampl o hawliau cynllunio sydd wedi eu gweithredu i asesu ansawdd y penderfyniadau. Dylai adolygiad o'r fath wella ansawdd a chysondeb penderfyniadau a, thrwy hynny, atgyfnerthu ymddiriedaeth y cyhoedd, a chynorthwyo gydag adolygiadau o bolisiau cynllunio.
- (ii) Dylid cynnal yr adolygiad yn flynyddol. Dylai gynnwys enghreifftiau o amrywiaeth o gategorïau o ddatblygiad gan gynnwys ceisiadau y penderfynodd Swyddogion arnynt trwy bwerau dirprwyol.

4.6.20 **SWYDDOGAETH CADEIRYDD Y PWYLLGOR A CHYNNAL BUSNES Y PWYLLGOR**

4.6.20.1 **Ethol Cadeirydd / Is-Gadeirydd**

- 4.6.20.1 (i) Bydd y cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor ~~Cynllunio a Gorchmynion~~ yn ethol Cadeirydd yn ei gyfarfod cyntaf yn dilyn cyfarfod blynyddol y Cyngor. Yr un pryd bydd y cynghorwyr yn ethol Is-Gadeirydd am yr un cyfnod neu hyd oni fydd y naill neu'r llall, neu'r ddau ohonynt, yn ymddiswyddo.
- (ii) Pan fo'r Cadeirydd yn absennol am y cyfan o gyfarfod y Pwyllgor neu am ran ohono yna bydd yr Is-Gadeirydd yn cymryd y Gadair. Yn absenoldeb yr Is-Gadeirydd bydd y Pwyllgor yn dewis un o'u hi-aelodau sy'n bresennol i fod yn Gadeirydd am y cyfarfod hwnnw neu am ran ohono hyd oni fydd y Cadeirydd (neu'r Is-Gadeirydd) yn dychwelyd.

4.6.20.2 **Cyfrifoldeb y Cadeirydd**

Y rhain fydd cyfrifoldebau'r Cadeirydd :

~~4.6.20.2.1(i)~~ llywyddu yn y cyfarfodydd fel bod modd gwneud gwaith y Pwyllgor yn effeithiol gan roddi sylw priodol i hawliau'r Cynghorwyr, y swyddogion ac i fudd y gymuned yn gyffredinol.

~~4.6.20.2.2(ii)~~ sicrhau bod cyfarfod y Pwyllgor yn cael ei gynnal yn briodol fel Fforwm i drafod materion cynllunio a gorchmynion statudol yn unig.

~~4.6.20.2.3(iii)~~ sicrhau fod busnes y cyfarfod yn cael ei gynnal yn unol â'r darpariaethau perthnasol yng Nghyfansoddiad y Cyngor.

~~4.6.20.2.4~~ cefnogi'r swyddogion cynllunio a chynrychiolydd y Swyddog Monitro i atgoffa'r aelodau ynglyn â'u dyletswydd i lynu wrth drafodaethau cynllunio gwirioneddol ac o bwys yn ystod y broses o wneud penderfyniad.

4.6.20.3 **Swyddogaeth Swyddogion yng nghyfarfodydd y Pwyllgor**

~~4.6.20.3.1(i)~~ Bydd y swyddogion yn rhoddi cyngor proffesiynol i'r Cadeirydd fel bod modd iddo gyflawni ei ddyletswyddau yn y swydd.

~~4.6.20.3.2(ii)~~ Bydd y swyddogion yn darparu cyngor fel a ganlyn :

~~(i)~~ yn y cyfarfodydd rhagarweiniol cyn y Pwyllgor er mwyn briffio'r Cadeirydd yn llawn ar faterion a allai godi yn y cyfarfodydd;

~~(ii)~~ mewn unrhyw gyfarfodydd ar ôl y Pwyllgor (os oes gofyn).

~~(iii)~~ yn ystod cyfarfodydd y Pwyllgor pan fo cwestiynau'n cael eu gofyn i'r Cadeirydd i bwrpas ymateb.

~~(iv)~~ mewn unrhyw gyfarfod a elwir gan swyddogion i drafod materion sy'n berthnasol i bynciau 'cynllunio' neu i bynciau 'gorchmynion'.

4.6.20.4 **Cynnal Cyfarfodydd o'r Pwyllgor**

160A

[Mehafin-2007-JunePL-13865-RWJ/107026](#)

(4.6.20.4.1i) Bydd pob eitem sydd ar y rhaglen i bwrpas trafodaeth neu wybodaeth yn cael ei chyflwyno gan y Cadeirydd.

(4.6.20.4.2ii) Unwaith y bydd y Cadeirydd wedi cyflwyno'r eitem bydd yn sicrhau cyfle i'r swyddog gyflwyno adroddiad ar yr eitem. Lle mae'r drefn siarad cyhoeddus yn berthnasol i gais penodol, bydd hyn yn digwydd cyn i'r swyddog gyflwyno adroddiad ar yr eitem.

(4.6.20.4.3iii) Yn gyntaf bydd y Cadeirydd yn caniatáu i'r cynghorydd lleol siarad yn dilyn adroddiad y swyddog. Ond gan ddiwynnu ar a ydyw'r cynghorydd lleol yn dymuno siarad o blaid yr eitem neu yn ei herbyn a chan ddiwynnu ar a ydyw ar y Pwyllgor ai peidio.

(4.6.20.4.4iv) Wedyn bydd y Cadeirydd yn caniatáu i'r cynghorwyr ymuno yn y drafodaeth yn y drefn honno sy'n cynrychioli dymuniad y cynghorwyr yn ôl dehongliad y Cadeirydd.

(4.6.20.4.5v) Bydd y Cadeirydd yn sicrhau bod yr holl gynghorwyr yn cydymffurfio gyda darpariaethau Cyfansoddiad y Cyngor a chyda darpariaethau perthnasol y Rheolau Gweithdrefn hyn.

(4.6.20.4.6vi) Bydd pob cynghorydd sy'n dymuno siarad yn cael cyfle i wneud hynny. Ni fydd cynghorwyr yn cael gwneud areithiau a bydd raid iddynt annerch y Pwyllgor ar faterion 'cynllunio' (h.y. ystyriaethau cynllunio perthnasol) a 'gorchmynion' yn unig. Gall y Cadeirydd dorri ar draws Cynghorydd sy'n gwneud datganiadau ailadroddus neu rai amherthnasol.

(4.6.20.4.7vii) Pan fo raid i swyddog ymateb i sylwadau neu i gwestiwn gan gynghorydd yna bydd y Cadeirydd yn sicrhau bod y swyddog yn cael cyfle i wneud hynny.

(4.6.20.4.8viii) Os ydyw'r Cadeirydd yn dymuno siarad fel cynghorydd lleol ar eitem benodol yna bydd darpariaethau'r Cyfansoddiad yn ymwneud ag ef fel Cadeirydd union fel yr ymwnânt â'r holl gynghorwyr eraill.

(4.6.20.4.9ix)

(i) Ar ddiwedd y drafodaeth bydd y Cadeirydd yn gofyn i'r cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor bleidleisio ar y mater dan drafodaeth. Onid yw'r cynghorwyr yn anghytuno gydag argymhelliad y swyddog byddant yn pleidleisio trwy godi dwylo.

(ii) Pan fo gwelliant yn cael ei gynnig a'i eilio yng nghyswllt argymhelliad swyddog yna bydd raid pleidleisio ar y gwelliant yn gyntaf.

(4.6.20.4.10x) Bydd raid i'r holl gynghorwyr a'r holl swyddogion barchu swyddogaeth y Cadeirydd. Bydd arweiniad y Cadeirydd ar yr holl faterion trefn yn y Pwyllgor yn derfynol ac ni fydd modd trafod ei benderfyniad. Bydd y Cadeirydd, bob amser, yn sicrhau y bydd pob cynghorydd (gan gynnwys ef ei hun) a phob swyddog yn parchu'r protocol ar y berthynas rhwng aelodau a swyddogion a sicrhau hefyd bod y cyngor a roddo'r swyddogion yn y Pwyllgor yn cael ei barchu.

4.6.21 Y Cyhoedd yn Siarad

Hawl i Siarad

4.6.21.1 Rhaid i'r cais cynllunio fod ar raglen y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion. Os bydd y cais yn cael ei ohirio, ni fydd hawl i'r cyhoedd siarad os bydd cyfle wedi ei roi yn barod mewn Pwyllgor blaenorol lle cafodd y cais ei ystyried yn llawn.

4.6.21.2 Fe all y ddau ymgeisydd (neu eu hasiantiaid), a'r gwrthwynebwyr (neu eu hasiantiaid), siarad a does yna ddim meini prawf i'w bodloni ac eithrio cydymffurfio gyda gweithdrefn y Cyngor.

4.6.21.3 Fel arfer dim ond un person sy'n cael siarad o blaid ac un person yn erbyn cais. Mewn achosion eithriadol efallai y bydd Cadeirydd y Pwyllgor yn defnyddio ei ddisgresiwn i adael un siaradwr arall i'r ddwy 'ochr'. Fel arfer ni fydd yn gwneud hyn ond pan fydd ceisiadau mawr lle mae yna wahaniaeth barn o fewn un 'ochr' (e.e. dau yn siarad yn erbyn cais am siop fawr lle mae un yn cynrychioli barn y gwerthwyr a'r llall yn cynrychioli barn rhai sy'n byw gerllaw). Mewn achosion o'r fath bydd yr 'ochr' arall yn cael caniatâd i ddau siaradwr neu ddwywaith yr amser arferol os ydynt eisiau defnyddio'r amser hwnnw.

4.6.21.4 Rhaid i unrhyw un sydd eisiau siarad roi'r hawl i'r Cyngor gyflwyno'i enw a'i rif cyswllt i bobl eraill (o'r un farn) sydd eisiau siarad fel y gallant gytuno pwy sy'n mynd i siarad a pha bethau sydd angen eu dweud ac ati. Os na fyddant yn cytuno, y person cyntaf ofynnodd i'r Cyngor am gael siarad fydd yn cael ei ddewis fel arfer.

4.6.21.5 Rhaid cyflwyno cais am y cyfle i siarad i'r Swyddog Gweinyddol yn yr Adran Gynllunio cyn yr amser cau sy'n cael ei nodi yn y llythyr o rybudd sy'n cael ei anfon at ymgeiswyr a phobl sy'n byw yn ymyl safle'r cais.

Faint o amser i Siarad

4.6.21.6 Bydd y siaradwr yn cael siarad am hyd at 3 munud gerbron y Pwyllgor.

Lluniau ac ati

4.6.21.7 Does dim hawl i'r siaradwr rannu na dangos papurau yn y Pwyllgor. Rhaid i bob dim ar bapur fod wedi'i gyflwyno i'r Cyngor yn ystod y cyfnod statudol o roddi cyhoedduswyd i'r cais a byddant yn cael eu crynhoi yn adroddiad y Swyddog.

Y Drefn

4.6.21.8 Mae'r drefn lle mae aelodau'r cyhoedd yn siarad yn y Pwyllgor yn cael ei ddisgrifio yn y dogfennau priodol.

NOTICE of the Decisions of the Executive held at the Council Chamber, Llangefni on Monday, 3rd December, 2012.

This Notice is published at 5:00pm on Thursday 6th December, 2012. The deadline for the receipt of requests to call-in any decision must be made to the Chief Executive by no later than 5:00pm on Thursday 13th December, 2012. The decisions will become effective (if no valid call-in application is recorded) on Friday 14^h December, 2012.

Present: Councillors W J Chorlton; K P Hughes; R LI Hughes; T.LI.Hughes; Bryan Owen (Leader); G.O.Parry,MBE; R.G.Parry,OBE.

Also Present: Councillor Selwyn Williams

Apology: Councillor O.Glyn Jones.

(10:00am – 11:30am)

ITEM NUMBER AND SUBJECT MATTER	3. (a) 2013/14 BUDGET STRATEGY UPDATE – Review of Financial Reserves and Balances
DECISION	RESOLVED <ul style="list-style-type: none"> ●To note the contents of the report; ●That the carry forward of Service reserves be limited to 0.5% of budget from the end of 2013-14, except where a commitment has been approved in advance.
REASON FOR THE DECISION	For monitoring purposes.
RELEVANT SCRUTINY COMMITTEE	Corporate Scrutiny Committee

ITEM NUMBER AND SUBJECT MATTER	3. (b) 2013/14 BUDGET STRATEGY UPDATE – Update to Budget Strategy and Initial Draft Revenue Budget 2013-14
DECISION	RESOLVED <ul style="list-style-type: none"> ●To adopt the draft standstill budget as a basis for the 2013-14 revenue budget;

	<ul style="list-style-type: none"> ● To seek to make sufficient savings in 2013-14 to balance the revenue budget without use of reserves; ● To plan to cover unavoidable costs of severance or other one-off costs of delivering savings without the use of reserves; ● That the Interim Head of Function(Resources) be requested to provide the Executive with further information as regards pension and energy costs.
REASON FOR THE DECISION	To approve the budget assumptions and the effect of the provisional settlement.
RELEVANT SCRUTINY COMMITTEE	Corporate Scrutiny Committee

ITEM NUMBER AND SUBJECT MATTER	4. NATIONAL PROCUREMENT SERVICE
DECISION	<p>RESOLVED</p> <ul style="list-style-type: none"> ● To commit to joining the National Procurement Service for the procurement of common and repetitive goods and services for an initial period of 5 years. ● That the Chief Executive be requested to write to the Managing Director of Newport City Council expressing this Council's concern that the business case makes no reference to the provision of a bilingual service and that there is some doubt whether the current proposal will enable this Council to comply with its Welsh Language Plan.
REASON FOR THE DECISION	To comply with the 2010 review of procurement in the Welsh Public Sector.
RELEVANT SCRUTINY COMMITTEE	Corporate Scrutiny Committee

ITEM NUMBER AND SUBJECT MATTER	5. PLANNING MATTERS PROCEDURE RULES
DECISION	RESOLVED to recommend to the County Council that the changes made to the Council's Constitution by the Minister to the Rules (for a trial period of 12 months from 20 November, 2011) be extended for a further trial period of 12 months.
REASON FOR THE DECISION	In light of the reduction in the membership of the Council by 25% from May 2013 and potential corresponding reduction in the membership of the Planning Committee. (This could affect the number of members needed to make the Committee quorate).
RELEVANT SCRUTINY COMMITTEE	N/A – Matter to be decided at the County Council meeting on 6th December, 2012